

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเสนอตามประเด็นโดยแบ่งเป็น 4 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาวิเคราะห์บริบทจริงในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหาร ส่วนตำบล

ตอนที่ 3 รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย (ฉบับร่าง)

ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบภาคสนามรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย

ตอนที่ 6 รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา (ฉบับสมบูรณ์)

ผลการศึกษาตามประเด็นข้างต้น มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. สาระสำคัญจากการวิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การสรุปสาระสำคัญเพื่อนำไปเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา สรุปได้ข้อมูลดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 สาระสำคัญจากการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎี	แนวคิดสำคัญ
<p>1. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย</p>	<p>1. การจัดการศึกษาปฐมวัยคือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กแรกเกิดถึง 8 ขวบ จัดแบบทางการและไม่เป็นทางการ ที่บ้านหรือสถานที่รับเลี้ยง</p> <p>2. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยต้องมีลักษณะที่ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน (holistic program) ตั้งแต่กิจกรรมการเรียนรู้ด้านอนามัยและด้านโภชนาการ</p> <p>3. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่มีมาตรฐานและมีคุณภาพ จะส่งผลต่อการพัฒนาเด็กในระยะยาว</p> <p>4. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย เกี่ยวข้องกับปรัชญา การบริหาร หลักสูตร บุคลากร การจัดสิ่งแวดล้อม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การประเมินผล</p>
<p>2. แนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย</p> <p>1) ทฤษฎีระบบชีวนเวควิทยาของ Bronfenbrenner</p>	<p>1.1) บริบทของสิ่งแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการเด็ก ประกอบด้วยระบบที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์ 4 ระบบ คือ</p> <p>(1) ระบบไมโคร (micro-system) อยู่ใกล้ตัวเด็กที่สุด ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อนบ้านสถานเลี้ยงดูเด็ก</p> <p>(2) ระบบเมโซ (meso-system) ความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลต่อบุคคลในช่วงเวลาต่างๆ ของชีวิต เช่น ความเชื่อมโยงระหว่างครูกับพ่อแม่กับเพื่อนบ้าน</p> <p>(3) ระบบเอ็กโซ (exo-system) ระบบความสัมพันธ์ที่ประกอบด้วยสถาบันต่างๆ เช่น เวลาการทำงานของพ่อแม่ ชุมชนที่แวดล้อม</p> <p>(4) ระบบแมคโคร (macro-system) เป็นระบบที่ใหญ่ที่สุด ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม ระบบเศรษฐกิจ สังคม กฎหมายการเมือง การปกครอง</p>

ตารางที่ 4.1 สาระสำคัญจากการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎี	แนวคิดสำคัญ
<p>2) การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก (DAP)</p> <p>3) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมอง (BBL)</p> <p>4) การจัดการศึกษาแบบสร้างองค์ความรู้และสร้างบรรยากาศของจริยธรรมทางสังคม</p>	<p>2.1) การพัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมต้องคำนึงถึง</p> <p>(1) ความเหมาะสมกับอายุ</p> <p>(2) ความเหมาะสมกับแต่ละบุคคล</p> <p>(3) ความเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรม</p> <p>3.1) สมองจะเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในช่วงอายุ 5 ปีแรก</p> <p>3.2) การเรียนรู้ 42% ขึ้นอยู่กับพันธุกรรม 58% จากสิ่งแวดล้อม</p> <p>3.3) สมองเจริญเติบโตและมีความสามารถในการทำหน้าที่ในช่วงเวลาต่างกัน มีช่วงเวลาของโอกาสในการพัฒนาเฉพาะอย่าง (windows of opportunity)</p> <p>3.4) สภาพแวดล้อมเป็นส่วนสำคัญในการกระตุ้นสมองให้มีการสร้างเครือข่ายและใยประสาท</p> <p>4.1) การส่งเสริมให้เด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ</p> <p>4.2) บทบาทของครูที่เป็นเสมือนเพื่อนและผู้แนะนำ กระตุ้นให้เด็กริเริ่ม ได้เล่น ได้ทดลองและให้เหตุผล ให้ความร่วมมือกับเด็ก และใช้การควบคุมหรือสั่งการเด็กน้อยที่สุด</p> <p>4.3) การส่งเสริมให้เด็กมีโอกาสร่วมมือกับผู้อื่น ได้เรียนรู้และแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธี เพื่อให้เด็กเรียนรู้ชีวิตในสังคมท่ามกลางบุคคลต่างๆ</p>
<p>3. นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย</p> <p>1) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545</p>	<p>1.1) การศึกษาปฐมวัยจัดอยู่ในการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนิยามในมาตรา 4 สามารถจัดได้ในสถานศึกษาเช่นเดียวกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนหรือศูนย์การเรียน ทั้งนี้รัฐส่งเสริมให้ทุกส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเป็นไปตามข้อกำหนดและระเบียบของกระทรวง</p>

ตารางที่ 4.1 สาระสำคัญจากการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎี	แนวคิดสำคัญ
2) หลักในการจัดการศึกษาของชาติตามมาตรฐาน	<p>2.1) การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม มีหลักสำคัญคือ</p> <p>(1) คุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี มีความสุข</p> <p>(2) แนวการจัดการศึกษา จัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหารโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน</p> <p>(3) แนวทางสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง</p>
3) นโยบายและแผนการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) พ.ศ.2546-2550	<p>3.1) การจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเท่าเทียมกัน ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ</p> <p>(1) การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ออยู่ในครรภ์ ช่วงปฐมวัยและต่อเนื่องตลอดชีวิต</p> <p>(2) หลักวิชาและการวิจัยแสดงให้เห็นว่าปัจจัยแวดล้อมและการเลี้ยงดูที่เหมาะสม สามารถเปลี่ยนโครงสร้างและประสิทธิภาพการทำงานของสมองได้</p> <p>(3) การพัฒนาคุณภาพมนุษย์ที่ยั่งยืนและป้องกันปัญหาสังคมระยะยาวต้องเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย</p> <p>(4) ต้องมีการฉันทกกำลังจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมกันส่งเสริมครอบครัวให้พ่อแม่มีความรักความรู้และเลี้ยงดูบุตรหลานได้ถูกวิธี</p> <p>(5) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กต้องมีหลักวิชาและทักษะที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูเด็ก</p>
4) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 2546	<p>4.1) การพัฒนาเด็กบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคม-วัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อ</p>

ตารางที่ 4.1 สาระสำคัญจากการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎี	แนวคิดสำคัญ
<p>5) อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก</p>	<p>สร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสูความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม</p> <p>5.1) รัฐจะต้องให้ความคุ้มครองแก่เด็กทุกคนที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยให้ความคุ้มครองสิทธิเด็ก 4 ประการ คือ</p> <p>(1) สิทธิในการอยู่รอด เด็กมีสิทธิที่จะได้รับอาหาร ที่อยู่อาศัย ได้รับการศึกษา ได้รับการดูแลด้านสุขภาพ</p> <p>(2) สิทธิได้รับการปกป้องคุ้มครอง เด็กได้รับสิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ปลอดภัยจากการทำทารุณทำร้ายทางร่างกาย และจิตใจ ฯลฯ</p> <p>(3) สิทธิในการพัฒนา เด็กมีสิทธิได้รับการพัฒนาตามขั้นตอนใน ด้านการศึกษา การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การสันติภาพ การกีฬา ฯลฯ</p> <p>(4) สิทธิในการมีส่วนร่วม เป็นสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นและ แสดงออกถึงชีวิตของตนเอง มีสิทธิและมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม ต่างๆ ฯลฯ</p>
<p>3. ข้อมูลพื้นฐานการจัดการศึกษา ท้องถิ่นและแนวทางการจัดการศึกษา ปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล</p> <p>1) การจัดการศึกษาท้องถิ่นตามที่ กฎหมายกำหนด</p>	<p>1.1) รัฐได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจแก่ท้องถิ่น องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพ ตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น และเข้าไป มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อ มาตรา 43 และ 81 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย</p> <p>1.2) การจัดการศึกษาท้องถิ่น เน้นให้สังคมมีส่วนร่วม ทั้งบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน</p> <p>1.3) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รัฐบัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาระดับใด ก็ได้</p> <p>1.4) รัฐกำหนดให้การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นหน้าที่ที่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำ</p> <p>1.5) การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นการส่งเสริมให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา</p>

ตารางที่ 4.1 สาระสำคัญจากการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง (ต่อ)

องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎี	แนวคิดสำคัญ
2) แนวคิดการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	<p>2.1) การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็ก เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามศักยภาพ และมีความพร้อมการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p> <p>2.2) เพื่อจัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้รับการบริการอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่น มีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย</p> <p>2.3) จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (อายุ 3-5 ปี) ด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาส การเตรียมความพร้อม และพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัยและเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง และเป็นพื้นฐานของการศึกษาระดับที่สูงขึ้นต่อไป</p>
3 การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล	<p>3.1) อาศัยอำนาจตามกฎหมายกำหนด องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยในท้องถิ่นได้</p> <p>3.2) เนื่องจากแต่ละท้องถิ่นมีความหลากหลายในด้านทรัพยากร และเศรษฐกิจ การกำหนดรูปแบบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงอาจแตกต่างกันตามลักษณะความพร้อมด้านทรัพยากรบุคคล สถานที่ เศรษฐกิจของแต่ละพื้นที่</p> <p>3.3) เงื่อนไขในการดำเนินการต้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่รัฐได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เป้าหมายสำคัญเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการศึกษาอบรมอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามที่รัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและพระราชบัญญัติเฉพาะท้องถิ่น ได้กำหนดไว้</p>

2. การนำผลการวิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมากำหนดกรอบการสร้างรูปแบบ

ผู้วิจัยสังเคราะห์องค์ความรู้ ประเด็นสำคัญจากผลการวิเคราะห์ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอข้อมูลเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ ได้แก่

1) แนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย ประกอบด้วย

1.1) ทฤษฎีระบบชีวนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner

(Bronfenbrenner's Bioecological Systems Theory)

1.2) การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก (Developmentally Appropriate Practices : DAP)

1.3) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของสมอง (Brain-Based Learning : BBL)

1.4) การจัดการศึกษาแบบสร้างองค์ความรู้และสร้างบรรยากาศจริยธรรมทางสังคม (Constructivist Education and Sociomoral Atmosphere)

2) แนวการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยตามนโยบายการศึกษาของรัฐ ประกอบด้วย

2.1) องค์ประกอบสำคัญในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย

2.2) นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของรัฐ

2.3) การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยท้องถิ่น

ประเด็นสำคัญในการนำเสนอมีดังนี้

ตารางที่ 4.2 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิดสำคัญ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่สังเคราะห์ ส่วนที่ 1	ข้อมูลที่สังเคราะห์ ส่วนที่ 2	แนวคิดที่นำไปสู่การกำหนด กรอบการสร้งรูปแบบ
<p>แนวคิดทางการศึกษาปฐมวัย</p> <p>1. ทฤษฎีทางระบบนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner</p> <p>การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องตระหนักถึงกระบวนการในสังคมที่มีผลต่อกันและกัน ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับชาติ ทุกฝ่ายต้องสนับสนุนร่วมมือซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดการขับเคลื่อนในการพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>2. การปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก</p> <p>การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้เด็กต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการด้านต่างๆ และความแตกต่างของแต่ละบุคคล รวมถึงบริบทที่แวดล้อมตัวเด็ก</p> <p>3. การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทางสมอง (BBL) ประสบการณ์ขั้นต้นที่มีคุณภาพในช่วงแรกของชีวิต ส่งผลต่อพัฒนาการและความพร้อมของเด็กเพราะช่วงเวลาที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสมอง คือ ช่วง 5 ปีแรกของชีวิต การเลี้ยงดูเด็กโดยจัดให้มีสภาพแวดล้อมและการดูแล</p>	<p>แนวการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยตามนโยบายการศึกษาของรัฐ</p> <p>1. องค์ประกอบสำคัญในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย</p> <p>การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยเป็นการให้การศึกษาและอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทุกด้านและต้องจัดให้สอดคล้องกับการพัฒนาของเด็ก โดย องค์ประกอบที่สำคัญในการจัดโปรแกรม ได้แก่ การบริหารจัดการโปรแกรม การจัดหลักสูตร และ การจัดกิจกรรมประสบการณ์สำหรับเด็ก การจัดสภาพแวดล้อม การบริหารจัดการทรัพยากรด้านต่างๆ</p> <p>2. นโยบายการจัดการศึกษาปฐมวัยของรัฐ</p> <p>รัฐให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัยและมีนโยบายส่งเสริมให้ทุกฝ่ายจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงมีสิทธิได้รับบริการ และรัฐได้มีนโยบายที่ส่งเสริมทุกภาคส่วนให้รับผิดชอบในการจัดการศึกษาที่</p>	<p>(จากข้อมูลส่วนที่ 1 และที่ 2)</p> <p>1. ช่วงวัยเด็กเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาของเด็ก (critical period) เด็กจึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม</p> <p>2. เด็กและผู้ปกครองต้องได้รับสิทธิในการบริการด้านการศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน</p> <p>3. ผู้ที่จัดการศึกษาปฐมวัยต้องมีทั้งความรู้และเข้าใจพัฒนาการเด็กและบริบทที่แวดล้อมเด็ก เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาของเด็กภายใต้บริบทที่เด็กเจริญเติบโตอย่างเหมาะสม</p> <p>4. การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องการการสนับสนุน การจัดสรรทั้งในด้านความร่วมมือ ด้านทรัพยากร ด้านนโยบาย ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>5. การจัดการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ที่ต้องร่วมมือกัน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก</p>

ตารางที่ 4.2 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิดสำคัญ และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่สังเคราะห์ ส่วนที่ 1	ข้อมูลที่สังเคราะห์ ส่วนที่ 2	แนวคิดที่นำไปสู่การกำหนดกรอบการสร้างรูปแบบ
<p>ที่เหมาะสมจะส่งผลกระทบต่อเจริญเติบโตและพัฒนาสมองของเด็กได้อย่างเต็มตามศักยภาพ</p> <p>4. การจัดการศึกษาแบบสร้างองค์ความรู้และสร้างบรรยากาศของจริยธรรมทางสังคม กิจกรรมและประสบการณ์ที่จะนำเด็กไปสู่การเรียนรู้อย่างยั่งยืน จะต้องให้เด็กเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือและสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมในการแสวงหาความรู้ รวมถึงการตระหนัก เห็นคุณค่า และเคารพในความคิดของตนเองและผู้อื่น</p>	<p>มุ่งให้เด็กได้มีพื้นฐานที่ดีและเติบโตเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์ทั้งในสังคมไทยและสังคมโลก</p> <p>3. การจัดการศึกษาปฐมวัยโดยท้องถิ่น</p> <p>รัฐกระจายอำนาจทางการศึกษา และได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาปฐมวัย โดยสามารถจัดตั้งเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้และเน้นส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา</p>	

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาวิเคราะห์บริบทจริงในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหาร ส่วนตำบล

1. ผลการศึกษาวิเคราะห์บริบทจริงในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล มีดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ ที่ได้จากแบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

(1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (3) ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ สรุปได้ดังนี้

(1) สถานภาพของผู้บริหาร

ผู้บริหารของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 62.06 มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.09 มีวุฒิทางการศึกษาจบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 18.78 ปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 7.37 ปริญญาตรีสาขาอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 61.88 ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 7.73 ประสบการณ์ในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก น้อยกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.39 1-2 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.04 3-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.31 และ 5 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.15 ส่วนใหญ่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรม/สัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยปีละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 70.17 ส่วนผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมอบรม/สัมมนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 28.36 สำหรับประสบการณ์ในการศึกษาดูงานด้านการศึกษาปฐมวัย ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ปีละประมาณ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 84.90 ส่วนผู้ที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาดูงานด้านการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 42.54

(2) สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ปรัชญาและเป้าหมาย การดำเนินงาน การจัดสภาพแวดล้อม บุคลากร การประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองชุมชนและเครือข่าย

นโยบาย

ผู้ที่กำหนดนโยบายการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ คือผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็กรับผิดชอบร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 66.30 และส่วนใหญ่มีวิธีการในการกำหนดนโยบายและเป้าหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็ก ร่วมกันศึกษาและทำความเข้าใจ แผน นโยบาย หลักสูตรของชาติและกำหนดนโยบายเป้าหมายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.64 มีบางส่วนที่ไม่ได้กำหนดอะไรเพิ่มเติมแต่ทำตามมาตรฐานที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 17.50 สำหรับนโยบายในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีการจัดโปรแกรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม คิดเป็นร้อยละ 85.08 จัดโปรแกรมที่มุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต คิดเป็นร้อยละ 61.88 จัดโปรแกรมที่เอื้อให้เด็กเล็กตั้งแต่วัยก่อน 3 ขวบ ให้ได้รับการเลี้ยงดู คิดเป็นร้อยละ 48.99 จัดโปรแกรมที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 35.91 จัดโปรแกรมที่ช่วยให้พ่อแม่สามารถมีที่เลี้ยงดูเด็กได้อย่างปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 26.15 จัดโปรแกรมที่ให้บริการอย่างครบถ้วนต่อความต้องการของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 16.57 และจัด

โปรแกรมที่มุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 4.05 วิธีการในการทำให้บุคลากรได้
 เข้าใจนโยบายและเป้าหมายการจัดโปรแกรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนใหญ่ใช้วิธีจัดประชุม
 เพื่อชี้แจงนโยบายและเป้าหมายให้บุคลากรทราบ คิดเป็นร้อยละ 76.61 องค์การบริหารส่วนตำบล
 ส่วนใหญ่มีนโยบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเล็กที่นอกเหนือจากการส่งเสริมการศึกษา คิดเป็น
 ร้อยละ 94.66 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีปัญหาด้านนโยบาย คิดเป็นร้อยละ 67.77 ใน
 ประเด็นการไม่สามารถทำตามนโยบายที่วางแผนไว้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 53.59 ขาดความ
 ร่วมมือจากหน่วยราชการอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 17.13 การวางแผนด้านนโยบายเป็นเรื่องที่ยาก
 เกินไปของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 12.71 บุคลากรไม่เห็นความสำคัญของนโยบาย คิด
 เป็นร้อยละ 12.15 ผู้ปกครองไม่เห็นด้วยกับนโยบายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 6.45

ด้านการดำเนินงาน

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลด้านการศึกษา

โดยเฉพาะคิดเป็นร้อยละ 30.20 ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนการพัฒนาเด็กจากหน่วยงานต้น
 สังกัด คิดเป็นร้อยละ 97.42 ในด้านงบประมาณมากกว่าด้านอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 83.55 ส่วนใน
 ด้านหลักสูตรได้รับการสนับสนุนน้อยกว่าในด้านอื่น คิดเป็นร้อยละ 29.68 สำหรับการจัดทำระบบ
 ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับเด็ก งานวิชาการ งานหลักสูตร และด้านอื่นๆ ส่วนใหญ่ศูนย์ได้
 ดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ 88.40 โดยมากเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเด็กตั้งแต่แรกรับเข้าจนจบ
 การศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 94.17 ด้านการดำเนินงานกิจกรรมการนิเทศ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วน
 ใหญ่มีกิจกรรมการนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 85.82 ในลักษณะของการสังเกตการจัดกิจกรรมและ
 ประสพการณ์ของครู คิดเป็นร้อยละ 86.91 การให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญ คิดเป็นร้อยละ 24.89
 ในส่วนของการจัดทำรายงานผลการดำเนินงาน มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ดำเนินการจัดทำ คิดเป็น
 ร้อยละ 52.85 และไม่ได้ดำเนินการจัดทำ คิดเป็นร้อยละ 43.46 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ไม่ได้
 จัดให้มีการศึกษาสำหรับเด็กกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีปัญหาใน
 การจัดโปรแกรม โดยคิดเป็นร้อยละ 70.35 ในด้านบุคลากรขาดความรู้และความเข้าใจในการจัด
 โปรแกรมการศึกษาปฐมวัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.99

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีแนวทางหรือรูปแบบในการจัด

สภาพแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 93.37 โดยเน้นเรื่องความปลอดภัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
 87.77 คำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการ คิดเป็นร้อยละ 86.00 เน้นความ
 ร่มรื่นเป็นธรรมชาติคิดเป็นร้อยละ 57.40 สำหรับลักษณะของห้องทำกิจกรรมในศูนย์พัฒนาเด็ก
 เล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีศูนย์ลักษณะเป็นห้องเดียวใช้ทำกิจกรรมนอกประสงค์ คิดเป็นร้อยละ
 43.83 และที่มีการจัดแบ่งบริเวณเป็นห้องต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 56.17 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่

มีปัญหาด้านการจัดสภาพแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 86.19 ปัญหาหลักคือ พื้นที่บริเวณศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคับแคบ คิดเป็นร้อยละ 66.03 และรองลงมา คือ ปัญหาการขาดงบประมาณในการจัดและปรับปรุงสภาพแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 65.60

ด้านบุคลากร

เกณฑ์ในการรับครูผู้ดูแลเด็ก ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีเกณฑ์รับครูผู้ดูแลเด็กโดย เป็นผู้ที่มีบุคลิกดีและมีใจรักเด็ก คิดเป็นร้อยละ 70.53 ให้เป็นผู้มีประสบการณ์ทำงานกับเด็กมาก่อน คิดเป็นร้อยละ 64.09 เป็นผู้สำเร็จการศึกษาปฐมวัยโดยตรง คิดเป็นร้อยละ 45.49 การสนับสนุนครูผู้ดูแลเด็กในการพัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพ ส่วนใหญ่ผู้บริหารสนับสนุนให้ได้รับการอบรมทางวิชาการอย่างต่อเนื่อง คิดเป็นร้อยละ 83.79 และส่วนน้อยที่เชิญนักวิชาการมาให้ความรู้เป็นระยะๆ คิดเป็นร้อยละ 10.31 ความเพียงพอของจำนวนบุคลากรกับปริมาณเด็กส่วนใหญ่มีความเพียงพอแล้ว คิดเป็นร้อยละ 77.72 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ไม่มีระบบอาสาสมัคร พ่อแม่ พี่เลี้ยง เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 74.40 มีเพียงบางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่จัดให้มีระบบอาสาสมัคร พ่อแม่ พี่เลี้ยง เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 24.13 ในลักษณะเป็นครั้งคราว คิดเป็นร้อยละ 23.02 ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีปัญหาด้านบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 67.03 ปัญหาสำคัญ คือ ครูไม่ตรงตามวุฒิ คิดเป็นร้อยละ 82.14 ขาดความรู้ด้านการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 67.86 และลำดับต่อมาคือ ครูประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 12.64

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่มีการดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองและชุมชนมีความเข้าใจนโยบายการจัดการศึกษาโดยเชิญผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 83.79 จัดปฐมนิเทศผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 63.54 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน คิดเป็นร้อยละ 80.11 ในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรสนับสนุนการทำกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 53.96 ส่วนราชการต่างๆ ให้ความร่วมมือในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 86.19 ในเรื่องการให้คำปรึกษาแนะนำมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 82.26 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ไม่มีองค์กรเอกชน องค์กรอิสระหรือองค์กรการกุศลอื่นให้การส่งเสริมการจัดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 76.98 ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการให้บริการด้านอื่นๆ ในชุมชน คิดเป็นร้อยละ 70.17 ในด้านการเผยแพร่ข่าวสาร สร้างองค์ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.42 รองลงมาคือ การให้คำแนะนำและรับปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 56.96 ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่มี

ปัญหาด้านความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 51.01 ส่วนที่มีปัญหาความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็นร้อยละ 48.99 ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ผู้ปกครองและชุมชนขาดความรู้และความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครูผู้ดูแลเด็ก แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

(1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (3) ข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็นอื่นๆ สรุปได้ดังนี้

(1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 97.61 มีจำนวนน้อย มากที่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 1.65 วุฒิการศึกษาของครูต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 49.54 ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 40.92 สถานภาพการทำงานของครูส่วนใหญ่เป็นพนักงานจ้าง ตามภารกิจ คิดเป็นร้อยละ 75.60 ประสบการณ์ในการสอน/ดูแลเด็ก ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ 5 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 75.41 ประสบการณ์ในการอบรมและเพิ่มพูนความรู้ทางการศึกษาปฐมวัย ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 94.50 จำนวนครั้งที่เข้าอบรม ส่วนใหญ่มีโอกาสเข้าร่วมปี ละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 82.14 ประสบการณ์ในการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัย มีครูผู้ดูแลเด็กที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 29.54 และมีครูผู้ดูแลเด็กมีโอกาสในการศึกษาดูงาน คิดเป็นร้อยละ 68.26 โดยส่วนใหญ่มีโอกาสศึกษา ดูงาน ปีละ 1-2 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 88.71 จำนวนเด็กในห้องที่ครูผู้ดูแลเด็กต้องรับผิดชอบอยู่ ระหว่างจำนวน 11-30 คน คิดเป็นร้อยละ 44.22 จำนวน 31-50 คน คิดเป็นร้อยละ 36.70 จำนวน 51-70 คน คิดเป็นร้อยละ 10.28 ครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 91.01

(2) สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก แบ่งเป็น 8 ด้าน ได้แก่ บทบาทและหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก องค์ความรู้/การพัฒนาตนเอง ในทางวิชาการหรือวิชาชีพ แนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ สื่อการเรียนการสอน/แหล่ง เรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อม กิจกรรมการนิเทศ การวัดและประเมินพัฒนาการ การประสาน สัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองชุมชนและเครือข่าย

บทบาทและหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก

ครูผู้ดูแลเด็กมีเหตุผลในการเป็นครูผู้ดูแลเด็ก คือ มีความถนัดและจบ การศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 42.20 ไม่มีความถนัดแต่ต้องการมีอาชีพ คิดเป็น ร้อยละ 28.62 รักอาชีพครู/รักเด็กและต้องการพัฒนาเด็ก คิดเป็นร้อยละ 24.59 ความคิดเห็นของ ครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ส่วนใหญ่ให้ ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาเด็กรอบด้าน คิดเป็นร้อยละ 87.16 การ

มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก ผู้ปกครองและผู้ร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 80.55 และองค์ความรู้ทางการศึกษาปฐมวัยและนำมาประยุกต์ใช้ได้ คิดเป็นร้อยละ 73.03

ด้านองค์ความรู้/การพัฒนาตนเองในทางวิชาการหรือวิชาชีพ

ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่พัฒนาตนเองทางวิชาการ/วิชาชีพ โดยการเข้าร่วมอบรม/สัมมนา/ประชุมปฏิบัติการ คิดเป็นร้อยละ 84.77 ศึกษาจากเอกสารตำราและคู่มือทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คิดเป็นร้อยละ 81.28 สอบถามและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนร่วมงาน คิดเป็นร้อยละ 76.88 มีส่วนน้อยที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกชมรมเครือข่ายผู้ดูแลเด็ก คิดเป็นร้อยละ 36.70 ครูผู้ดูแลเด็กมีปัญหาในการพัฒนาตนเองทางวิชาการ/วิชาชีพ คิดเป็นร้อยละ 53.39 เกี่ยวกับด้านการขาดทุนทรัพย์ในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.66 ต่อมา คือ ไม่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรให้แสวงหาความรู้เพิ่มเติม คิดเป็นร้อยละ 38.49 ขาดแหล่งความรู้ที่จะพัฒนาตนเอง คิดเป็นร้อยละ 28.52 และไม่มีเวลาเนื่องจากมีภาระงานมาก คิดเป็นร้อยละ 16.49 นวัตกรรม/แนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยที่ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่รู้จัก ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง คิดเป็นร้อยละ 86.97 ส่วนนวัตกรรม/แนวคิดอื่นๆ ที่รู้จัก คือ การศึกษาตามแนววิถีพุทธ คิดเป็นร้อยละ 53.39 การศึกษาแบบมอนเตสซอรี คิดเป็นร้อยละ 48.07 การสอนแบบโครงการ คิดเป็นร้อยละ 35.60 การศึกษาแบบไฮสโคป คิดเป็นร้อยละ 31.93 การสอนภาษาโดยองค์รวม คิดเป็นร้อยละ 31.01 การศึกษาแบบวอลดอร์ฟ คิดเป็นร้อยละ 29.54 การศึกษาแบบเรกจิโอ เอมิเลีย คิดเป็นร้อยละ 17.80 การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส คิดเป็นร้อยละ 16.51 การศึกษาตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ คิดเป็นร้อยละ 6.61 สำหรับการศึกษานวัตกรรมหรือนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กได้ศึกษาและนำมาพัฒนาโปรแกรม คิดเป็นร้อยละ 45.69 และคิดเป็นร้อยละ 39.63 ที่ไม่ได้มีการศึกษานวัตกรรมหรือนวัตกรรมใหม่เพื่อนำมาพัฒนาการจัดโปรแกรมการศึกษา ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 93.94 ระบุว่ามีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่เพียงพอและมีความต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม โดยความรู้ที่ต้องการได้แก่ การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คิดเป็นร้อยละ 72.11 การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ส่งเสริมศักยภาพสมองและการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 69.36 การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 50.09 กิจกรรมที่ส่งเสริมบรรยากาศทางจริยธรรมทางสังคม คิดเป็นร้อยละ 48.81 พัฒนาการเด็ก 48.07

ด้านแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์

หลักสูตรที่ครูผู้ดูแลเด็กใช้ในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ มีหลักสูตรของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ คิดเป็นร้อยละ 47.16 หลักสูตรของสำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย คิดเป็นร้อยละ 40.55 หลักสูตร

สถานศึกษาที่จัดทำขึ้นเอง คิดเป็นร้อยละ 40.37 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีการปรับปรุง และพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 91.56 โดยส่วนใหญ่ปรับให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 81.28 ปัญหาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรของครูผู้ดูแลเด็ก มีปัญหา คิดเป็นร้อยละ 50.46 โดยปัญหาสำคัญได้แก่ การขาดผู้ให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำและใช้หลักสูตร คิดเป็นร้อยละ 33.76

สำหรับจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 95.78 แนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในห้องเรียนของครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 87.52 สร้างโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว คิดเป็นร้อยละ 80.01 จัดกิจกรรมที่เน้นความร่วมมือมีส่วนร่วม คิดเป็นร้อยละ 78.90 ให้โอกาสและเห็นความสำคัญของเด็กทุกคนอย่างเท่าเทียม คิดเป็นร้อยละ 77.06 สอดแทรกจริยธรรมทางสังคมในการจัดกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 75.41 จัดกิจกรรมเน้นให้เด็กปฏิบัติจริง คิดเป็นร้อยละ 71.56 ให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้าทดลองด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 71.19 จัดตามแนวที่ระบุในแผนการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 35.23 ตามคำแนะนำของผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 25.50 เน้นเป้าหมายของการจัดกิจกรรมมากกว่าการพัฒนา คิดเป็นร้อยละ 14.68 หลักในการเลือกเนื้อหาสำหรับจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่เลือกให้เหมาะสมกับพัฒนาการและประสบการณ์ รองลงมาคือ เลือกตามความสนใจของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 64.59 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่จัดทำแผนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 86.61

การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนส่วนใหญ่ครูผู้ดูแลเด็ก เน้นจัดในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด สงบ เอื้อต่อการเรียนรู้ มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่ได้จัดอะไรเป็นพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 8.99 ลักษณะการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็ก ส่วนใหญ่ครูผู้ดูแลเด็กบูรณาการกิจกรรมเป้าหมาย คิดเป็นร้อยละ 72.29 บางส่วนบูรณาการเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 55.05 แยกรายวิชา คิดเป็นร้อยละ 8.99 ตามความเหมาะสมและความสนใจของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 2.75 วิธีการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ใช้การเล่นิทาน คิดเป็นร้อยละ 94.31 ใช้เพลงประกอบการสอน คิดเป็นร้อยละ 88.81 ใช้เกมและการละเล่นประกอบการสอน คิดเป็นร้อยละ 81.83 ใช้บทบาทสมมติ คิดเป็นร้อยละ 70.64 มีบางส่วนให้ความรู้โดยตรง คิดเป็นร้อยละ 34.13 จัดให้มีทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ชุมชนต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 25.50 สอนแบบโครงการ คิดเป็นร้อยละ 16.15 เชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 14.68 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ 73.39 ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ

61.10 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 96.70 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 97.43 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 97.80 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาสำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 97.61 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่กำหนดให้มีตารางกิจกรรมประจำวันของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 97.80 และมีการกำหนดแผนตารางกิจกรรมประจำวัน คิดเป็นร้อยละ 96.33 ที่คำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 71.93

ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่พบปัญหาของเด็กในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.04 ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ ปัญหาทางพฤติกรรมต่างๆ รongลงมา คือ ปัญหาพัฒนาการล่าช้า คิดเป็นร้อยละ 42.94 ส่วนปัญหาอื่นๆ ได้แก่ ปัญหาการสื่อสารและใช้ภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 39.27 ปัญหาการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 35.41 ปัญหาสุขภาพ คิดเป็นร้อยละ 28.62 ปัญหาทุพโภชนาการ 17.80 เมื่อพบว่าเด็กมีปัญหาต่างๆ ครูผู้ดูแลเด็กให้การดูแลเอาใจใส่เต็มที่ คิดเป็นร้อยละ 92.84 ซึ่งใกล้เคียงกับกลุ่มครูที่ปล่อยให้ไปไปตามธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 86.24 สำหรับการประสานงานกับนักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญพิเศษเพื่อดูแลเด็กที่มีปัญหา เช่น นักจิตวิทยาหรือแพทย์ มีน้อยมาก คิดเป็นร้อยละ 0.73

ด้านสื่อการสอน/แหล่งเรียนรู้

ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ใช้สื่อประกอบการสอน คิดเป็นร้อยละ 99.27 โดยมีการจัดทำสื่อด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 82.02 ใกล้เคียงกับการใช้สื่อที่มีจำหน่ายตามท้องตลาด ที่คิดเป็นร้อยละได้ 73.94 ประเภทสื่อการสอนที่ครูผู้ดูแลเด็กใช้ ส่วนใหญ่เป็นสื่อการสอนที่ผลิตเอง คิดเป็นร้อยละ 83.30 ซึ่งใกล้เคียงกับการใช้สื่อธรรมชาติในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 81.65 และการใช้สื่อสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ 77.06 ส่วนใหญ่ครูผู้ดูแลเด็กมีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดหาสื่อสำหรับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 97.80 โดยหลักเกณฑ์สำคัญคือให้เหมาะสมและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน สำหรับการให้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเสริมสร้างการเรียนรู้ให้เด็ก มีครูผู้ดูแลเด็กส่วนหนึ่งใช้เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนคิดเป็นร้อยละ 63.12 ส่วนมากเป็นการนำเด็กไปทัศนศึกษาในชุมชน มีบ้างที่เชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้ คิดเป็นร้อยละ 22.20 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่พบปัญหาการจัดหาสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 68.44 ซึ่งปัญหาสำคัญ คือ การขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อ คิดเป็นร้อยละ 55.41

การจัดสภาพแวดล้อม

ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่จัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับพัฒนาการเด็ก ถูกตามสุขลักษณะและมีความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 78.35 มีการคำนึงถึงความสำคัญในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 99.08 โดยเน้นความปลอดภัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.51 ซึ่งใกล้เคียงกับการคำนึงถึงความสะอาด คิดเป็นร้อยละ 94.31 สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ส่วนใหญ่มีสนามเด็กเล่นที่มีอุปกรณ์สำหรับเด็ก คิดเป็นร้อยละ 70.28 ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่พบในการจัดสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 80.92 ปัญหาที่พบมาก คือ ขาดงบประมาณในการดำเนินการจัดและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 63.67 รองลงมาตามลำดับ คือ วัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ คิดเป็นร้อยละ 59.45 ขาดองค์ความรู้ที่ถูกต้องในการจัดสิ่งแวดล้อม คิดเป็นร้อยละ 19.27 และไม่มีเวลา คิดเป็นร้อยละ 2.20

ด้านกิจกรรมการนิเทศ

ครูผู้ดูแลเด็กเคยได้รับการนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 79.63 และไม่เคยได้รับการนิเทศ คิดเป็นร้อยละ 16.70 การได้รับการนิเทศของครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ ได้รับการนิเทศโดยผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 54.13 กิจกรรมการนิเทศในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่เป็นการประชุม คิดเป็นร้อยละ 51.74 สำหรับกิจกรรมการสังเกตการสอน/การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ในชั้นเรียน คิดเป็นร้อยละ 49.17 เท่ากับการบริการเอกสารทางวิชาการ โดยมีหนังสือ เอกสารทางวิชาการให้สำหรับครูผู้ดูแลเด็ก ได้ค้นคว้า เพื่อประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่คิดเป็นร้อยละ 49.17 นอกจากนี้มีกิจกรรมการให้คำปรึกษาทางวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 42.57 ความถี่ที่ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการนิเทศ ส่วนใหญ่ คือ ทุกภาคการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.02

ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ

ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประเมินพัฒนาการเด็ก คิดเป็นร้อยละ 91.74 โดยครูผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ประเมินเป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 79.82 จุดประสงค์ในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็ก ส่วนใหญ่เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของเด็ก คิดเป็นร้อยละ 88.62 สำหรับแนวทางในการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กในชั้นเรียนส่วนใหญ่ประเมินให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 77.43 ใกล้เคียงกับการประเมินตามสภาพที่แท้จริง คิดเป็นร้อยละ 69.91 วิธีการวัดและประเมินพัฒนาการ ส่วนใหญ่ คือ การสังเกตพฤติกรรม ปัญหาในการวัดและประเมินพัฒนาการที่พบ คือ จำนวนเด็กมากทำให้ประเมินได้ไม่ครบ คิดเป็นร้อยละ 26.79 ขาดความเข้าใจในการใช้เครื่องมือประเมินแบบต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 24.04 ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีวัดและประเมิน คิดเป็นร้อยละ 20.92 ภาระงานต่างๆ มากทำให้ไม่ค่อยมีเวลาประเมิน คิดเป็นร้อยละ 12.84

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย

วิธีที่ครูผู้ดูแลเด็กใช้ในการสื่อสาร/แลกเปลี่ยนข้อมูลกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ คือ สนทนาในเวลาเช้าเย็นที่ปกครองมารับส่งเด็ก คิดเป็นร้อยละ 89.54 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่จัดให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 94.41 กิจกรรมส่วนใหญ่ คือ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมกับเด็กและครูตามโอกาสพิเศษหรือวันสำคัญต่างๆ เช่น วันปีใหม่ วันเข้าพรรษา วันแม่ ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 88.26

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

(1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (2) สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (3) ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะอื่นๆ สรุปได้ดังนี้

(1) สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ปกครองเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 83.06 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 16.94 อายุของผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.43 วุฒิมัธยมศึกษา ประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 25.05 มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 42.54 ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 18.60 ผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 32.23 ใกล้เคียงกับผู้ปกครองที่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 32.04 รายได้เฉลี่ยในครอบครัวต่อเดือนของผู้ปกครอง ต่ำกว่า 5000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.07 ระหว่าง 5001-7000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.89 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีบุตร 1-2 คน คิดเป็นร้อยละ 78.27 เหตุผลส่วนใหญ่ที่นำบุตรหลานมาอยู่ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือ อยู่ใกล้บ้าน คิดเป็นร้อยละ 72.38 ผู้ปกครองที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 53.78 จำนวนใกล้เคียงกับผู้ปกครองที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ คิดเป็นร้อยละ 44.94 ส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายที่มี คือ ค่าบำรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 47.88

(2) สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ การดำเนินงาน แนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ บุคลากร การจัดสภาพแวดล้อม การประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครองชุมชนและเครือข่าย การจัดบริการ

ด้านการดำเนินงาน

ผู้ปกครองจำนวนมากมีความเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความพร้อมในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 58.38 โดยมีความเห็นว่าบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ด้านจัดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 29.02 ขาดความพร้อมในด้านสถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 32.18 ส่วนในด้านการดำเนินงาน

ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 60.77 การยอมรับต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ปกครอง ยอมรับ คิดเป็นร้อยละ 58.01 ไม่ยอมรับ คิดเป็น ร้อยละ 40.15

ด้านแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์

ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคาดหวังเมื่อส่งบุตรหลานมาอยู่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 77.53 โดยคาดหวังให้เด็กได้รับพัฒนาการทุกด้าน คิดเป็นร้อยละ 92.16 ลำดับต่อมาคือ คาดหวังให้เด็กอ่านออกเขียนได้ คิดเป็นร้อยละ 71.02 ให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี คิดเป็นร้อยละ 62.23 ความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับความเหมาะสมในการทำกิจกรรมและประสบการณ์ที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้บุตรหลาน ผู้ปกครองเห็นว่าเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 56.54 เห็นว่าไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 43.46 โดยมีความเห็นว่า ให้เด็กเล่นอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 55.08 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนของบุตรหลานคือ จัดเตรียมอุปกรณ์ตามที่ครูผู้ดูแลเด็กมอบหมาย คิดเป็นร้อยละ 49.91 ช่วยเหลือเด็กในการทำงานตามที่ครูผู้ดูแลเด็กมอบหมาย คิดเป็นร้อยละ 44.38 ติดตามพฤติกรรมและรายงานความก้าวหน้าของเด็กกับครูผู้ดูแลเด็ก คิดเป็นร้อยละ 42.54 ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ครูมีความตั้งใจปฏิบัติงานและเอาใจใส่กับเด็กทุกเรื่อง คิดเป็นร้อยละ 91.16 สำหรับการมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า ครูให้การดูแลและพูดคุยกับเด็กอย่างเป็นมิตร คิดเป็นร้อยละ 83.06 ในเรื่องของสัดส่วนของจำนวนครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครองเห็นว่า มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 53.59 และส่วนที่เห็นว่าไม่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 46.41 โดยส่วนใหญ่เห็นว่าเด็กมีจำนวนต่อห้องมากเกินไปทำให้การดูแลไม่ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 85.32

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม

ผู้ปกครองมีความเห็นว่า สภาพแวดล้อมที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในชุมชนไม่มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 51.20 มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 48.80 และผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความคาดหวังในเรื่องสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 84.16 ส่วนใหญ่มีความคาดหวังเกี่ยวกับการจัดอาคารสถานที่และห้องเรียนเพียงพอต่อจำนวนเด็ก คิดเป็นร้อยละ 85.34 บริเวณโดยรอบถูกสุขลักษณะ คิดเป็นร้อยละ 83.37 อาคารสถานที่และบริเวณต่างๆ มีการตกแต่งและบำรุงให้สวยงามเสมอ คิดเป็นร้อยละ 78.77 ส่วนสภาพแวดล้อมในห้องเรียน ผู้ปกครองเห็นว่าห้องเรียนสะอาด ถูกสุขลักษณะและปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 46.22 บางส่วนเห็นว่าห้องเรียนคับแคบเกินไป คิดเป็นร้อยละ 34.07 ซึ่งใกล้เคียงกับผู้ปกครองบางส่วนที่เห็นว่าห้องเรียนมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 32.41

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ชุมชนและเครือข่าย

การได้รับข่าวสารจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ได้รับจากเสียงตามสาย คิดเป็นร้อยละ 43.46 และจากการจัดประชุม คิดเป็นร้อยละ 43.28 ข่าวสารที่ได้รับจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่คือ การเชิญชวนร่วมกิจกรรมตามวาระพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 57.83 และการขอสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.65 ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดให้มีประชุมผู้ปกครอง คิดเป็นร้อยละ 69.80 โดยส่วนมากเป็นการประชุมเปิดภาคเรียนเพื่อชี้แจงระเบียบข้อตกลงต่างๆ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 73.35 ผู้ปกครองส่วนใหญ่ได้ให้ความร่วมมือและมีส่วช่วยในการสนับสนุนการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คิดเป็นร้อยละ 70.53 โดยมากเป็นการบริจาคเงินและสิ่งของ คิดเป็นร้อยละ 45.43 การให้ความสำคัญกับการศึกษาปฐมวัยของชุมชน ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 96.69 ส่วนการร่วมมือของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่ามี การร่วมมือ คิดเป็นร้อยละ 91.34 ส่วนใหญ่เป็นเรื่องกิจกรรมทางวัฒนธรรมทางประเพณีตามเทศกาลต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 64.31 สำหรับในการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะเพื่อปรับปรุงพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเปิดโอกาสให้ คิดเป็นร้อยละ 82.87

การจัดบริการ

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้มีการจัดบริการอื่นๆ แก่ชุมชน คิดเป็นร้อยละ 70.17 โดยส่วนมากเป็นเรื่อง การแนะนำความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้กับพ่อแม่ คิดเป็นร้อยละ 66.14 สำหรับการจัดบริการด้านอื่นให้แก่เด็ก ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่ามี การจัดบริการอาหารกลางวันที่ถูกโภชนาการให้แก่เด็ก คิดเป็นร้อยละ 99.55 รองลงมาคือ การตรวจสุขภาพอนามัยให้แก่เด็ก คิดเป็นร้อยละ 63.82 เกณฑ์อายุของเด็กที่รับเข้าศูนย์ที่ผู้ปกครองเห็นว่าเหมาะสม ร้อยละ 36.83 ของผู้ปกครองเห็นว่า อายุที่เหมาะสมคือ 2 ปี ร้อยละ 24.86 ของผู้ปกครองเห็นว่า อายุที่เหมาะสมคือ 2 ปี 6 เดือน ร้อยละ 23.02 ของผู้ปกครองเห็นว่า อายุที่เหมาะสมคือ 3 ปี และร้อยละ 15.29 ของผู้ปกครองเห็นว่า อายุที่เหมาะสมคือ 1 ปี 6 เดือน สำหรับด้านความต้องการให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการ คิดเป็นร้อยละ 76.61 โดยต้องการให้จัดให้แก่ เด็กด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม คิดเป็นร้อยละ 49.76 เด็กที่ถูกละเมิดทางร่างกายและจิตใจ คิดเป็นร้อยละ 47.36 เด็กที่มีความสามารถพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 43.99 เด็กพิการ เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา คิดเป็นร้อยละ 40.63 ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรได้รับการ

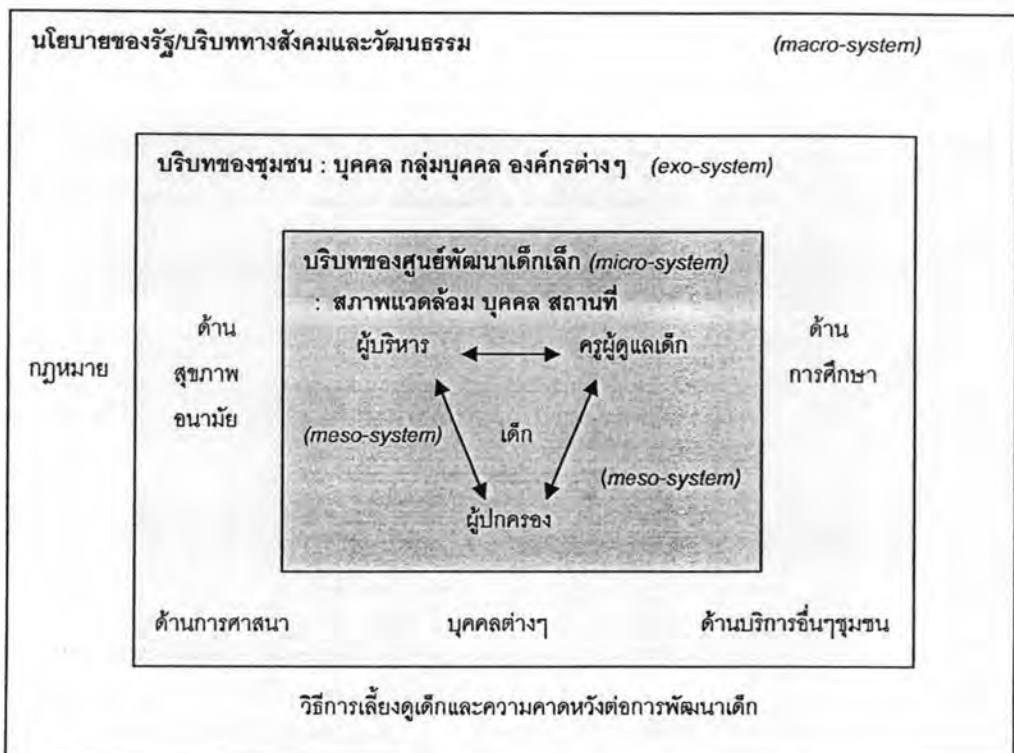
สนับสนุนด้านความรู้ทางวิชาการ และด้านสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ เพื่อจะช่วยให้การจัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คิดเป็นร้อยละ 75.32

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสำรวจสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปประเด็นสำคัญโดยใช้ทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาเป็นกรอบของการสังเคราะห์ โดยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ประกอบไปด้วย

- (1) ระบบไมโคร ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- (2) ระบบเมโซ ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารและชุมชน
- (3) ระบบเอ็กโซ ได้แก่ บทบาทของสถาบัน ชุมชน/องค์กรต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน
- (4) ระบบแม็คโคร ได้แก่ นโยบายของรัฐ/บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ทั้งนี้ในการนำเสนอจะสรุปข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ และแสดงข้อมูลที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันตามระดับชั้นของระบบทฤษฎีชีวนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner ที่ได้จากข้อมูลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้จากบริบทจริง ดังแสดงรายละเอียดในภาพที่ 4.1 และตารางที่ 4.3 ดังนี้

ภาพที่ 4.1 กรอบความคิดตามทฤษฎีระบบชีวนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner

ตารางที่ 4.3 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ
<p>ระบบไมโคร</p> <p>1. พ่อแม่/ผู้ปกครอง</p> <p>พื้นฐานของผู้ปกครอง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงานอายุระหว่าง 30-39 ปี มากที่สุด 2. การศึกษาของผู้ปกครองส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา 3. อาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่ทำการเกษตรและรับจ้างรายได้ของครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ระหว่างต่ำกว่า 5,000 – 7,000 บาท 4. จำนวนบุตรที่ต้องดูแลรับผิดชอบส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1-2 คน 5. เหตุผลในการนำเด็กมาอยู่ในศูนย์ฯ เพราะอยู่ใกล้บ้าน <p>ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ ด้านการดำเนินงาน</p>	<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปกครองยังอยู่ในวัยหนุ่มสาวตอนกลาง ซึ่งเป็นวัยที่ค่อนข้างมีศักยภาพในการทำสิ่งต่างๆ ทั้งด้านความรู้ ความคิด การให้ความร่วมมือ 2. จำนวนบุตรของผู้ปกครองมีจำนวนที่ไม่มาก โอกาสการให้การดูแลบุตรอย่างใกล้ชิดมีสูง 3. ผู้ปกครองและเด็กเป็นคนในชุมชน มีบ้านอยู่ใกล้กับศูนย์ฯ เชื้อต่อการดูแลทั้งพากันและฉันทกกำลังของชุมชนให้เข้มแข็ง <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่ไม่สูง มีผลต่อการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็ก 2. เนื่องจากผู้ปกครองทำอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง ทำให้ไม่มีเวลาที่จะมาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ กับศูนย์ฯ ได้เต็มที่ 3. รายได้ของครอบครัวอยู่ในระดับที่ไม่มาก อาจจะมีผลต่อการให้การเลี้ยงดูบุตรหลานที่มีคุณภาพ เช่น การส่งเสริมด้านโภชนาการ <p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปกครองยอมรับการทำงานของศูนย์ฯ เห็นด้วยกับศูนย์ฯ ในการจัดกิจกรรมต่างๆ 2. เชื่อมั่นในการดูแลเด็กของครูผู้ดูแลเด็ก <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปกครองเห็นว่าอบต.ไม่มีความพร้อมในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ประเด็นสำคัญ ได้แก่

ตารางที่ 4.3 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ
<p>ด้านการจัดกิจกรรมและประสบการณ์</p>	<p>(1) ผู้บริหารขาดความรู้ด้านการจัดการศึกษา (2) ขาดความพร้อมด้านสถานที่จัดศูนย์ฯ</p> <p>จุดแข็ง</p> <p>1. ผู้ปกครองเห็นด้วยกับการจัดกิจกรรมของศูนย์ฯ</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. ผู้ปกครองบางส่วนขาดความเข้าใจที่ถูกต้องในด้านการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กที่ต้องเรียนรู้ผ่านการเล่น จึงไม่เห็นด้วยกับกิจกรรมและคิดเห็นว่าศูนย์ฯ ให้เด็กเล่นอย่างเดียว</p>
<p>ด้านบุคลากร</p>	<p>จุดแข็ง</p> <p>1. ผู้ปกครองเห็นความตั้งใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. มีทั้งผู้ปกครองที่เห็นว่าอัตราส่วนของครูผู้ดูแลเด็กมีความเหมาะสมกับจำนวนเด็กและมีบางส่วนเห็นว่าไม่มีความเหมาะสมเพราะเด็กในห้องมีจำนวนมากเกินไปทำให้ครูผู้ดูแลเด็กดูแลไม่ทั่วถึง</p>
<p>ด้านการจัดสภาพแวดล้อม</p>	<p>จุดแข็ง</p> <p>1. ผู้ปกครองเห็นว่าห้องเรียนสะอาด ถูกสุขลักษณะ และมีความปลอดภัย</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. ผู้ปกครองเห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ บางแห่งไม่มีความเหมาะสม เพราะรอบๆ ศูนย์ฯ แหล่งเสื่อมโทรม มีความแออัดหรือใกล้ชุมชน</p>

ตารางที่ 4.3 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ
<p>ด้านการจัดบริการ</p> <p>2. ครูผู้ดูแลเด็ก</p> <p>ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้ดูแลเด็ก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เกือบครึ่งหนึ่งมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ส่วนใหญ่มีสถานภาพการทำงานเป็นพนักงานจ้างตามภารกิจ 3. ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปี ขึ้นไป และมีประสบการณ์เพิ่มพูนความรู้ปีละ 1-2 ครั้ง 4. ภาวะการรับผิดชอบเด็กส่วนใหญ่มีจำนวนอยู่ระหว่าง 11-30 คน 	<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศูนย์ฯ มีการจัดบริการให้ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก 2. บริการที่ศูนย์ฯ จัดเพิ่มให้กับเด็กนอกจากกิจกรรมการเรียนการสอนได้แก่ การบริการอาหารกลางวันตามหลักโภชนาการและตรวจสุขภาพให้กับเด็ก <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศูนย์ฯ ไม่ได้มีการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น เด็กด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม เด็กที่ถูกละเมิดทางร่างกายและจิตใจ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ เด็กพิการและเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาตามลำดับ ซึ่งเป็นความต้องการของผู้ปกครอง <p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้ดูแลเด็กได้รับโอกาสเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ในการจัดการศึกษาปฐมวัย 2. ครูผู้ดูแลเด็กมีภาวะการรับผิดชอบเด็กที่ไม่มากเกินไป <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้ดูแลเด็กที่จบทางการศึกษาปฐมวัยมีน้อย เกือบครึ่งหนึ่งจบแค่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 2. ประสบการณ์ในการทำงานของครูผู้ดูแลเด็กยังมีไม่มากเพียงพอ 3. สถานภาพการทำงานของครูยังไม่ค่อยมั่นคง เพราะเป็นลูกจ้างตามภารกิจ

ตารางที่ 4.3 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ
<p>บทบาทหน้าที่ในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย</p> <p>ด้านแนวทางการทำงานเพื่อเด็ก</p>	<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาเด็กรอบด้าน 2. ครูผู้ดูแลเด็กมีความเข้าใจในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยระดับหนึ่ง มีการจัดทำหลักสูตรแผนประสบการณ์และกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ที่รวมถึงการประเมินพัฒนาการเด็ก <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้ดูแลเด็กส่วนหนึ่งไม่มีความถนัดในการปฏิบัติงานเพียงแต่ต้องการมีอาชีพเท่านั้น
<p>ด้านการพัฒนาตนเองทางวิชาการและวิชาชีพ</p>	<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่วนใหญ่ครูผู้ดูแลเด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองด้วยการเข้าร่วมอบรม/ สัมมนาและการประชุมเชิงปฏิบัติการ 2. ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการนิเทศจากผู้บริหารศูนย์ฯ ทุกภาคการศึกษา <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่มีความรู้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่เพียงพอ 2. ครูผู้ดูแลเด็กจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ศึกษาแนวคิดนวัตกรรมใหม่ๆ เพิ่มเติม มาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 3. ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าร่วมเครือข่ายหรือเป็นสมาชิกชมรมเกี่ยวกับการดูแลเด็กหรือขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 4.3 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ
<p>ด้านแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์</p>	<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้ดูแลเด็กมีทิศทางการจัดกิจกรรมและการจัด ประสบการณ์ โดยมีหลักสูตรของกระทรวงศึกษา กระทรวงมหาดไทยเป็นหลัก 2. ครูผู้ดูแลเด็กมีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ สอดคล้องกับท้องถิ่น <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ครูผู้ดูแลเด็กไม่ค่อยให้ความสำคัญกับแหล่งเรียนรู้ ในชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการเรียนการสอน เช่น วิทยากรในท้องถิ่น 2. ครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจในการ จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละบุคคล 3. ครูผู้ดูแลเด็กยังไม่ให้ความสำคัญกับเด็กที่ต้องการ การดูแลเป็นพิเศษเท่าที่ควร เพียงแต่ให้ความสนใจ แต่ไม่ได้มีการประสานหรือส่งต่อเพื่อการดูแลที่ ถูกต้องเหมาะสม 4. ครูผู้ดูแลเด็กขาดผู้ให้การดูแลแนะนำด้านการ ให้ความรู้ การใช้หลักสูตร 5. ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้รับสนับสนุนทางด้านสื่อและ งบประมาณในการสนับสนุนการจัดการเรียน การสอนอย่างเพียงพอ
<p>3. ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก</p> <p>พื้นฐานของผู้บริหารศูนย์ฯ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ส่วนใหญ่จบการศึกษาสาขาอื่นๆ ที่ไม่ใช่สาขา การศึกษาปฐมวัย 2. มีประสบการณ์การศึกษาดูงานและอบรมด้าน การศึกษาปฐมวัย ปีละประมาณ 1-2 ครั้ง 	<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารมีโอกาสในการเพิ่มพูนประสบการณ์ ด้านการศึกษาปฐมวัย <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้บริหารไม่ได้จบการศึกษาทางด้านการศึกษาทำให้ ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการศึกษา 2. ผู้บริหารบางส่วนขาดโอกาสในการเพิ่มพูน ประสบการณ์ในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ตารางที่ 4.3 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ
<p>3. เกือบครึ่งหนึ่งไม่เคยศึกษาดูงานด้านการศึกษาปฐมวัย</p> <p>บทบาทและหน้าที่และแนวปฏิบัติในการดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยด้านนโยบาย</p> <p>ด้านการดำเนินงาน</p>	<p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เปิดโอกาสให้บุคลากรมีโอกาสร่วมกันกำหนดนโยบาย 2. มีทิศทางในการดำเนินนโยบายโดยศึกษาจากหลักสูตรระดับชาติ 3. มีการเน้นส่งเสริมพัฒนาเด็กในทุกด้าน <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีปัญหาด้านนโยบาย โดยไม่สามารถปฏิบัติตามแผนที่กำหนด 2. ขาดความร่วมมือจากหน่วยราชการอื่น <p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การได้รับการสนับสนุนจากต้นสังกัดในด้านงบประมาณ 2. มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับตัวเด็ก 3. มีการจัดกิจกรรมการนิเทศแก่ครูผู้ดูแลเด็ก 4. มีเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากร 5. มีการสนับสนุนบุคลากรให้พัฒนาด้านวิชาการและวิชาชีพ โดยการส่งเข้าอบรม ศึกษาต่อ 6. ส่วนใหญ่ศูนย์ฯ มีจำนวนบุคลากรเพียงพอต่อจำนวนเด็ก 7. มีการจัดทำรายงานต่อต้นสังกัด <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บุคลากรขาดความรู้และความเข้าใจในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย 2. อบท. ไม่มีหน่วยงานที่ดูแลด้านการศึกษา

ตารางที่ 4.3 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ
<p>ระบบเมโซ</p> <p>1. ปฏิสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และชุมชน</p>	<p>2. การจัดการศึกษาไม่ครอบคลุมสำหรับเด็กทุกกลุ่ม</p> <p>3. ขาดที่ปรึกษาแนะนำและให้ความรู้</p> <p>4. ไม่มีระบบอาสาสมัครแก้ไขปัญหา การขาดแคลนบุคลากร</p> <p>5. มีความจำกัดทางด้านพื้นที่</p> <p>6. มีความจำกัดด้านสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ</p> <p>7. ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณไม่เพียงพอ</p> <p>จุดแข็ง</p> <p>1. มีการสื่อสารถึงผู้ปกครอง/ชุมชนด้วยการสื่อสารที่ใช้ โดยใช้ระบบเสียงตามสาย</p> <p>2. มีการเชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ตามวาระ</p> <p>3. ผู้ปกครองให้ความร่วมมือกับศูนย์ฯ ในระดับหนึ่ง</p> <p>4. ศูนย์ฯ ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านการดูแลเด็ก</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. ขาดการสร้างระบบของความร่วมมือจากจริงจัง ระหว่างศูนย์ฯ กับผู้ปกครอง</p> <p>2. บทบาทของศูนย์ฯ ในการเชิญชวนผู้ปกครองและ ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมยังมีไม่มากเพียงพอ</p>
<p>ระบบเอ็กโซ</p> <p>1. บทบาทของสถาบัน ชุมชน/องค์กรต่างๆ</p>	<p>จุดแข็ง</p> <p>1. ได้รับการสนับสนุนจากเครือข่ายผู้ปกครองในด้าน ทุนทรัพย์</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. ขาดการสนับสนุนและร่วมมืออย่างจริงจังจาก ทุกฝ่ายที่อยู่ในชุมชนในการสนับสนุนการดำเนิน การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย</p> <p>2. ไม่มีการระดมสรรพกำลังในด้านการพัฒนาเด็ก</p>

ตารางที่ 4.3 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมฯ	ข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ
<p>ระบบแมคโคร</p> <p>1. นโยบายของรัฐ/บริบททางสังคมและวัฒนธรรม</p>	<p>จุดแข็ง</p> <p>1. มีทิศทางการทำงานอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. ระบบต่างๆ ยังไม่เอื้อต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยเท่าที่ควร เช่น การส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆ อย่างครบวงจร ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ อนามัย ความปลอดภัยและสิทธิของเด็ก</p> <p>2. ขาดการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของสังคม ในการพัฒนาเด็ก ภายใต้ต้นนโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา</p>

2) ผลการวิเคราะห์การศึกษารายกรณีการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

โดยในการศึกษารายกรณี ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบจำนวน 3 แห่ง เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขนาดใหญ่ กลาง และเล็กอย่างละ 1 แห่ง ผลการศึกษาลงรูปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารายกรณีที่ 1

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจรูญเขยวี่

(1) ข้อมูลเบื้องต้นของศูนย์ฯ

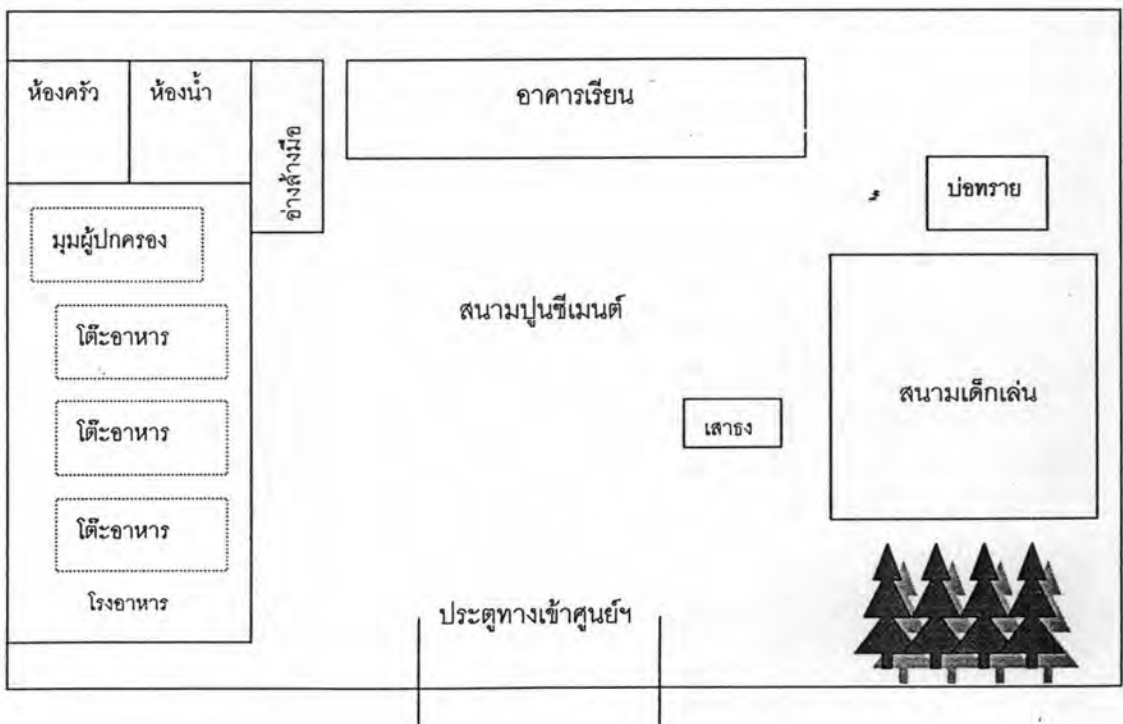
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจรูญเขยวี่ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดใหญ่ ดำเนินการมาประมาณ 6 ปี เป็นศูนย์ฯ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นเอง เปิดรับเด็กตั้งแต่ อายุ 3 -5 ปี แบ่งเป็นระดับชั้นอนุบาล 1 อนุบาล 2 และอนุบาล 3 มีจำนวนเด็กทั้งหมด 120 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้ ตั้งอยู่ในชุมชน บริเวณใกล้เคียงเป็นตลาดและหมู่บ้านพักอาศัย บุคลากรประจำศูนย์ฯ มีทั้งหมด 10 คน เป็นครูผู้ดูแลเด็ก 4 คน พี่เลี้ยงเด็ก 4 คน ผู้ประกอบอาหาร 1 คน ยามรักษาการณ์

นอกเวลาราชการ 1 คน ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารศูนย์ฯ คือ ครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นหัวหน้าศูนย์ฯ ภายใต้การดูแลจากส่วนการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

(2) สภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ

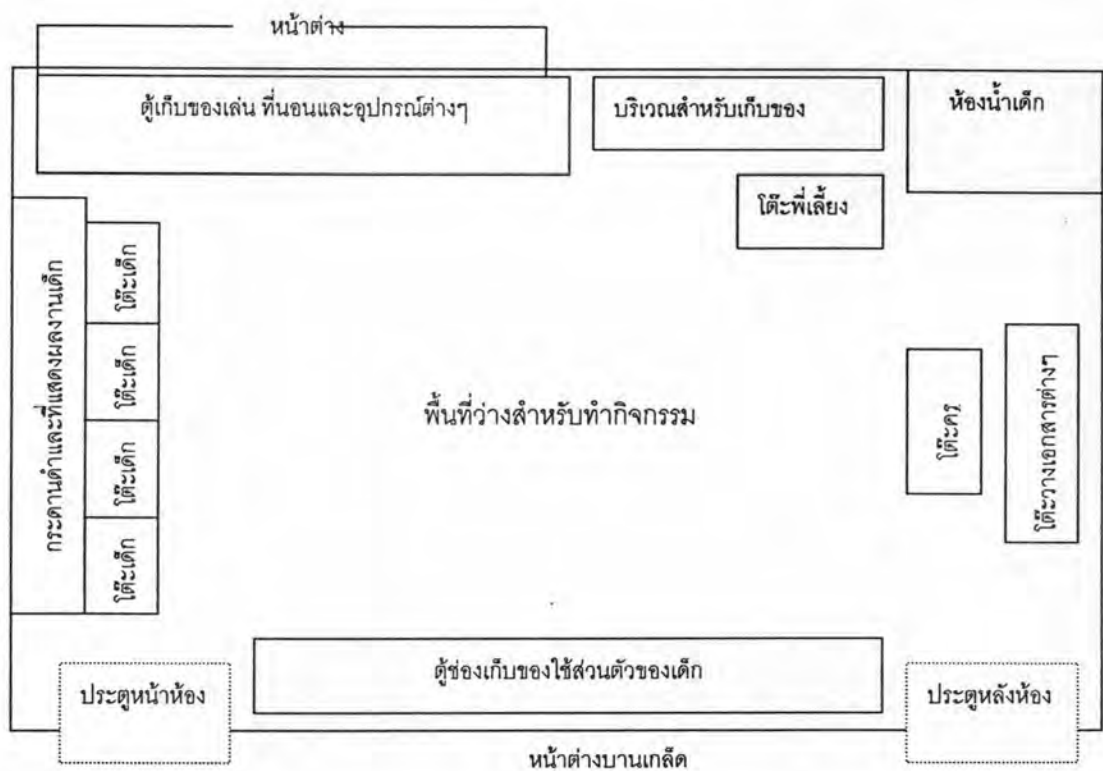
สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ศูนย์ฯ แห่งนี้ มีบริเวณพื้นที่โดยรอบศูนย์ฯ เป็นสัดส่วน มีรั้วรอบและมีประตูเข้าออกอยู่ด้านหน้า สภาพอาคารมีลักษณะเป็นตึก มี 2 ชั้น ที่มีความมั่นคงปลอดภัย บริเวณด้านหน้ามีสนามปูนขนาดใหญ่สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ เช่น เข้าแถวเคารพธงชาติ ออกกำลังกาย และทำกิจกรรมพลศึกษา ด้านข้างอาคารมีสนามเด็กเล็กที่มีของเครื่องเล่นสนาม ได้แก่ ชิงช้า ม้าโยก ม้าหมุน กระดานลื่น และบ่อทรายขนาดเล็กที่ครูนำเศษไม้มาทำเป็นขอบบ่อไว้ พื้นผิวบริเวณสนามเด็กเล่นเป็นพื้นดินปนทราย มีหญ้าขึ้นเป็นหย่อมๆ และมีต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงาอยู่หลายต้น ด้านข้างสนามมีโต๊ะม้าหินสำหรับนั่งพักผ่อน พื้นที่ใช้สอยถูกแบ่งเพื่อการใช้งานที่ต่างกัน ได้แก่ ห้องเรียน ซึ่งใช้สำหรับทำกิจกรรมต่างๆ และนอนหลับพักผ่อน พร้อมมีห้องน้ำในตัว โรงอาหาร เป็นโรงขนาดใหญ่ มีโต๊ะม้านั่งยาวสำหรับเด็กและครูนั่งรับประทานอาหาร มีส่วนเตรียมอาหารและบริเวณซักล้างอยู่ด้านหลัง ส่วนด้านข้างเป็นอ่างเป็นอ่างสำหรับล้างมือและแปรงฟันขนาดใหญ่ นอกจากนี้ในโรงอาหารยังมีมุมสำหรับผู้ปกครอง ที่มีหนังสือ แผ่นพับและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวกับศูนย์ฯ และเด็ก ไว้สำหรับให้ผู้ปกครองอ่าน นอกจากนี้ในศูนย์ฯ ยังแบ่งเป็นห้องเก็บอุปกรณ์ ห้องน้ำแยกชาย-หญิง ที่อยู่นอกห้องเรียน ภายในห้องน้ำมีอ่างล้างมือขนาดเล็กและโถส้วมขนาดเล็กสำหรับเด็ก

ภาพที่ 4.2 แผนผังการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนเขาวัว

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ห้องเรียนมีขนาดใหญ่ พื้นผิวของห้องเป็นพื้นกระเบื้อง สีของห้องเป็นสีขาว หน้าต่างเป็นหน้าต่างกระจกบานเลื่อนขนาดใหญ่ด้านหนึ่งติดผ้าม่านบังแสงไว้ อีกด้านหนึ่งเป็นบานเกล็ด ห้องเรียนติดเครื่องปรับอากาศซึ่งเปิดตลอดทั้งวัน โต๊ะทำงานของครูผู้ดูแลเด็กจัดวางอยู่ด้านหลังห้อง ส่วนโต๊ะสำหรับเด็กมีวางชิดเรียงอยู่ติดผนังด้านหน้าห้อง พื้นที่ส่วนใหญ่สำหรับกิจกรรมส่วนรวม ไม่มีบริเวณเฉพาะสำหรับบุคคล รอบๆ ห้องเป็นตู้ช่องสำหรับวางสิ่งของต่างๆ เช่น ช่องอุปกรณ์เครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก ตู้เก็บที่นอน ตู้เก็บของเล่นและสื่อการเรียนการสอน ด้านหน้าห้องมีบริเวณที่จัดแสดงผลงานของนักเรียนแต่ละคน อุปกรณ์และสื่ออำนวยความสะดวกที่มีในห้องได้แก่ เครื่องเล่นซีดี สำหรับอุปกรณ์และของเล่นมีจำนวนไม่มาก และสภาพการใช้งานค่อนข้างเก่า มีชำรุดบ้าง ไม่พบมุมประสบการณ์ในห้องเรียน มีบริเวณที่เก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด และมีถังขยะพร้อมฝาปิดมิดชิด

ภาพที่ 4.3 แผนผังการจัดห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กครุณเยาว์

สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้ดูแลเด็กมีการแต่งกายที่เหมาะสมกับการทำงาน มีการสื่อสารกับเด็กโดยใช้คำพูดที่สุภาพและไพเราะ อ่อนโยน ให้ความสนใจกับเด็กทุกคนอย่างทั่วถึง มีการส่งเสริมทักษะในการอยู่ร่วมกัน เช่น การปฏิบัติตนต่อเพื่อน หลีกเลี่ยงความรุนแรง การให้อภัยกัน บางครั้งครูผู้ดูแลเด็กก็มีการเสริมแรงทางบวกแก่เด็ก โดย

การชมเชยและให้รางวัล ครูผู้ดูแลเด็กให้ความใส่ใจกับความปลอดภัยกับเด็กอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตนเองและปฏิบัติตนให้ถูกสุขอนามัย การจัดเก็บเอกสารต่างๆ ของครูผู้ดูแลเด็กจัดอย่างเป็นระบบ มีที่เก็บเป็นสัดส่วน มีการทำสมุดบันทึกพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล สำหรับการจดกิจกรรมและประสบการณ์ที่พบในห้องเรียน ได้แก่ การเล่านิทาน การเล่นเกม กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมศิลปะ การสาธิต การใช้คำถาม ส่วนที่ไม่พบได้แก่ การทดลอง การใช้บทบาทสมมติ และการทัศนศึกษา (ครูระบุว่าไม่มี) ลักษณะการจัดกิจกรรมในห้องเรียนที่พบส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่เด็กต้องทำเหมือนกันทุกคน ไม่พบกิจกรรมและประสบการณ์ที่หลากหลายสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่มีช่วงเวลาสำหรับให้เด็กได้ทำกิจกรรมตามอิสระหรือความต้องการขณะอยู่ในห้องเรียน ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้ดูแลเด็กให้การสังเกต พฤติกรรม ตรวจผลงาน และให้ทำแบบทดสอบ เป็นส่วนใหญ่มากกว่าประเมินด้วยวิธีอื่นๆ

(3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้บริหาร

ครูหญิง เป็นครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับมอบหมายจากองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ให้ทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุดนเยาว์ ทำหน้าที่ในตำแหน่งได้ 2 ปีแล้ว ครูหญิงอายุ 44 ปี จบการศึกษาปริญญาตรี ครุศาสตร์ เอกวิชาภาษาไทย ทำงานที่ศูนย์ฯ แห่งนี้มาเป็นเวลา 6 ปี ครูหญิงมีประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาปฐมวัยประมาณ 12 ปี ข้อมูลที่ครูหญิงให้ในการสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้

ด้านนโยบาย องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ไม่ได้มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กอย่างชัดเจน เป็นเรื่องของการรองรับเด็กมากกว่า ผู้บริหารศูนย์ฯ มีหน้าที่ทำตามนโยบายที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลกำหนด โดยครูมีโอกาสนำเสนอบ้างเล็กน้อย ในด้านการสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องค่าใช้จ่าย งบประมาณต่างๆ รวมถึงเงินเดือนครู ปัญหาในด้านของนโยบายก็ไม่มีอะไร ทำกันไปตามที่กำหนดไว้แล้ว

ด้านการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่มีส่วนการศึกษาและมีนักบริหารการศึกษาคอยดูแลด้านการศึกษาโดยเฉพาะ การดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยทางองค์การบริหารส่วนตำบลค่อนข้างปล่อยให้ทางศูนย์ฯ มีอิสระในการดำเนินงาน เมื่อไหร่ที่มีความต้องการสิ่งใดเพิ่มเติมก็ขอไป ซึ่งส่วนการศึกษาก็ช่วยดูแลและติดตาม ปัญหาภายในศูนย์ฯ ไม่มีอะไรนอกจากการมีปัญหาของคนในศูนย์ฯ ที่ขัดแย้งกันบ้าง เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ทางศูนย์ฯ จะปรึกษากับส่วนการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาเร่งด่วนที่ต้องการแก้ไข คือ การปรับปรุงสนามเด็กเล่น และเรื่องบุคลากร ได้แก่ แม่ครัว ศูนย์ฯ ได้รับการประเมินจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น สาธารณสุขจังหวัด

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ศูนย์ให้ความสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อม เน้นเรื่องความสะดวก ปลูกต้นไม้ หลักในการจัดสภาพแวดล้อมเน้นที่ความร่วมมือ ซึ่งศูนย์ฯ ได้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้วย ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่พบ ได้แก่ เสียงมอเตอร์ไซด์ เพราะมีร้านอยู่ใกล้ๆ และเรื่องของกลิ่น เพราะมีร้านต้มเนื้ออยู่บริเวณใกล้เคียง

ด้านบุคลากร ไม่ได้คัดเลือกเอง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดส่งมา ส่วนใหญ่จะเป็นเด็กฝาก การส่งเสริมครู/บุคลากรให้พัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ดูแล มีทุนการศึกษาให้ยืมเรียน ปัญหาด้านบุคลากรที่มี คือ บุคลากรมีพอดี ถ้ามีใครคนหนึ่งขาดจะค่อนข้างลำบาก วิธีแก้ปัญหาคือ ช่วยกันทุกคน

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนเขาวังส่งเสริมผู้ปกครองให้เข้าใจนโยบายการดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยด้วยการจัดประชุมพิเศษ และจัดกิจกรรมต่างๆ ทางศูนย์ฯ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน มีการเชิญชวนผู้ปกครองร่วมกิจกรรม ส่วนชุมชนทางศูนย์ฯ ก็ให้ยืมสิ่งของ นอกจากนี้ทางศูนย์ฯ ได้จัดเตรียมโครงการเพื่อให้ครอบครัวและชุมชนได้มีส่วนร่วม คือ โครงการครอบครัวอบอุ่นด้วยธรรมะ เป็นโครงการทำบุญร่วมกันอาทิตย์ละวัน นอกจากนี้ก็จัดกิจกรรมแอโรบิคตอนเย็น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ความรู้กับการปฏิบัติมีความต่างกัน เวลาปฏิบัติต้องดูความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนด้วย การจัดการศึกษาปฐมวัยให้สำเร็จเป็นหน้าที่ของทุกคน

ครูผู้ดูแลเด็ก

ครูพลอย อายุ 25 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัย มีประสบการณ์ในการทำงานที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ 8 เดือน ประสบการณ์ก่อนที่จะมาทำงานที่ศูนย์ฯ ครูพลอยทำงานในโรงเรียนอนุบาลมาก่อนเป็นเวลา 1 ปี เด็กที่ครูพลอยต้องรับผิดชอบมีทั้งหมด 33 คน หน้าที่และความรับผิดชอบของครูพลอยนอกเหนือจากงานประจำชั้น คือ ดูแลงานวิชาการและเวรดูแลกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน ครูพลอยมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ทางการศึกษาปฐมวัย 2 ครั้ง โดยเข้าร่วมอบรมของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมีประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน 1 ครั้ง ข้อมูลที่ครูพลอยใช้ในการสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้

ด้านบทบาทและหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพครูผู้ดูแลเด็กของครูพลอย คือ ตรงตามสาขาวิชาที่เรียนมา ข้อคิดเห็นของครูพลอยเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้ดูแลเด็ก ครูพลอยเห็นว่า ครูเป็นผู้สอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ทั้งครูและพี่เลี้ยงต่างมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเด็ก

ด้านองค์ความรู้/การพัฒนาทางวิชาการและวิชาชีพ ครูพลอยมีประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในระดับปานกลาง ความรู้ที่มีเกี่ยวกับหลักสูตร รู้ว่าเด็กวัยไหนจะจัดอะไรให้เด็กได้บ้าง ครูพลอยมีความคิดเห็นว่าการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ควรให้เด็กเรียนรู้และพัฒนาการทุกด้าน เด็กต้องอยู่อย่างปลอดภัย มีความสุข ไม่ต้องเน้นเรื่องวิชาการมาก แนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยที่รู้จัก คือ มอนเตสซอริ ความรู้ที่ต้องการได้รับเพิ่มเติม ได้แก่ การจัดตารางกิจกรรม ลักษณะการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย การวัดและประเมินผล และเรื่องของหลักสูตร ส่วนปัญหาในการพัฒนาตนเองทางวิชาการและวิชาชีพ ไม่มีปัญหาใดๆ

ด้านแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้ มีการปรับใช้ตามความเหมาะสม โดยเลือกเรื่องที่น่าสนใจสอนเด็ก ในส่วนที่ปรับให้เหมาะกับท้องถิ่น เช่น เรื่องอาชีพของคนในชุมชน ปัญหาในการใช้หลักสูตรมีเกี่ยวกับการประเมินผล ในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ศูนย์เน้นเรื่องกิริยามารยาท การพูดไพเราะ การจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็ก คำนี้ถึงความชอบตามวัย เช่น เด็กวัยนี้ชอบเต้น ชอบบทบาทสมมติ ครูพลอยเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีและมีความหมายกับผู้เรียนจะเกิดขึ้นได้เมื่อ เด็กลงมือทำด้วยตนเอง แนวคิด/นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ การให้เด็กช่วยเหลือตนเอง การฝึกวินัยตามแนวคิดของมอนเตสซอริ การวางแผนการจัดกิจกรรมยึดตามกิจกรรม 6 หลัก และปรับตามความเหมาะสม กิจกรรมการเรียนการสอนมีการวางแผนล่วงหน้า กิจกรรมที่ทำได้แก่ กิจกรรมวงกลม กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมกลางแจ้ง การจัดกิจกรรมให้เด็กไม่ได้ปรับให้เหมาะสมแต่ละคน ทุกคนทำเหมือนกันหมด กิจกรรมอื่นๆ ที่ศูนย์ฯ ส่งเสริมให้แก่เด็กนอกจากการเรียนการสอน คือ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เช่น การสวดมนต์ไหว้พระทุกวันศุกร์ การโภชนาการ ถ้าน้ำหนักเด็กมากจะจำกัดอาหาร ส่วนเด็กที่มีน้ำหนักน้อยจะเพิ่มนมให้ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ ได้แก่ ปัญหาพฤติกรรมเด็ก ปัญหาเรื่องสื่อ

ด้านสื่อการเรียนการสอน/แหล่งเรียนรู้ การจัดหาสื่อการเรียนการสอน ได้จากทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้ และผลิตเองโดยพิมพ์จากอินเตอร์เน็ตบ้างบางครั้ง ส่วนเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน คือ พาเด็กไปห้องสมุดชุมชน บางครั้งก็พาไปดูรถบรรทุกสินค้า สื่อที่มีอยู่ไม่เพียงพอและบางครั้งไม่ได้มาตรฐาน สื่อและวัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้ เช่น ใบไม้ ก้านกล้วย ปัญหาเกี่ยวกับสื่อ คือ ต้องรอตตามงบประมาณ

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ลักษณะการจัดสภาพแวดล้อม จัดให้มีสีสน้โดยครูเป็นผู้จัดเอง เกณฑ์การจัด คือ ให้เด็กมีที่ว่างไว้เล่น ไม่มีเหลี่ยมมุมที่เป็นอันตราย ข้อคิดเห็น

เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในศูนย์ฯ คือ คับแคบ เพราะมีเด็กมากเพิ่มขึ้น ปัญหาการจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่ ของเล่นสำหรับเด็กมีไม่เพียงพอ

ด้านกิจกรรมการนิเทศการสอน ศูนย์ฯ ได้รับการนิเทศจากส่วนการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ผ่านมามีครูยังไม่ได้รับการนิเทศ แต่มีการประเมินการทำงาน

ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ วิธีการวัดและประเมินเด็ก ใช้การตรวจผลงาน แบบฝึกหัด การสัมภาษณ์ โดยครูเป็นผู้ประเมินคนเดียว ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปลงสมุดประเมินพัฒนาการและนำมาปรับปรุงและช่วยเด็กให้พัฒนา

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน วิธีการที่ใช้สื่อสารกับผู้ปกครอง คือ มีจดหมายส่งถึงผู้ปกครอง ศูนย์ฯ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดย ช่วยเหลืองานศูนย์ฯ เวลาที่มีกิจกรรมพิเศษ ศูนย์ฯ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนในการส่งเสริมเด็กให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี โดยให้เด็กได้แต่งชุดไทยทุกสัปดาห์ ชุมชนให้ความสำคัญกับศูนย์ฯ ด้วยการเข้าร่วมกิจกรรม เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาจะใช้วิธิตามเพื่อนครูหรือศึกษาจากตำรา

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์ฯ ที่เป็นปัญหาเร่งด่วน คือ ปัญหาเรื่องสื่อการเรียนการสอน ครูค่อนข้างมีความพึงพอใจกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ บริการในชุมชนที่ควรมีเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็ก ได้แก่ ห้องสมุดเด็ก สนามเด็กเล่น ที่ออกกำลังกาย

ผู้ปกครอง

คุณวันดี เป็นคุณแม่ของเด็กหญิงโบ อายุ 29 ปี จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อาชีพแม่บ้าน มีบุตรจำนวน 2 คน ขณะนี้ศึกษาอยู่ที่ศูนย์ฯ 1 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้

ด้านการดำเนินงาน เหตุผลในการนำบุตรมาอยู่ที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ เพราะอยู่ใกล้บ้าน มีความปลอดภัย คนอื่นแนะนำว่าดี และมีความเชื่อมั่นว่าครูดูแลเด็กได้ดี ความเห็นเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ คือ เมื่อก่อนลูกไม่เล่นกับใคร เมื่อมาอยู่ที่ศูนย์ฯ ลูกมีการปรับตัวดีขึ้น มีเพื่อนมาก และลูกก็ช่วยเหลือตนเองได้ดี ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์ฯ พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นว่าดี ไม่มีปัญหาอะไร

ด้านแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ สิ่งที่คาดหวังจากศูนย์ฯ คือ อยากให้ลูกกล้าแสดงออกและได้เกี่ยวกับด้านวิชาการ สำหรับความคิดเห็นต่อโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ คิดเห็นว่าคุณครูจัดได้เหมาะสมแล้ว กิจกรรมการเรียนการสอนที่มีโอกาสเข้าร่วม เช่น กีฬาสี งานวันปีใหม่

ด้านบุคลากร คุณวันดีมีความคิดเห็นว่าคุณครูดูแลเด็กได้ดี ครูไม่ตามใจและมีเหตุผล บางครั้งครูก็ดุลูกบ้าง แต่เข้าใจจริงไม่ได้ว่าอะไร สำหรับสัดส่วนของครูต่อเด็ก มีความคิดเห็นว่าการ้างดี แต่ถ้ามีเด็กเพิ่มเป็น 40-50 คน ในห้องเดียวคงไม่ไหว

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม คุณวันดี มีความคิดเห็นว่าคุณครูมีความปลอดภัย ศูนย์ฯ มีรั้วกันและมีประตูเข้าออกมิดชิด ส่วนการใช้พื้นที่ทำกิจกรรมต่างๆ ศูนย์ฯ จัดแบ่งเวลาในการใช้ไม่ได้ใช้พร้อมกันทุกระดับ ทำให้ไม่มีปัญหาความแออัดหรือการใช้พื้นที่ ส่วนในห้องเรียนไม่มีโต๊ะเรียนก็สะดวกสำหรับครู เพราะเด็กต้องใช้พื้นที่นอนด้วย แต่ถ้าหากมีโต๊ะก็น่าจะดีกว่า เด็กจะได้ฝึกเขียนหนังสือ เพราะถ้าเด็กนอนเขียนจะไม่ดีต่อสุขภาพตา ความต้องการให้ปรับปรุงอื่นๆ ขณะนี้ยังไม่มี

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองและชุมชน วิธีที่ศูนย์ฯ ใช้สื่อสารกับผู้ปกครอง คือ ถ้าไม่เป็นทางการจะใช้วิธีคุยกัน ถ้าเป็นทางการศูนย์ฯ จะมีจดหมายแจ้ง ข่าวสารที่ได้รับจากศูนย์ฯ เช่น การดูแลเรื่องความปลอดภัย โรคระบาด และเหตุการณ์ต่างๆ เรื่องของการแนะนำในการดูแลเด็ก กิจกรรมที่คุณวันดีมีส่วนร่วมร่วมกับศูนย์ฯ คือ ช่วยทำอาหารในช่วงเช้า เช่น หั่นผัก ปอกผลไม้ เตรียมเครื่องปรุง เป็นต้น นอกจากนั้นก็เป็นการร่วมกิจกรรมตามวาระต่างๆ คุณวันดีมีความคิดเห็นว่าคุณครูบริหารจัดการส่วนตำบลและชุมชนให้ความสำคัญกับเด็กเล็กพอสมควร มีกิจกรรมที่ส่งเสริมเด็ก มีวารสารชุมชน มีการนำเสนอข่าวสารของศูนย์ฯ ทุกเดือน มีกิจกรรมออกหน่วยบริการตามชุมชน เช่น จัดวัคซีน ตรวจสุขภาพ เป็นต้น

ด้านการจัดบริการ โดยภาพรวมศูนย์ฯ ดำเนินการได้ดีค่อนข้างครบ มีการพัฒนาตลอด ไม่มีปัญหาอะไรเป็นพิเศษ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดได้ดี ชุมชนแห่งนี้ค่อนข้างมีความเข้มแข็งดีอยู่แล้ว

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารายกรณีที่ 2

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุดลักษณะ

(1) ข้อมูลเบื้องต้นของศูนย์ฯ

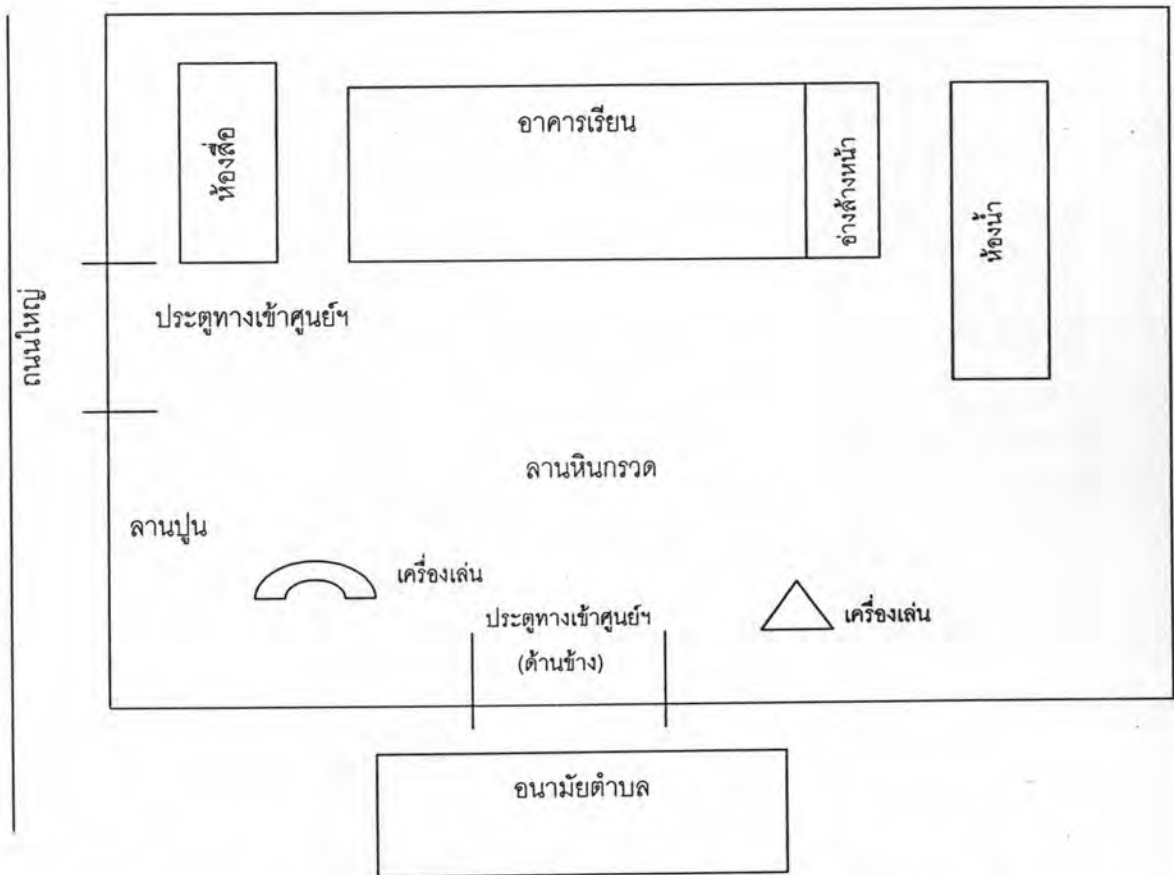
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุดลักษณะ เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดกลาง ดำเนินงานมาประมาณ 4 ปี เป็นศูนย์ฯ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้นเอง เปิดรับเด็กอายุ 3-4 ปี มีจำนวนเด็ก 50 คน บริเวณใกล้เคียง คือ อนามัยและวัด บุคลากรในศูนย์ฯ มี 2 คน ประกอบด้วยครูผู้ดูแลเด็ก 2 คน ผู้บริหารศูนย์ฯ คือ หัวหน้าศูนย์ฯ แต่ไม่ได้อยู่ประจำที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ เพราะต้องดูแลศูนย์ฯ อื่นด้วย

(2) สภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ตัวศูนย์ฯ ตั้งติดบริเวณถนนใหญ่ ลักษณะเป็นอาคารปูนชั้นเดียว 1 หลัง ที่มีขนาดไม่ใหญ่มากและมีห้องเก็บอุปกรณ์และสื่อแยกอีกหนึ่งหลังเล็ก

โดยรอบศูนย์ฯ มีรั้วและประตูกันซึ่งจะปิดล็อกกุญแจตลอดทั้งวัน เปิดเฉพาะเวลาก่อนเข้าแถวและ หลังเลิกเรียนเท่านั้น บริเวณศูนย์ฯ มีพื้นที่ไม่มาก พื้นผิวบริเวณศูนย์ฯ เป็นปูนและลานหินกรวด หน้าอาคารเรียนมีเครื่องเล่นสำหรับเด็กเช่น ชิงช้า บาร์โหน ด้านข้างอาคารเป็นห้องน้ำ มีอยู่ 5 ห้อง เป็นแบบล้อมซึม และมีอ่างสำหรับล้างหน้าแปรงฟันเป็นแบบอ่างยาวแปรงได้พร้อมกันหลายๆ คน

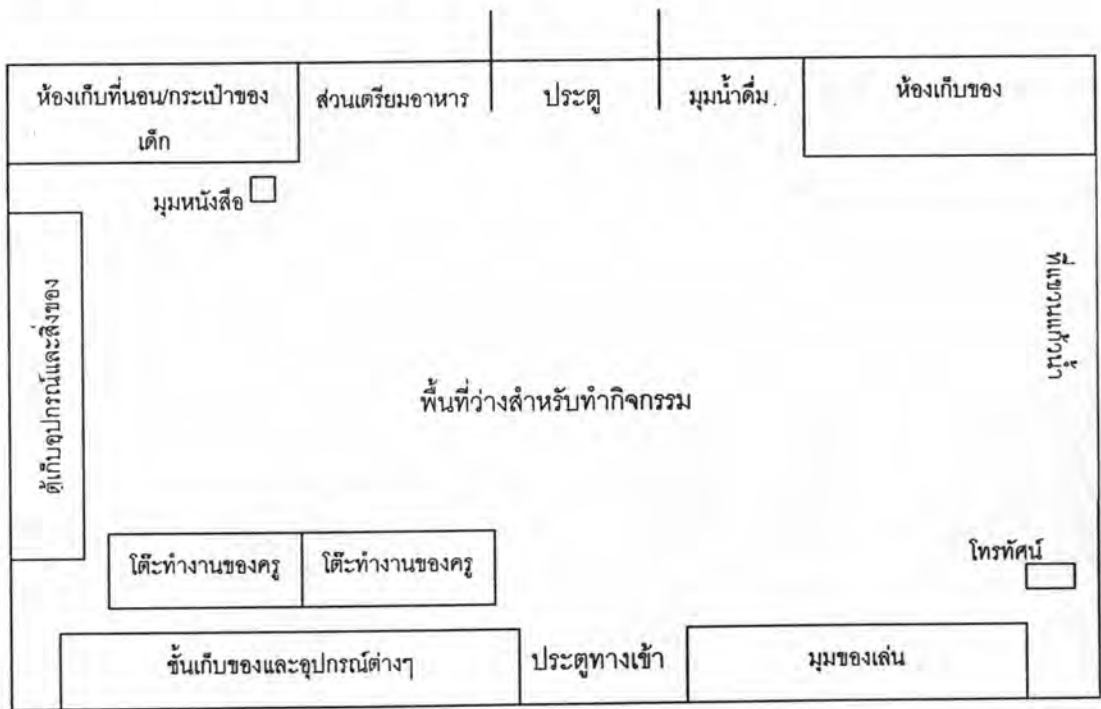
ภาพที่ 4.4 แผนผังการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดรุณลักษณ์

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ศูนย์ฯ เป็นอาคารหลังเดียวใช้ทำกิจกรรม เอนกประสงค์ ทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน การเข้าแถว การรับประทานอาหาร การนอนหลับ พักผ่อน พื้นที่ใช้สอยภายในห้องมีบริเวณที่กันเป็นห้องเล็กสำหรับเก็บอุปกรณ์กับที่นอนเด็ก บริเวณสำหรับตั้งโต๊ะของครูผู้ดูแลเด็กจะอยู่ใกล้ทางเข้าออก ผนังบางส่วนจัดทำเป็นตู้ช่องสำหรับใส่ของ พื้นภายในศูนย์ฯเป็นพื้นกระเบื้อง ห้องค่อนข้างมืดแสงเพราะมีการปิดหน้าต่างบางส่วนไว้กันเสียงจากภายนอก ครูภัณฑ์มีความเหมาะสมในการใช้งาน โต๊ะสำหรับเด็กเขียนหนังสือและรับประทานอาหารเป็นแบบโต๊ะญี่ปุ่นพับได้ เมื่อจะใช้จึงนำออกมา พื้นที่ในห้องจัดให้โล่งตรงกลาง ในห้องมีมุมประสบการณ์ คือ มุมหนังสือและมุมบล็อก ปริมาณของเล่นมีมากเพียงพอกับจำนวน

นักเรียน มีของเล่นที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ เช่น กระจง ตะกร้า อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวกในห้อง มี เครื่องเล่นเทพ 1 เครื่อง พื้นที่บางส่วนกันไว้สำหรับเป็นที่จัดเตรียมอาหารสำหรับเด็ก ในห้องมีน้ำดื่มสำหรับเด็กที่เด็กสามารถกดดื่มได้เองตามความต้องการ สำหรับห้องอุปกรณ์และสื่อที่อยู่แยกไปอีกหนึ่งหลัง มีสื่อและอุปกรณ์ รวมถึงของเล่นและหนังสือนิทาน แต่ครูผู้ดูแลเด็กปิดไว้นานๆ ครั้งจึงจะพาเด็กไปเล่นและทำกิจกรรม

ภาพที่ 4.5 แผนผังการจัดห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนลักษณะ

สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้ดูแลเด็กแต่งกายสุภาพเรียบร้อย เป็นตัวอย่างที่ดีกับเด็ก การใช้ภาษาพูดสุภาพ การปฏิบัติต่อเด็กมีความอ่อนโยน ให้ความสนใจกับเด็กอย่างยุติธรรม การปฏิสัมพันธ์ต่อเด็กไม่ทั่วถึงทุกคนเพราะเด็กมีจำนวนมาก เด็กมีโอกาสแสดงความคิดเห็นน้อย มีการเสริมแรงให้กับเด็กเมื่อเด็กประพฤติตนเหมาะสม เช่น การชมเชย ครูผู้ดูแลเด็กส่งเสริมเด็กให้เด็กมีทักษะทางสังคมในการอยู่ร่วมกัน เช่น การปฏิบัติตนกับเพื่อน การแบ่งปัน มีการตรวจสอบสุขภาพและความสะอาดของเด็กเป็นครั้งคราว การดูแลความปลอดภัยยังไม่ทั่วถึง บางครั้งเด็กอยู่นอกสายตา เช่น เด็กต้องเดินไปเข้าห้องน้ำตามลำพังภายนอกห้อง การจัดเก็บเอกสารมีทั้งที่แยกไว้เป็นระบบบางส่วน เช่น เอกสารรายบุคคลของเด็ก และบางส่วนก็รวมไว้มีทุกอย่างปนกัน การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ วิธีที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้แก่ การเล่านิทาน กิจกรรมเข้าจังหวะ กิจกรรมศิลปะ กิจกรรมที่เด็กต้องเข้าร่วมจัดไว้สำหรับทุกคน

เหมือนกัน กิจกรรมที่ทำบ่อยๆ คือ ระบายสีหนังสือแบบฝึกหัด การวัดและประเมินผล ครูผู้ดูแลเด็ก
ใช้การสังเกตพฤติกรรม การทดสอบปากเปล่า และการใช้แบบทดสอบ

(3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้บริหาร

ครูสีดา เป็นครูผู้ดูแลเด็กที่ได้รับมอบหมายจากองค์การบริหารส่วนตำบลมะลิขาว
ให้ทำหน้าที่หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุดนลักษณะ ทำหน้าที่ในตำแหน่งได้ 2 ปีแล้ว ครูสีดาอายุ
42 ปี จบการศึกษาปริญญาตรี ครุศาสตร์ เอกประถมศึกษา ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าศูนย์ฯ แห่งนี้มา
เป็นเวลา 2 ปี นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นครูผู้ดูแลเด็กด้วยแต่อยู่อีกที่ศูนย์ฯ หนึ่ง ครูหญิงมี
ประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษาปฐมวัยประมาณ 7 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานด้าน
การศึกษา 21 ปี ข้อมูลที่ครูหญิงให้ในการสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้

ด้านนโยบาย องค์การบริหารส่วนตำบลมะลิขาวมีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนา
เด็ก คือ ส่งเสริมคุณธรรม มุ่งพัฒนาการ และวิธีการดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบาย โดย
การวางแผนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายที่กำหนดไว้ โดยสอบถามความเห็นจาก
คณะครูผู้ดูแลเด็ก แล้วนำเสนอที่อบต. เพื่อดำเนินการให้เป็นรูปธรรมต่อไป ปัญหาเกี่ยวกับด้าน
นโยบายมีเล็กน้อย คือเรื่องความล่าช้า

ด้านการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลมะลิขาว มอบหมายให้สำนักปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลดูแลด้านการศึกษา โดยมีนักพัฒนาสังคมคอยดูแลประสานงาน
สำหรับการดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมอบอำนาจให้
ครูเต็มที หากมีโครงการอะไรที่สนใจก็นำเสนอไปได้ ปัญหาภายในศูนย์ฯ เป็นเรื่องของเวลากับ
ภาระงานที่ครูต้องรับผิดชอบหลายด้าน เมื่อเกิดปัญหาต่างๆ ทางศูนย์ฯ จะปรึกษากับผู้รู้และ
ศึกษาจากตำรา ปัญหาเร่งด่วนของศูนย์ฯ คือ เรื่องสถานที่ เพราะค่อนข้างคับแคบ ทั้งนี้ศูนย์ฯ
ได้รับการประเมินจากส่วนการศึกษากรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และสาธารณสุขจังหวัด

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ศูนย์ฯ คำนึงถึงความเหมาะสมในการทำกิจกรรมและ
ปรับให้เหมาะกับสภาพจริง ปัญหาในการจัดสภาพแวดล้อม คือ ไม่มีงบประมาณ

ด้านบุคลากร คัดเลือกโดยดูวุฒิและประสบการณ์ การส่งเสริมครู/บุคลากรให้
พัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยการส่งไปอบรมแบบหมุนเวียนกัน ปัญหาด้านบุคลากรยังไม่พบปัญหาใดๆ

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน ศูนย์
พัฒนาเด็กเล็กมะลิขาว จัดให้มีการปฐมนิเทศผู้ปกครองช่วงเปิดภาคเรียนนอกจากนี้ยังมีโครงการ
ร่วมกับอนามัย เช่น โครงการโรงเรียนพ่อแม่ เรียนรู้สู่โลกกว้างเผยแพร่ให้ผู้ปกครองและชุมชน

ศูนย์ฯ ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน เพื่อประโยชน์แก่เด็ก และทำให้เกิดความใกล้ชิดในครอบครัว ชุมชน ผู้ปกครอง ในการช่วยกันพัฒนาเด็ก

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ครูสีดามีความเห็นเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยตามความเห็นของตนว่า ยังมีความรู้ความเข้าใจน้อยอยู่ แต่สิ่งที่มีความเข้าใจ คือ เด็กเรียนรู้ผ่านกิจกรรม ต้องเน้นให้มีกิจกรรมมากๆ เนื่องจากไม่ได้จบสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง ครูสีดาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาในทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย เรื่องที่สนใจ เช่น การทำแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับสิ่งที่ต้องการได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม คือ การอบรมอย่างต่อเนื่อง เรื่องงบประมาณ และอยากให้มีที่ปรึกษาทางวิชาการ ในส่วนของความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยให้ประสบผลสำเร็จ ครูสีดาให้ความเห็นว่า ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกัน ทั้งครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง ชุมชน และเด็ก

ครูผู้ดูแลเด็ก

ครูทอรัค อายุ 25 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ 3 ปี 6 เดือน ประสบการณ์ก่อนที่จะมาทำงานที่ศูนย์ฯ ครูทอรัคทำงานในโรงเรียนอนุบาลมาก่อนเป็นเวลา 1 ปี ครูทอรัคมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบดูแลเด็กในชั้นเรียนจำนวน 50 คน หน้าที่และความรับผิดชอบของครูทอรัค นอกเหนือจากงานประจำชั้น คือ ดูแลเรื่องอาหารกลางวัน ทำความสะอาดศูนย์ฯ ร่วมกับพี่เลี้ยง ครูทอรัคมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ทางการศึกษาปฐมวัย 2 ครั้ง โดยเข้าร่วมอบรมของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมีประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน 1 ครั้ง ข้อมูลที่ครูทอรัคให้ในการสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้

ด้านบทบาทและหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพครูผู้ดูแลเด็กของครูทอรัค คือ ไม่มีงานทำ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมะลิขามเปิดรับครูจึงมาสมัครและได้ทำงานที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ ข้อคิดเห็นของครูทอรัคเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้ดูแลเด็ก ครูทอรัคเห็นว่า ครูต้องเป็นแบบอย่าง และหาประสบการณ์การเรียนรู้ใหม่ๆ มาให้เด็ก

ด้านองค์ความรู้/การพัฒนาทางวิชาการและวิชาชีพ ครูทอรัคระบุว่าตนเองมีประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย ในระดับไม่ถึงขั้นดี พอมีความรู้อยู่บ้างเกี่ยวกับพัฒนาการและเรื่องอารมณ์ความรู้สึกของเด็ก ซึ่งได้จากการอบรม ครูทอรัคมีความคิดเห็นว่าการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ไม่ควรเน้นด้านวิชาการมากเกินไป ควรให้เด็กได้เล่น ได้เรียนรู้กับเพื่อน ในเรื่องของแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยเคยศึกษาตามหนังสือบ้าง ความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติม เป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก ความพร้อมของเด็กและเรื่องปัญหาทางพฤติกรรมของเด็ก ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาตนเองและทางวิชาชีพ คือ ทางองค์การ

บริหารส่วนตำบลมะลิชาวยังไม่มีฝ่ายการศึกษาโดยตรง การจัดทำหลักสูตรก็ต้องลอกมาจากที่อื่นบ้าง และในเรื่องของการอบรมบางครั้งไม่มีโอกาสไปเพราะต้องดูแลเด็ก

ด้านแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้ แล้วทางศูนย์ฯ ก็ดำเนินจัดไปตามที่กำหนดมา ปัญหาในการใช้และพัฒนาหลักสูตรยังไม่มีเพราะทำตามที่แผนกำหนดไว้ ศูนย์ฯ เน้นเรื่องพัฒนาการด้านต่างๆ และเรื่องสุขภาพ เป็นสำคัญในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ความเหมาะสมในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กครูทอรัก็ให้ความคิดเห็นว่า ควรให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง ผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ส่วนในเรื่องของการเรียนรู้ที่ดีและมีความหมายกับผู้เรียน ครูทอรัก็มีความคิดเห็นว่า ต้องให้เด็กทำอะไรด้วยตนเอง ศูนย์ฯ ยังไม่ได้นำนวัตกรรมหรือแนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยแบบใดมาใช้เป็นพิเศษ ดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดแผนให้ ในส่วนของแผนการสอนก็เช่นเดียวกันทำตามที่กำหนดไว้แล้ว ส่วนวิธีที่ใช้จัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ได้แก่ การเล่นิทาน เกม กิจกรรมเข้าจังหวะ และเวลาก็ไม่ได้ปรับให้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน เพราะเด็กมีจำนวนมาก กิจกรรมอื่นๆ ที่ทางศูนย์ฯ ส่งเสริมให้กับเด็กนอกจากกิจกรรมการเรียนการสอน คือ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เช่น การดูแลสุขภาพช่องปาก ปัญหาในการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ยังไม่ค่อยพบอะไรที่เป็นปัญหา

ด้านสื่อการเรียนการสอน/แหล่งเรียนรู้ การจัดหาสื่อการเรียนการสอน ได้จากทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้ และผลิตบางครั้ง ส่วนเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน มีเป็นบางครั้ง เชิญหมอที่อนามัยมาให้ความรู้ทางสุขภาพ สื่อที่มีอยู่ค่อนข้างเพียงพอ ส่วนสื่อและวัสดุธรรมชาติและในท้องถิ่นไม่ค่อยได้นำมาใช้เพราะไม่สะดวก ปัญหาในการจัดสื่อและอุปกรณ์มีในด้านงบประมาณ

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ลักษณะการจัดสภาพแวดล้อม จัดให้มีพื้นที่ว่างตรงกลางห้องและใช้พื้นที่ได้อเนกประสงค์ เพราะศูนย์ฯ ค่อนข้างคับแคบ เกณฑ์การจัด คือ ให้เด็กมีที่ว่างให้เด็กได้เล่น ไม่มีสิ่งใดมาเกะกะ มีความปลอดภัย สภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ แห่งนี้ พื้นที่ค่อนข้างจำกัด และศูนย์ฯ ติดถนนใหญ่ เสียงรถจะดังเข้ามาถึงศูนย์ฯ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อม คือ ปรับเปลี่ยนอะไรไม่ได้มาก เพราะที่เป็นของอนามัย

ด้านกิจกรรมการนิเทศการสอน ครูผู้ดูแลเด็ก ได้รับการนิเทศจากนักพัฒนาสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลเดือนละหนึ่งครั้ง ปัญหาในการนิเทศไม่มีอะไรมาก มีได้รับคำแนะนำให้ทำอะไรเพิ่มเติมก็ทำไปตามนั้น

ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ วิธีการวัดและประเมินเด็ก โดยการตรวจผลงาน แบบฝึกหัด และมีแบบประเมิน เวลาประเมินครูที่เลี้ยงก็จะช่วยด้วย ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปลงสมุดประเมินพัฒนาการและนำมาปรับปรุงและช่วยเด็กให้พัฒนา ปัญหาด้าน

การวัดและประเมิน คือ เด็กแสดงพฤติกรรมที่บ้านกับที่ศูนย์ฯ ไม่เหมือนกัน ต้องชี้แจงผู้ปกครองให้เข้าใจ

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน วิธีการที่ใช้สื่อสารกับผู้ปกครอง คือ มีจดหมายส่งถึงผู้ปกครอง ศูนย์ฯ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมโดย เมื่อมีกิจกรรมพิเศษที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัด ทางศูนย์ฯ จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองพาเด็กไปร่วมกิจกรรม เช่น วันเด็ก วันสงกรานต์ ส่วนในการส่งเสริมเด็กให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี ไม่ได้มีอะไรเป็นพิเศษ ศูนย์ฯ เพียงแต่ส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญทางประเพณีต่างๆ ส่วนหน่วยงานอื่นที่เข้ามาทำกิจกรรมได้แก่ อนามัยตำบล โดยการจัดกิจกรรมห้องเรียนพ่อแม่ มีการให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งเป็นโครงการที่เพิ่งเริ่มดำเนินการ แต่ผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมมีค่อนข้างน้อยเพราะต้องทำงาน เมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาจะใช้วิธีศึกษาจากตำราเพราะทางองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้อยู่กับเด็กจะไม่ค่อยเข้าใจ สำหรับชุมชนยังให้ความสนใจกับการจัดการศึกษาปฐมวัยน้อย ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับเรื่องอื่นๆ มากกว่า

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์ฯ ที่เป็นปัญหาเร่งด่วน คือ เรื่องสภาพแวดล้อม เนื่องจากขาดคนจึงดูแลได้ไม่ทั่วถึง ส่วนการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ ครูมีความพึงพอใจในระดับหนึ่ง สำหรับบริการในชุมชนที่ควรมีเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็ก ได้แก่ สนามเด็กเล่น

ผู้ปกครอง

คุณเดี่ยว เป็นคุณพ่อของเด็กชายโต อายุ 34 ปี จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง อาชีพค้าขาย มีบุตรจำนวน 2 คน ขณะนี้ศึกษาอยู่ที่ศูนย์ฯ 1 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้

ด้านการดำเนินงาน เหตุผลในการนำบุตรมาอยู่ที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ เพราะอยู่ใกล้บ้าน มีความสะดวกในการรับ-ส่ง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ คุณเดี่ยวมีความคิดเห็นว่าดี เป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีให้กับเด็ก ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นว่า จัดครูในการดูแลเด็กน้อยเกินไป ส่วนปัญหาอื่นๆ ในศูนย์ฯ ก็ไม่มีอะไร

ด้านแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ สิ่งที่คาดหวังจากศูนย์ฯ คือ การปรับตัว การเข้าสังคมของลูก สำหรับความคิดเห็นต่อโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ คิดเห็นว่าคุณครูจัดได้เหมาะสมแล้ว ไม่จำเป็นต้องเน้นให้อ่านออกเขียนได้ ให้เด็กรู้จักปรับตัว รู้จักการให้อภัยซึ่งกันและกันก็เพียงพอแล้ว สำหรับโอกาสในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนของคุณเดี่ยวไม่ค่อยมีเพราะว่ามีภาระการทำงานที่ต้องรับผิดชอบค่อนข้างมาก

ด้านบุคลากร คุณเด็ยวดีมีความคิดเห็นว่าคุณครูดูแลเด็กได้ดีแล้ว แต่จำนวนครูต่อเด็กน้อยเกินไป

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม คุณเด็ยวดีมีความคิดเห็นว่าคุณศูนย์ฯ ค่อนข้างคับแคบ ส่วนการที่คุณศูนย์ฯ อยู่ติดถนนใหญ่ ดีสำหรับผู้ปกครองเพราะจะสะดวกในการรับ-ส่งเด็ก สำหรับเด็กนั้นจะต้องระมัดระวังเรื่องความปลอดภัย เช่น การออกนอกรั้ว

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองและชุมชน วิธีที่คุณศูนย์ฯ ใช้สื่อสารกับผู้ปกครอง คือ จะมีจดหมายแจ้งข่าวสารที่ได้รับจากผู้ปกครอง เช่น กิจกรรมต่างๆ วันหยุด และบางครั้งเป็นเรื่องการเลี้ยงดูบุตร ในเรื่องความร่วมมือกับผู้ปกครอง หากทางศูนย์ฯ แจ้งให้ทราบ คุณเด็ยวดียินดีให้ความร่วมมือ สำหรับชุมชนคุณเด็ยวดีมีความคิดเห็นว่าคุณศูนย์ฯ ให้ความสำคัญกับการศึกษาเด็กเล็กอยู่ในระดับกลางๆ

ด้านการจัดบริการ โดยภาพรวมศูนย์ฯ ดำเนินการได้ดีอยู่แล้ว

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ไม่มี

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษารายกรณีที่ 3

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดรุณวัย

(1) ข้อมูลเบื้องต้นของศูนย์ฯ

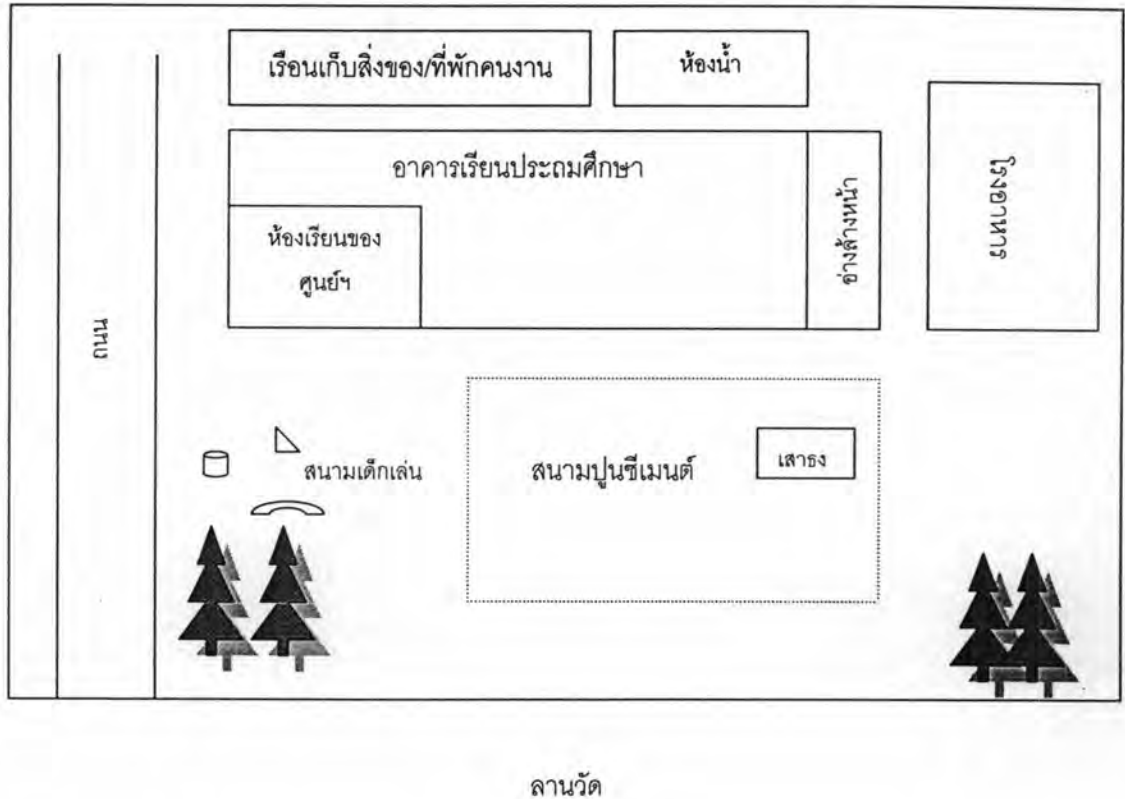
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดรุณวัย เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขนาดเล็ก ดำเนินการมาประมาณ 7 ปี เป็นศูนย์ฯ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลรับถ่ายโอนมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม) เปิดรับเด็กอายุ 3 ปี เป็นห้องเรียนเดียว มีจำนวนนักเรียน 18 คน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้ตั้งอยู่ในบริเวณวัด ที่อยู่ค่อนข้างลึกและห่างจากชุมชนใหญ่ มีบ้านเรือนบ้างแต่อยู่ห่างไปเป็นช่วง สภาพโดยรอบเป็นสวน ในห้องเรียนมีบุคลากรประจำห้องเรียน 2 คน เป็นครูผู้ดูแลเด็ก 1 คน และพี่เลี้ยงเด็ก 1 คน ผู้ที่ทำหน้าที่บริหารศูนย์ฯ คือ นักวิชาการศึกษา ภายใต้กำกับองค์การบริหารส่วนตำบล

(2) สภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ

สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนของศูนย์ฯ เป็นศูนย์ฯ ที่ใช้พื้นที่ร่วมกับโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาคารเรียนเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น ห้องของศูนย์ฯ เป็นห้องเรียนเดียวอยู่ชั้นล่างของอาคาร บริเวณด้านหน้าห้องเรียนเป็นลานปูนของโรงเรียนชั้นประถมศึกษา ด้านข้างมีพื้นที่เล็กน้อย จัดเป็นสนามเด็กเล่น มีเครื่องเล่น 2-3 ชนิด ที่มีสภาพค่อนข้างเก่า ข้างๆ สนามมีต้นไม้ใหญ่ให้ร่มเงาบ้าง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้ ไม่มีรั้วหรือประตูกั้นบริเวณ เป็นส่วนหนึ่งที่อยู่ในพื้นที่ของวัด พื้นที่สำหรับเด็กในศูนย์ฯ ที่ใช้ทำกิจกรรม ส่วนใหญ่จะใช้ในห้องเรียน มีออกมาทำกิจกรรมนอกห้อง โดยใช้พื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาในบางกิจกรรม เช่น

การรับประทานอาหารเช้าที่โรงอาหาร การใช้ห้องน้ำ การใช้พื้นที่สนามเด็กเล่น ลานปูน เป็นครั้งคราว
แผนผังการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ

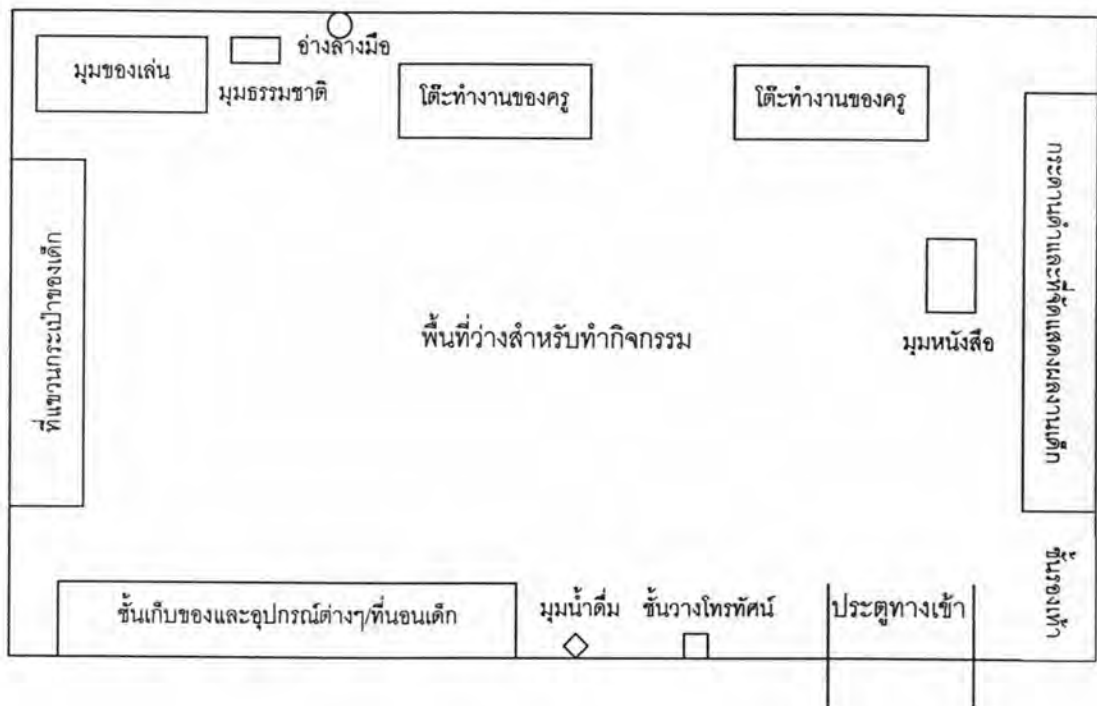
ภาพที่ 4.6 แผนผังการจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุณวัย

สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน เป็นห้องขนาดปานกลาง ใช้ทำกิจกรรมได้
เอนกประสงค์ ทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน การนอนหลับพักผ่อน การจัดประชุม เป็นต้น พื้นห้อง
เป็นพื้นปูนแต่ปูทับด้วยเสื่อน้ำมัน ผืนโดยรอบห้องเป็นผืนไม้ ทาทับด้วยสีชมพูตัดกับสีม่วง ซึ่งครู
เป็นผู้ทาสีด้วยตนเอง หน้าต่างเป็นหน้าต่างไม้ติดมุ้งลวดไว้กันยุง ส่วนช่องแสงด้านบนที่เป็น
กระจกกรุณาฝ้าลายลูกไม้สีขาวบางๆ ทำเป็นม่านบังแสง ภายในห้องจัดให้มีพื้นที่โล่งกลางห้อง มี
โต๊ะครู ตัว 2 อยู่ด้านริมหน้าต่างด้านหนึ่ง และรอบๆ ห้อง เป็นตู้ช่องเก็บสิ่งของต่างๆ เช่น ที่นอน
เด็ก อุปกรณ์และสื่อ แฟ้มประจำตัวเด็ก ฯลฯ ผืนด้านหนึ่งมีขอแขวนสำหรับแขวนกระเป๋าของเด็ก
มีมุมของเล่นสำหรับเด็กพร้อมด้วยของเล่น ประเภทตุ๊กตา ตุ๊กตา เครื่องครัว และมีมุมอ่านหนังสือ
ที่มีโต๊ะกับเก้าอี้สำหรับเด็กได้นั่งอ่านหนังสือ บริเวณหน้าชั้นเรียนมีกระดานดำ และด้านข้างของ
กระดานมีที่จัดแสดงผลงานนักเรียน และติดรูปภาพต่างๆ ที่ครูผู้ดูแลเด็กทำด้วยตนเองบ้าง
บางส่วน เป็นภาพสำเร็จรูปบางส่วน เป็นภาพที่ทำร่วมกับนักเรียนบางส่วน อุปกรณ์ที่อำนวยความสะดวก

สะดวกในห้องเรียน ได้แก่ โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีซีดี เครื่องเล่นเทป นอกจากนี้ในห้องยังมีอ่างล้างมือขนาดเล็กติดตั้งในระดับความสูงของเด็กใกล้ๆ ที่อยู่บริเวณหน้าต่างๆ ด้านหนึ่ง สำหรับเด็กไว้ล้างมือ ล้างหน้า หรือแปรงฟัน และอีกมุมหนึ่งก็มีน้ำดื่มใส่กระติกที่มีปุ่มกดไว้ให้เด็กกดดื่มเองได้ ส่วนใกล้ๆ ประตูทางออกมีถังขยะและอุปกรณ์ทำความสะอาดวางไว้

แผนภาพที่ 4.7 แผนภาพแสดงการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนวัย

สภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงแต่งกายสุภาพเหมาะสม การปฏิบัติต่อเด็กมีความอ่อนโยน ใช้ภาษาพูดที่สุภาพ ให้โอกาสเด็กได้แสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้เด็กได้ซักถาม ให้ความสนใจกับเด็กอย่างทั่วถึง เมื่อเด็กประพฤติตนอย่างเหมาะสมครูผู้ดูแลเด็กให้กำลังใจและเสริมแรงด้วยการชม มีการเน้นให้เด็กมีระเบียบวินัยในตนเอง รู้จักรอคอย เข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ ครูผู้ดูแลเด็กและพี่เลี้ยงให้การดูแลและช่วยเหลือเด็กเมื่อเด็กต้องการ มีการส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตนเองและปฏิบัติตามสุขอนามัย การตรวจสุขภาพและความสะอาดของเด็กมีเป็นครั้งคราว การติดตามดูแลความปลอดภัยยังไม่ทั่วถึง เพราะบางครั้งเด็กออกไปนอกห้องเรียนเองโดยที่ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้ตามไปเพราะต้องดูแลเด็กคนอื่นภายในห้องเรียน ครูผู้ดูแลเด็กมีการบันทึกข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคลและได้จัดเป็นแฟ้มเอกสารเฉพาะบุคคล เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนครูผู้ดูแลเด็กจัดแยกไว้เป็นเรื่องๆ ค่อนข้างมีระบบในการจัดเก็บ นอกจากนี้ครูได้มีการเตรียมแผนการสอนล่วงหน้า โดยจัดทำด้วยตนเอง สำหรับการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ วิธีที่ครูใช้ในการเรียนการสอนได้แก่ การเล่า

นิทาน การเล่นเกม กิจกรรมเคลื่อนไหวและเข้าจังหวะ กิจกรรมศิลปะ การสาธิต มีทัศนศึกษาในชุมชนบ้างเป็นบางครั้ง กิจกรรมโดยทั่วไปที่จัดเป็นกิจกรรมกลุ่มที่เด็กต้องทำเหมือนกัน การเปิดโอกาสให้เด็กทำกิจกรรมอิสระยังไม่ค่อยมี ด้านการวัดและประเมินผล ครูผู้ดูแลเด็กใช้วิธีการสังเกต สทนทนา ทดสอบปากเปล่า ตรวจผลงาน และใช้แบบทดสอบ

(3) ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ผู้บริหาร

คุณน้ำ เป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากองค์การบริหารส่วนตำบลนาสวายให้ทำหน้าที่ดูแลและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุณวัย ทำหน้าที่ในตำแหน่งได้ 2 ปีแล้ว คุณน้ำอายุ 25 ปี จบการศึกษาปริญญาตรี ครุศาสตร์ เอกสื่อสารมวลชน ข้อมูลที่คุณน้ำให้ในการสัมภาษณ์สรุปได้ ดังนี้

ด้านนโยบาย องค์การบริหารส่วนตำบลนาสวายมีนโยบายเกี่ยวกับ เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย คือ สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยได้พัฒนาทุกด้าน และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายจะมีการวางแผนตามปีการศึกษา ก่อนเปิดเรียนจะมีการประชุมร่วมกันกับครู ผู้ที่ร่วมกำหนดนโยบายได้แก่ นายกองการบริหารส่วนตำบล ปลัดฯ และคณะกรรมการฯ การได้รับการสนับสนุนจากท้องถิ่นในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่เป็นเรื่องงบประมาณ ปัญหาในด้านนโยบายยังไม่พบ

ด้านการดำเนินงาน องค์การบริหารส่วนตำบลนาสวาย มีสำนักปลัดฯ คอยดูแลด้านการศึกษา การดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ถ้าศูนย์ฯ อยากรู้ทำอะไรถ้าสนับสนุนได้ก็จัดให้ แต่ก็ยังไม่เต็มที่เท่าไร ปัญหาภายใต้โปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ คือ ต้องการจัดตั้งศูนย์ใหม่ เพราะปัจจุบันใช้พื้นที่ของโรงเรียนสหรัฐอยู่จึงไม่ค่อยสะดวก เวลาที่ศูนย์ฯ มีปัญหาต่างๆ ก็จะปรึกษากับท้องถิ่นอำเภอ บางครั้งจากผู้รู้หรือจากองค์การบริหารส่วนตำบลอื่นๆ ปัญหาเร่งด่วนของศูนย์ฯ ที่ต้องการแก้ไข คือ การหาที่ตั้งตั้งศูนย์ฯ ใหม่ ส่วนการประเมิน ศูนย์ฯ ได้รับการประเมินจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ศูนย์ฯ เน้นเรื่องให้มีประโยชน์กับเด็กมากที่สุดและให้มีความสวยงาม น่าอยู่ หลักในการจัดสภาพแวดล้อม คือ ให้มีความปลอดภัย เช่น จากยุงลาย ซึ่งทางศูนย์ฯ ได้ติดมุ้งลวดที่ประตูหน้าต่างทุกบาน ปัญหาในการจัดสภาพแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาพื้นที่เป็นของคนอื่น จะดำเนินการทำอะไรก็ไม่สะดวก

ด้านบุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสอบ เกณฑ์ คือ ให้มีวุฒิทางการศึกษา การส่งเสริมครู/บุคลากรให้พัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมเสริมความรู้ต่างๆ ปัญหาด้านบุคลากรยังไม่พบ

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนวัยส่งเสริมผู้ปกครองให้เข้าใจนโยบายการดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยด้วยการจัดประชุมชี้แจง ส่วนความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ปัจจุบันมีโครงการของกรมอนามัยจัดให้ความรู้กับผู้ปกครองเด็กของศูนย์ฯ ซึ่งด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน คุณน้ำมีความคิดเห็นที่สำคัญ เพราะทำให้ทุกคนในชุมชนไม่ห่างเหินกัน มีอะไรก็จะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทางศูนย์ฯ โดยองค์การบริหารส่วนตำบลส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมโดยการขอบริจาคสิ่งของตามโอกาสต่างๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ความคิดเห็นของคุณน้ำเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คือ ต้องส่งเสริมให้เด็กเติบโตตามพัฒนาการ จัดประสบการณ์ให้กับเด็กรอบด้าน ในด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คุณน้ำยอมรับว่าไม่ได้จบทางสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรงแต่ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเรื่อยๆ ความรู้ที่ต้องการเพิ่มเติม คือ เรื่องหลักสูตร คุณน้ำมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยให้สำเร็จว่าเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่ต้องช่วยกัน ต้องประสานระหว่างครู บุคลากรและผู้ปกครอง

ครูผู้ดูแลเด็ก

ครูพิม อายุ 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ครุศาสตร์ เอกสังคมศึกษา มีประสบการณ์ในการทำงานที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ 7 ปี ประสบการณ์ก่อนที่จะมาทำงานที่ศูนย์ฯ ครูพิมทำงานในบริษัทมาก่อน ในตำแหน่ง เลขานุการ ประชาสัมพันธ์ และเจ้าหน้าที่การเงิน เด็กที่ครูพิมต้องรับผิดชอบมีทั้งหมด 18 คน หน้าที่และความรับผิดชอบของครูพิมนอกเหนือจากงานประจำชั้น คือ เขียนแผนการสอน จัดกิจกรรมทางวิชาการ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ งานธุรการและเอกสารต่างๆ ทั้งของศูนย์ฯ และของโรงเรียนประถมฯ ที่ศูนย์ฯ ตั้งอยู่ ครูพิมมีประสบการณ์ในการเพิ่มพูนความรู้ทางการศึกษาปฐมวัย 2 ครั้ง โดยเข้าร่วมอบรมของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมีประสบการณ์ในการศึกษาดูงาน 1 ครั้ง ข้อมูลที่ครูพิมให้ในการสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้

ด้านบทบาทและหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก เหตุผลในการเลือกประกอบอาชีพผู้ดูแลเด็กของครูพิมคือ จบสาขาวิชาครุศาสตร์และเคยทำงานเอกชนที่เกี่ยวกับการศึกษาจึงสนใจและมาสมัครทำงานเป็นครูผู้ดูแลเด็ก ข้อคิดเห็นของครูพิมเกี่ยวกับบทบาทของครูผู้ดูแลเด็ก ครูพิมมีความคิดเห็นว่า ครูต้องเรียนรู้ ศึกษาหน้าที่ รู้จักตนเอง ไม่ยึดตัวเองเป็นมาตรฐาน เด็กจะได้ทุกอย่างจากครู

ด้านองค์ความรู้/การพัฒนาทางวิชาการและวิชาชีพ ครูพิมมีประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคิดเห็นของตนเองว่า น้อย ความรู้ที่มีตามความเข้าใจของตนเอง คือ เด็กได้พัฒนาทุกด้าน เหมือนกระจกที่มีหลายด้าน ครูต้องจัดให้เด็กได้รับในทุกๆ ด้าน ครูพิมมีความคิดเห็นว่าการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ต้องมีความ

พร้อม ไม่ใช่ที่ตัวครูคนเดียว ต้องมีคนสนับสนุนและรู้จัก ความสำคัญต้องอยู่ที่เด็ก ไม่ใช่ที่ตัวผู้สอน แนวคิดทางการศึกษาปฐมวัยที่รู้จัก คือ มอนเตสซอรีและให้เด็กเป็นศูนย์กลาง และเรื่อง การบูรณาการ ความรู้ที่ต้องการได้รับเพิ่มเติม ได้แก่ การพัฒนาครอบครัว การเขียนแผนการจัด ประสบการณ์ การจัดประสบการณ์การสร้างสรรค์ สิ่งที่ต้องการได้รับการช่วยเหลือเพิ่มเติม ได้แก่ การไปอบรม ต้องการให้มีปีละ 2-3 ครั้ง และการศึกษาดูงานบ้าง จะได้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ออกไปดูคนอื่นบ้าง คนอื่นมาดูบ้าง ที่ผ่านมามีบอกได้ว่าไม่ได้สอนคนเดียว แต่ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ ทั้งพระ ชาวบ้าน หมอออนามัย เป็นต้น ปัญหาสำคัญในการพัฒนาตนเองและพัฒนา ทักษะทางวิชาชีพ คือ ขาดโอกาสไปอบรม เพราะต้องดูแลเด็กไม่สามารถไปได้

ด้านแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรที่ครูพินิจจัดทำเอง โดยปรับปรุงจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปี 2546 ของ กระทรวงศึกษาธิการ และมีการปรับใช้ตามความเหมาะสมในท้องถิ่น เช่น เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับอาชีพของคนในชุมชน ปัญหาในการใช้หลักสูตรไม่มี เพราะทำหลักสูตรใช้เองให้เหมาะกับบริบท ปรับไปเรื่อยๆ ค่อนข้างยืดหยุ่น อะไรที่เด็กทำไม่ได้ก็ทำซ้ำ ไม่นานเด็กก็จะทำได้ ในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ศูนย์ฯ เน้นให้เด็กเป็นศูนย์กลาง การจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็ก คำนี้ถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ ถ้าเด็กอยากเรียนรู้อะไรก็ต้องจัดให้ ครูพินิจเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีและมีความหมายกับผู้เรียนเกี่ยวข้องกับหลายองค์ประกอบ เพราะเด็กมีความแตกต่างกัน มีประสบการณ์ที่แตกต่าง ต้องให้เด็กมีประสบการณ์ตรงและหลากหลาย แนวคิด/นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ครูพินิจระบุว่า แนวคิดมีเยอะแต่ อะไรที่คิดว่าดีก็เลือกมาใช้ อย่างให้เด็กเป็นศูนย์กลาง สำหรับแผนการทำกิจกรรมครูพินิจเป็นผู้วางแผนล่วงหน้า โดยคำนึงถึงเวลา และการทำกิจกรรมให้ครบทุกสาระกับกิจกรรม 6 หลัก แต่ไม่เคร่งครัดมาก สาระการเรียนรู้ที่ครูพินิจระบุ เป็นสาระการเรียนรู้ของชั้นประถมศึกษาที่ครูพินิจนำมาปรับใช้แล้วบูรณาการตามกิจกรรม เช่น วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น กิจกรรมที่ทำในชั้นเรียน ได้แก่ กิจกรรมเล่านิทาน กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมห้องสมุด และก็พยายามใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้งหมด การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ครูพินิจได้จัดให้สอดคล้องกับเด็กแต่ละคนโดยคนไหนมีทักษะดีก็จะเพิ่มงานให้ ใครค่อนข้างช้าก็จะมีพี่เลี้ยงประกบ หรือให้เพื่อนช่วย กิจกรรมอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนของศูนย์ฯ เช่น เกี่ยวกับสุขภาพ โภชนาการ เป็นต้น ปัญหาในการจัดกิจกรรมไม่พบ

ด้านสื่อการเรียนการสอน/แหล่งเรียนรู้ การจัดหาสื่อการเรียนการสอน ได้รับสื่อมาเมื่อได้เป็นศูนย์ฯ ต้นแบบ และผลิตเอง กับบางส่วนร่วมกันทำกับเด็ก เกณฑ์ในการคัดเลือกสื่อ คือ ดูจากสาระที่สอน คำนี้ถึงความปลอดภัย ส่วนเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชน คือ พาเด็กไป

วัด ไปอนามัย บางครั้งก็บ้านเพื่อน หรือแหล่งผลิตหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ สื่อและวัฒนธรรมชาติ ที่นำมาใช้ เช่น ไบโม่ ไบโฝ ลูกมะพร้าว เก็บจากบริเวณโรงเรียน ปัญหาเกี่ยวกับสื่อไม่มี

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม ลักษณะการจัดสภาพแวดล้อมจัดตามสภาพ ห้องเรียน ที่สำคัญคือ มีความปลอดภัย ความสะอาด อากาศถ่ายเท มีน้ำดื่ม มีตู้ยาและความสวยงาม เกณฑ์การจัด คือ ดูสภาพของห้องก่อน และคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด การถ่ายเทของอากาศ มุมอับต่างๆ อะไรที่ไม่ดีต้องกำจัดออกไปให้หมด สภาพแวดล้อมของศูนย์ฯ ตามความคิดเห็นของครูพิม คือ อยู่ไกลจากชุมชน ผู้ปกครองเดินทางยาก และในเรื่องของอาคาร ต้องใช้ร่วมกับโรงเรียนประถม พื้นที่คับแคบ เวลาฝนตกมีน้ำท่วมขัง

ด้านกิจกรรมการนิเทศการสอน ครูพิมได้รับการนิเทศจากครูใหญ่ของโรงเรียน ประถมที่ศูนย์ฯ ตั้งอยู่ โดยเป็นการนิเทศที่ไม่ได้นัดหมายล่วงหน้าแล้วแต่ทางผู้นิเทศ

ด้านการวัดและประเมินพัฒนาการ วิธีการวัดและประเมินเด็ก ใช้การสังเกตทุกวัน แล้วก็มีใบงานตามกิจกรรมเพื่อตรวจสอบว่าเด็กเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้น้อยแค่ไหน การวัดและประเมินโดยจะช่วยกันสองคนกับพี่เลี้ยง แต่บางครั้งก็จะมีแบบสอบถามให้ผู้ปกครอง ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะช่วยในการตรวจสอบพัฒนาการเด็กและเพื่อช่วยเด็ก เมื่อรู้ว่าเด็กทำอะไรไม่ได้ก็จะได้ช่วยพัฒนา และข้อมูลทั้งหมดจะลงในสมุดประเมินให้ผู้ปกครองดูสิ้นเทอม ปัญหาในการประเมินไม่มี

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน วิธีการที่ใช้สื่อสารกับผู้ปกครอง คือ มีจดหมายส่งถึงผู้ปกครอง จัดประชุมและพูดคุยกัน ศูนย์ฯ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่น พาเด็กไปเรียนรู้อะไรที่บ้านผู้ปกครองที่ทำอาชีพต่างๆ เชิญชวนให้ผู้ปกครองมาเล่านิทานให้เด็กฟังตามเวลาว่าง ศูนย์ฯ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการส่งเสริมเด็กให้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี โดยเชิญชวนผู้ปกครองให้ร่วมกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ สำหรับชุมชนยังไม่ให้ความสำคัญกับศูนย์ฯ เท่าที่ควร เวลาที่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาจะปรึกษากับครูวิชาการโรงเรียนประถม บางครั้งก็จากตำราหรือเพื่อนครูที่อื่น

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์ฯ ที่เป็นปัญหาเร่งด่วน คือ ปัญหาเรื่องสถานที่ อยากให้ศูนย์ฯ มีสถานที่เอง ครูพิมค่อนข้างมีความพึงพอใจกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการในชุมชนที่ควรมีเพิ่มเติมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็ก ครูพิมคิดเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมแต่ไม่ได้ให้ความสนใจกับเด็กเท่าที่ควร แต่สนใจในด้านอื่นๆ มากกว่า ถ้าเป็นไปได้อยากให้เห็นความสำคัญของเด็กมากกว่านี้

ผู้ปกครอง

คุณสาย เป็นคุณแม่ของเด็กหญิงดาว อายุ 29 ปี จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อาชีพแม่บ้าน มีบุตรจำนวน 2 คน ขณะนี้ศึกษาอยู่ที่ศูนย์ฯ 1 คน ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ ดังนี้

ด้านการดำเนินงาน เหตุผลในการนำบุตรมาอยู่ที่ศูนย์ฯ แห่งนี้ เพราะอยู่ใกล้บ้าน และอยากให้ลูกได้พัฒนา ความเห็นเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ คือ รู้สึกว่าดี เพราะลูกมีพัฒนาดีขึ้นเรื่อยๆ ความเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์ฯ พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นที่ดี ไม่มีปัญหาอะไร

ด้านแนวการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ สิ่งที่คาดหวังจากศูนย์ฯ คือ อยากให้ลูกพัฒนาดีขึ้นเรื่อยๆ อ่านออกเขียนได้ ช่วยตนเองได้ ปรับตัวอยู่กับเพื่อนได้ สำหรับความคิดเห็นต่อโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ คิดเห็นว่าคุณครูจัดได้ครบแล้ว

ด้านบุคลากร คุณสายมีความคิดเห็นว่าคุณครูดูแลเด็กได้ดี เด็กช่วยเหลือตนเองได้ สำหรับสัดส่วนของครูต่อเด็ก มีความคิดเห็นที่เหมาะสมแล้ว เพราะจำนวนเด็กมีไม่มาก

ด้านการจัดสภาพแวดล้อม คุณสาย มีความคิดเห็นว่าคุณศูนย์ฯ น่าจะมีบริเวณที่กว้างกว่านี้ และถ้าเป็นไปได้อยากให้มีของเล่นมากเพิ่มขึ้น

ด้านการประสานสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ฯ พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองและชุมชน วิธีที่ศูนย์ฯ ใช้สื่อสารกับผู้ปกครอง คือ ทางจดหมาย การประชุม และการพูดคุย ข่าวสารที่ได้รับจากศูนย์ฯ เช่น แจ้งวันหยุด การให้ความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับเด็ก นอกจากนั้นก็เป็นการร่วมกิจกรรมตามวาระต่างๆ ซึ่งถ้าคุณพินไม่ติดภารกิจใดๆ ก็ยินดีร่วมกิจกรรม ตามความคิดเห็นของคุณพิน มีความเห็นว่าทางองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเด็กเล็กเท่าไร

ด้านการจัดบริการ โดยภาพรวมศูนย์ฯ ดีอยู่แล้ว มีการพัฒนาตลอด มีของเล่น มีอาหารมีนมให้เด็กพร้อม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารายกรณีการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์ฯ พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปประเด็นสำคัญโดยใช้ทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาเป็นกรอบของการสังเคราะห์ ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลและสรุปประเด็นสำคัญโดยใช้ทฤษฎีระบบนิเวศวิทยาเป็นกรอบของการสังเคราะห์ โดยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ประกอบไปด้วย

- (1) ระบบไมโคร (micro-system) ได้แก่ พ่อแม่/ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
- (2) ระบบเมโซ (meso-system) ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และชุมชน
- (3) ระบบเอ็กโซ (exo-system) ได้แก่ บทบาทของสถาบัน ชุมชน/องค์กรต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน
- (4) ระบบแมโคร (macro-system) ได้แก่ นโยบายของรัฐ/บริบททางสังคมและวัฒนธรรม

ทั้งนี้ในการนำเสนอจะสรุปข้อมูลที่เป็นประเด็นสำคัญ และแสดงข้อมูลที่เป็นจุดแข็งและจุดอ่อนของปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันที่อยู่ในระดับชั้นของระบบทฤษฎีชีวนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner ตามข้อมูลการวิเคราะห์สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์กรบริหารส่วนตำบลที่ได้จากกรณีศึกษาแต่ละแห่งเปรียบเทียบกัน

ตารางที่ 4.4 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารายกรณีการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุดเยาว์	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุดลักษณะ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุดวัย
<p>ข้อมูลที่ได้</p> <p>ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์ฯ เป็นศูนย์ฯ ขนาดใหญ่ จัดตั้งโดยองค์การบริหารส่วนตำบล มีชั้นเรียน 3 ระดับชั้น อนุบาล 1-3 จำนวนเด็ก 120 คน</p> <p>สภาพทั่วไปของศูนย์ฯ ศูนย์ฯ มีพื้นที่ของตนเอง กำหนดอาณาเขตโดยมีรั้วกัน อาคารเรียนเป็นอาคารปูน 2 ชั้น มีการจัดบริเวณพื้นที่ใช้สอยสำหรับการใช้งานต่างๆ กัน การจัดวางผังค่อนข้างชัดเจน</p>	<p>ข้อมูลที่ได้</p> <p>ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์ฯ เป็นศูนย์ฯ ขนาดกลาง จัดตั้งโดยองค์การบริหารส่วนตำบล มีหนึ่งห้องเรียน คือ อนุบาล 3 ขวบ จำนวนเด็ก 50 คน</p> <p>สภาพทั่วไปของศูนย์ฯ ศูนย์ฯ มีพื้นที่ของตนเอง กำหนดอาณาเขตโดยมีรั้วกัน อาคารเรียนเป็นอาคารปูนชั้นเดียว มีพื้นที่ใช้สอยที่ออกแบบรองรับการใช้งานอเนกประสงค์</p>	<p>ข้อมูลที่ได้</p> <p>ข้อมูลพื้นฐานของศูนย์ฯ เป็นศูนย์ฯ ขนาดเล็ก รับถ่ายโอนมาจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพช.เดิม) มีห้องเรียน หนึ่งห้อง คือ อนุบาล 3 ขวบ จำนวนเด็ก 30 คน</p> <p>สภาพทั่วไปของศูนย์ฯ ศูนย์ฯ ไม่มีพื้นที่ของตนเอง ต้องใช้พื้นที่ร่วมกับสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำหนดอาณาเขตของศูนย์ฯ คือพื้นที่ภายในห้อง ซึ่งพื้นที่การใช้งานค่อนข้างจำกัด ต้องใช้พื้นที่แบบเอนกประสงค์</p>

ตารางที่ 4.4 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารายกรณีการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนเยาว์	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนลักษณะ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนวัย
<p>ระบบไมโคร</p> <p>1. พ่อแม่/ผู้ปกครอง ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นมารดาของเด็ก 2. อายุ 29 ปี 3. จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 4. อาชีพแม่บ้าน 5. จำนวนบุตร 2 คน <p>2. ครูผู้ดูแลเด็ก ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้ดูแลเด็ก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อายุ 25 ปี 2. จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาปฐมวัย 3. ประสบการณ์ในการทำงาน 8 เดือน 4. อาชีพเดิม เป็นครูในโรงเรียนอนุบาล <p>3. ผู้บริหาร ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหาร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อายุ 44 ปี 2. จบการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เอกภาษาไทย 3. มีประสบการณ์ในการทำงาน (ที่ศูนย์ฯ นี้) 6 ปี 4. ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ฯ 2 ปี 	<p>ระบบไมโคร</p> <p>1. พ่อแม่/ผู้ปกครอง ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นบิดาของเด็ก 2. อายุ 34 ปี 3. จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 4. อาชีพค้าขาย 5. จำนวนบุตร 2 คน <p>2. ครูผู้ดูแลเด็ก ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้ดูแลเด็ก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อายุ 25 ปี 2. จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาเทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษา 3. ประสบการณ์ในการทำงาน 3 ปี 6 เดือน 4. อาชีพเดิม เป็นครูในโรงเรียนอนุบาล <p>3. ผู้บริหาร ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหาร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อายุ 42 ปี 2. จบการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เอกประถมศึกษา 3. มีประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการศึกษา 21 ปี 4. ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งหัวหน้าศูนย์ฯ 2 ปี 	<p>ระบบไมโคร</p> <p>1. พ่อแม่/ผู้ปกครอง ข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครอง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นมารดาของเด็ก 2. อายุ 29 ปี 3. จบการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 4. อาชีพแม่บ้าน 5. จำนวนบุตร 2 คน <p>2. ครูผู้ดูแลเด็ก ข้อมูลพื้นฐานของครูผู้ดูแลเด็ก</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อายุ 35 ปี 2. จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ เอกสังคมศึกษา 3. ประสบการณ์ในการทำงาน 7 ปี 4. อาชีพเดิม ทำงานในบริษัทเอกชน <p>3. ผู้บริหาร ข้อมูลพื้นฐานของผู้บริหาร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. อายุ 25 ปี 2. จบการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ เอกสื่อสารมวลชน 3. มีประสบการณ์ในการทำงาน ด้านการศึกษา 2 ปี 4. ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารศูนย์ฯ 2 ปี

ตารางที่ 4.4 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารายกรณีการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนเยาว์	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนลักษณะ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนวัย
<p>การดำเนินงานของศูนย์ฯ ในภาพรวม</p> <p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปกครองไม่ได้ประกอบอาชีพสามารถให้ความร่วมมือและช่วยเหลือศูนย์ฯ ได้เต็มที่ 2. ผู้ปกครองอยู่ในวัยทำงานค่อนข้างมีศักยภาพในการทำสิ่งต่างๆ 3. จำนวนบุตรมีน้อยการดูแลเด็กทำได้ทั่วถึง 4. มีครูผู้ดูแลเด็กที่จบสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง 5. ครูผู้ดูแลเด็กเคยมีประสบการณ์การทำงานกับเด็กมาก่อน 6. ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการส่งเสริมในการเพิ่มพูนประสบการณ์ความรู้ทางการศึกษาปฐมวัย 7. ผู้บริหารมีวุฒิทางการศึกษาโดยตรง 8. ศูนย์ฯ บริหารงานโดยอิสระภายใต้การดูแลของฝ่ายการศึกษาของอบต. 9. ศูนย์ฯ ได้รับการสนับสนุนจากอบต.ค่อนข้างมาก 10. ภายในศูนย์ฯ มีพื้นที่เป็นของตนเอง มีการวางแผนผังการจัดเป็นอย่างดี 11. จำนวนของเด็กต่อห้องเรียนไม่มากเกินไป 	<p>การดำเนินงานของศูนย์ฯ ในภาพรวม</p> <p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปกครองอยู่ในวัยทำงานค่อนข้างมีศักยภาพในการทำสิ่งต่างๆ 2. จำนวนบุตรมีน้อยการดูแลเด็กทำได้ทั่วถึง 3. ครูผู้ดูแลเด็กเคยมีประสบการณ์การทำงานกับเด็กมาก่อน 4. ผู้บริหารมีวุฒิทางการศึกษาโดยตรง 5. ศูนย์ฯ บริหารอิสระภายใต้การดูแลของสำนักปลัดอบต. 6. ศูนย์ฯ อยู่ใกล้กับอนามัยและวัดซึ่งสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมได้ 8. ศูนย์ฯ มีหลักสูตรที่อบต. จัดให้ 9. ศูนย์ฯ มีห้องอุปกรณ์และสื่อการสอน 10. ศูนย์ฯ มีมุมประสบการณ์ในห้องและมีของเล่นที่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก 11. มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก เช่น 12. ผู้ปกครองมีความมั่นใจว่าครูผู้ดูแลเด็กให้การศึกษอบรมแก่บุตรหลานได้อย่างเหมาะสม 	<p>การดำเนินงานของศูนย์ฯ ในภาพรวม</p> <p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้ปกครองอยู่ในวัยทำงานค่อนข้างมีศักยภาพในการทำสิ่งต่างๆ 2. จำนวนบุตรมีน้อยการดูแลเด็กทำได้ทั่วถึง 3. ครูผู้ดูแลเด็กจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนด้วยตนเองและมีการปรับให้เข้ากับท้องถิ่น 4. ห้องเรียนถูกจัดแต่งอย่างสวยงาม 5. กิจกรรมที่จัดในห้องเรียนมีความสอดคล้องกับวัยของเด็ก เช่น กิจกรรมเล่านิทาน เกม กิจกรรมการเคลื่อนไหวและเข้าจังหวะ กิจกรรมการสาธิต การทัศนศึกษา 6. นำเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7. ครูผู้ดูแลเด็กจัดให้มีการวัดและประเมินพัฒนาการเด็กอย่างหลากหลาย

ตารางที่ 4.4 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารายกรณีการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนเยาว์	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนลักษณะ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนวัย
<p>13. มีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัยของเด็ก เช่น กิจกรรมเล่นิทาน กิจกรรมเข้าจังหวะ</p> <p>14. กิจกรรมที่จัดส่งเสริมให้เด็ก คือ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม เช่น การสวดมนต์ทุกวันศุกร์ การ เสริมนมให้กับเด็กที่น้ำหนักน้อยและจำกัดอาหารสำหรับเด็กที่มีน้ำหนักเกิน</p> <p>15. การจัดสภาพแวดล้อมมีความปลอดภัย มีประตูรั้วกันมิดชิด</p> <p>16. มีการแบ่งเวลาใช้พื้นที่ของศูนย์ฯ สำหรับการจัดกิจกรรม</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. การขาดแคลนของเล่นและวัสดุอุปกรณ์สำหรับเด็ก</p> <p>2. มีปัญหาด้านสภาพแวดล้อมที่ได้รับผลกระทบจากชุมชนใกล้เคียง</p> <p>3. แม้ว่าจะมีพื้นที่ของตนเองแต่จำนวนเด็กที่มากเพิ่มขึ้นทุกปีทำให้ศูนย์ฯ ประสบปัญหาด้านสถานที่</p> <p>4. มีปัญหาความไม่เข้าใจกันของบุคลากร</p>	<p>จุดอ่อน</p> <p>1. ผู้ปกครองประกอบอาชีพค้าขาย มีภาระหน้าที่ในการทำงานมาก ทำให้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมกับทางศูนย์ฯ ได้ไม่เต็มที่</p> <p>2. ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้จบการศึกษาสาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง</p> <p>3. อบต. ไม่มีฝ่ายการศึกษาโดยตรงที่คอยดูแลด้านการศึกษา</p> <p>4. ศูนย์ฯ ไม่มีพื้นที่เป็นของตนเอง</p> <p>5. สถานที่ของศูนย์ฯ ความคับแคบ</p> <p>6. ครูผู้ดูแลเด็กมีภาระการทำงานหลายด้าน</p> <p>7. การได้รับการสนับสนุนจากอบต. ในด้านต่างๆ เช่น งบประมาณ มีความล่าช้า</p>	<p>จุดอ่อน</p> <p>1. ครูผู้ดูแลเด็กไม่ได้การศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการศึกษาปฐมวัยโดยตรง</p> <p>2. ผู้บริหารไม่ได้จบการศึกษาสาขาการศึกษาและขาดประสบการณ์ในด้านการจัดการศึกษา</p> <p>3. ศูนย์ฯ เป็นศูนย์ฯ ที่ได้รับการถ่ายโอนจากสพฐ. และยังคงอยู่ในพื้นที่เดิมของรร.สพฐ. ทำให้ไม่มีอิสระในด้านการดำเนินงาน</p> <p>4. ศูนย์ฯ ไม่มีพื้นที่ของตนเอง</p> <p>5. ครูผู้ดูแลเด็กได้รับการสนับสนุนให้เพิ่มพูนประสบการณ์ทางด้านการศึกษาปฐมวัยที่ไม่ต่อเนื่อง</p>

ตารางที่ 4.4 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารายกรณีการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนเยาว์	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนลักษณะ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนวัย
<p>ระบบเมโซ</p> <p>1. ปฏิสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และชุมชน</p> <p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศูนย์ฯ สื่อสารกับผู้ปกครอง หลายทาง เช่น ทางจดหมาย การพูดคุย ผ่านวารสารของ อบต. 2. ศูนย์ฯ จัดกิจกรรมประชุม ผู้ปกครองทุกภาคการศึกษา 3. ศูนย์ฯ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง เข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะ อาสาสมัคร การทำงานครัว 4. ศูนย์ฯ ดำเนินการให้ชุมชนและผู้ปกครองเข้าใจด้านนโยบาย โดยการเชิญชวนให้ร่วมกิจกรรม 5. จัดโครงการเพื่อให้ครอบครัวได้มีส่วนร่วม เช่น โครงการครอบครัวอบอุ่นด้วยธรรมะ เป็นโครงการทำบุญร่วมกันอาทิตย์ละวัน นอกจากนี้ก็มีกิจกรรมเดิน แอโรบิคช่วงเย็น <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ยังขาดการนำผู้ปกครองเข้ามา ร่วมกิจกรรมการศึกษาที่เกี่ยวกับ ด้านการเรียนการสอน เช่น ร่วม เป็นวิทยากร เป็นผู้ช่วยดูแลเด็ก การร่วมประเมินพัฒนาการเด็ก 	<p>ระบบเมโซ</p> <p>1. ปฏิสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และชุมชน</p> <p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศูนย์ฯ สื่อสารกับผู้ปกครองผ่าน จดหมายและการพูดคุย 2. ศูนย์ฯ จัดกิจกรรมประชุม ผู้ปกครองทุกภาคการศึกษา 3. ศูนย์ฯ และอบต. ประชาสัมพันธ์ และเชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วม กิจกรรมของชุมชน เช่น กิจกรรม ทางวัฒนธรรมและประเพณี 4. ศูนย์ฯ ร่วมกับอนามัยในการ สนับสนุนผู้ปกครองเข้าร่วม กิจกรรมห้องเรียนพ่อแม่เพื่อ เรียนรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ฯ เท่าที่ควร 2. ศูนย์ฯ ไม่ค่อยมีบทบาทในการ เชื่อมประสานความสัมพันธ์ กับผู้ปกครองและชุมชนเท่าที่ ควร 	<p>ระบบเมโซ</p> <p>1. ปฏิสัมพันธ์ของผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร และชุมชน</p> <p>จุดแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ศูนย์ฯ ติดต่อสื่อสารกับ ผู้ปกครองผ่านจดหมายและ การพูดคุย 2. ศูนย์ฯ จัดกิจกรรมประชุม ผู้ปกครองทุกภาคการศึกษา 3. ศูนย์ฯ นำผู้ปกครองเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนการสอน 4. ศูนย์ฯ ร่วมกับอนามัยในการ สนับสนุนผู้ปกครองเข้าร่วม กิจกรรมห้องเรียนพ่อแม่เพื่อ เรียนรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงดูเด็ก <p>จุดอ่อน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมต่างๆ ของศูนย์ฯ เท่าที่ควร 2. ศูนย์ฯ ไม่ค่อยมีบทบาทในการ เชื่อมประสานความสัมพันธ์ กับผู้ปกครองและชุมชนเท่าที่ ควร

ตารางที่ 4.4 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารายกรณีการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนเยาว์	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนลักษณะ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนวัย
<p>ระบบเอ็กโซ</p> <p>1. การสนับสนุนจากชุมชน/องค์กรต่างๆ</p> <p>จุดแข็ง</p> <p>1. ชุมชนค่อนข้างมีความเข้มแข็งในการให้ความร่วมมือกับกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน</p> <p>2. อบต. เป็นอบต. ที่มีขนาดใหญ่ศักยภาพในการดำเนินงานต่างๆ ค่อนข้างสูง สามารถจัดบริการให้การดูแลเด็กและครอบครัวได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการจัดบริการแก่เด็กและครอบครัวโดย อบต. แต่ยังคงขาดการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กว่าเป็นภารกิจร่วมของทุกฝ่าย</p> <p>ระบบแมคโคร</p> <p>1. นโยบาย</p> <p>จุดแข็ง</p> <p>1. มีทิศทางการทำงานอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ</p> <p>2. ศูนย์ฯ และชุมชนมีความเข้มแข็งในการพยายามจัดบริการให้กับเด็กและผู้ปกครองอย่างครบถ้วน</p>	<p>ระบบเอ็กโซ</p> <p>1. การสนับสนุนจากชุมชน/องค์กรต่างๆ</p> <p>จุดแข็ง</p> <p>1. มีการประสานกับองค์กรในชุมชน เช่น อนามัยตำบล จัดโครงการให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็ก</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. การประสานเครือข่ายในชุมชนเพื่อการพัฒนาเด็กยังอยู่ในวงจำกัดและยังไม่ครอบคลุมการบริการต่างๆ สำหรับเด็กและครอบครัว</p> <p>2. ชุมชนขาดการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กว่าเป็นภารกิจร่วมของทุกฝ่าย</p> <p>ระบบแมคโคร</p> <p>1. นโยบาย</p> <p>จุดแข็ง</p> <p>1. มีทิศทางการทำงานอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ</p>	<p>ระบบเอ็กโซ</p> <p>1. การสนับสนุนจากชุมชน/องค์กรต่างๆ</p> <p>จุดแข็ง</p> <p>1. มีการประสานกับองค์กรในชุมชน เช่น อนามัยตำบล จัดโครงการให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็ก</p> <p>จุดอ่อน</p> <p>1. การประสานเครือข่ายในชุมชนเพื่อการพัฒนาเด็กยังอยู่ในวงจำกัดและยังไม่ครอบคลุมการบริการต่างๆ สำหรับเด็กและครอบครัว</p> <p>2. ชุมชนขาดการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายตระหนักและเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กว่าเป็นภารกิจร่วมของทุกฝ่าย</p> <p>ระบบแมคโคร</p> <p>1. นโยบาย</p> <p>จุดแข็ง</p> <p>1. มีทิศทางการทำงานอยู่ภายใต้กรอบนโยบายของรัฐ</p>

ตารางที่ 4.4 ประเด็นสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษารายกรณีการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้นแบบสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล (ต่อ)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนเยาว์	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนลักษณะ	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนวัย
<p>จุดอ่อน</p> <p>1. ระบบต่างๆ ยังไม่เอื้อต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยเท่าที่ควร เช่น การส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆ อย่างครบวงจร ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ อนามัย ความปลอดภัยและสิทธิของเด็ก</p> <p>2. ขาดการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของสังคมในการพัฒนาเด็ก ภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา</p>	<p>จุดอ่อน</p> <p>1. ระบบต่างๆ ยังไม่เอื้อต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยเท่าที่ควร เช่น การส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆ อย่างครบวงจร ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ อนามัย ความปลอดภัยและสิทธิของเด็ก</p> <p>2. ขาดการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของสังคมในการพัฒนาเด็ก ภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจอำนาจทางการศึกษา</p>	<p>จุดอ่อน</p> <p>1. ระบบต่างๆ ยังไม่เอื้อต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยเท่าที่ควร เช่น การส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆ อย่างครบวงจร ทั้งด้านการศึกษา สุขภาพ อนามัย ความปลอดภัยและสิทธิของเด็ก</p> <p>2. ขาดการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายของสังคมในการพัฒนาเด็ก ภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจอำนาจทางการศึกษา</p>
<p>สรุปภาพรวมของการจัดโปรแกรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนเยาว์</p> <p>ศูนย์ฯ แห่งนี้เป็นศูนย์ฯ ขนาดใหญ่ การดำเนินงานมีฝ่ายการศึกษารับผิดชอบดูแลโดยเฉพาะ ค่อนข้างมีความคล่องตัวในการทำงาน ได้รับการสนับสนุนทุกด้านโดยแผนกต่างๆ ได้ถูกกำหนดกรอบไว้แล้ว ศูนย์ฯ สามารถนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม ทรัพยากรต่างๆ มีพร้อมมีปัญหบ้างในเรื่องความขัดแย้งของบุคลากรและการได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่ไม่เพียงพอและด้านสถานที่ที่มีความคับแคบเพราะเด็กมีจำนวนมากขึ้นส่วนด้านการประสานกับผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับที่ดีแต่ไม่ได้ชัดเจนในด้านการสร้างพันธกิจร่วมกันในการพัฒนาเด็ก</p>	<p>สรุปภาพรวมของการจัดโปรแกรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนลักษณะ</p> <p>ศูนย์ฯ ดำเนินงานตามที่องค์การบริหารส่วนตำบลกำหนดกรอบไว้ ปัญหาการดำเนินงานที่พบคือภาระงานมากและแม้ว่าจะได้รับการสนับสนุนด้านต่างๆ จากองค์การบริหารส่วนตำบลแต่พบปัญหาเรื่องความล่าช้าปัญหาที่สำคัญของศูนย์ฯ คือ เรื่องสถานที่ที่มีความคับแคบและไม่มีพื้นที่เป็นของตนเอง สำหรับการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ยังมีอยู่ในระดับน้อย และไม่ได้ชัดเจนในด้านการสร้างพันธกิจร่วมกันในการพัฒนาเด็ก</p>	<p>สรุปภาพรวมของการจัดโปรแกรมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตรุนวัย</p> <p>ศูนย์ฯ ไม่มีหน่วยงานด้านการศึกษาดูแลโดยเฉพาะ การทำงานอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ปัญหาสำคัญคือการไม่มีพื้นที่ของตนเองทำให้ดำเนินการไม่สะดวก นอกจากนี้ครูผู้ดูแลเด็กยังมีความต้องการได้รับการสนับสนุนการเพิ่มพูนความรู้จากการศึกษาอบรมและศึกษาดูงาน สำหรับการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ยังมีอยู่ในระดับน้อย และไม่ได้ชัดเจนในด้านการสร้างพันธกิจร่วมกันในการพัฒนาเด็ก</p>

จากผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและการสังเคราะห์ข้อมูลจากบริบทจริงในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล สรุปลงสาระสำคัญของความรู้พื้นฐานเพื่อนำไปประกอบการสร้างรูปแบบการบูรณาการเชิงผลานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาเพื่อกำหนดส่วนประกอบสำคัญของรูปแบบฯ ดังตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 สรุปลงสาระสำคัญของความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากบริบทจริงที่นำไปกำหนดส่วนประกอบของรูปแบบฯ

แหล่งข้อมูล	ส่วนประกอบของรูปแบบฯ
<p>ข้อมูลจากองค์ความรู้/ทฤษฎี</p> <p>1. ช่วงวัยเด็กเป็นช่วงวัยที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาของเด็ก (critical period) เด็กจึงจำเป็นต้องได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม</p> <p>2. เด็กและผู้ปกครองต้องได้รับสิทธิในการบริการด้านการศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน</p> <p>3. ผู้ที่จัดการศึกษาปฐมวัยต้องมีทั้งความรู้และเข้าใจพัฒนาการเด็กและบริบทที่แวดล้อมเด็กเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาของเด็กภายใต้บริบทที่เด็กเจริญเติบโตอย่างเหมาะสม</p> <p>4. การจัดการศึกษาปฐมวัยต้องการการสนับสนุน การจัดสรรทั้งในด้านนโยบาย ด้านความร่วมมือ ด้านทรัพยากร ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>หลักการของรูปแบบ</p> <p>1. การให้บริการดูแลและอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีมาตรฐาน (Standard Educare Service) เป็นการให้บริการการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กที่คำนึงถึงมาตรฐาน ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีคุณภาพ ก่อให้เกิดความพึงพอใจทั้งผู้ปฏิบัติงานและผู้รับบริการ โดยอยู่ภายใต้กรอบนโยบายการศึกษาของรัฐตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในหลักสูตรระดับชาติ</p> <p>2. การตอบสนองต่อเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน (Meeting Needs of Children, Parent, Community) การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยต้องคำนึงถึงและตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาด้านต่างๆ ของเด็กอย่างเหมาะสม รวมถึงสิทธิที่เด็กพึงได้รับ และเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา สนองตอบต่อความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้ได้รับการบริการอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน โดยอยู่ภายใต้กรอบแนวคิดของหลักการทางการศึกษาปฐมวัยและนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ</p> <p>3. การเชื่อมโยงองค์ความรู้แบบบูรณาการ (Associate Knowledge Integration) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่บูรณาการหลักการแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัยและแนวคิดทางการศึกษาอื่นๆ รวมถึงแนวนโยบายแห่งรัฐในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กในทุกมิติอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทท้องถิ่น</p>

ตารางที่ 4.5 สรุปสาระสำคัญของความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากบริบทจริงที่นำไปกำหนดส่วนประกอบของรูปแบบฯ (ต่อ)

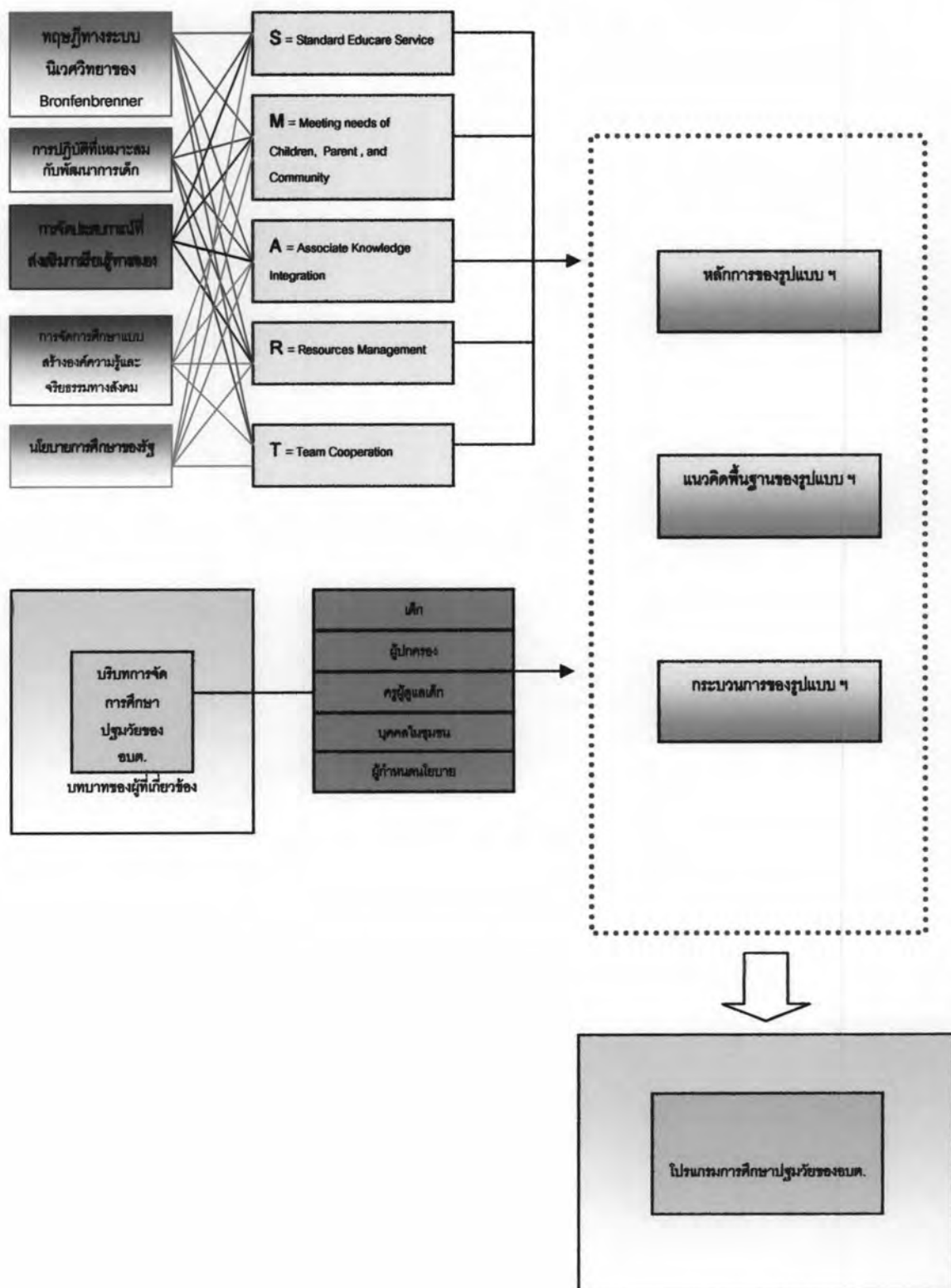
แหล่งข้อมูล	ส่วนประกอบของรูปแบบฯ
<p>5.การจัดการศึกษาปฐมวัยเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่ายที่ต้องร่วมมือกันเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่เด็ก</p> <p>ข้อมูลจากบริบทจริง</p> <p>1. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ว่าจะอยู่ในชุมชนหรือบริบทใดผู้ที่เกี่ยวข้องสำคัญ ได้แก่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารของศูนย์/องค์การบริหารส่วนตำบล และองค์กรต่างๆ ที่อยู่ในชุมชน</p> <p>2. ปัญหาาร่วมสำคัญของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล คือ การขาดองค์ความรู้ในการเลี้ยงดูและพัฒนาเด็กของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะครูผู้ดูแลเด็ก</p>	<p>4. การบริหารจัดการทรัพยากร (Resource Management) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมทั้งทรัพยากรบุคคล การเงิน อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ เทคโนโลยี รวมถึงสื่อการสอนต่างๆ</p> <p>5. การประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย (Team cooperation) ให้มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในการสนับสนุน ส่งเสริมและรับผิดชอบต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยผ่านกระบวนการที่เหมาะสม</p> <p>แนวคิดพื้นฐานและกระบวนการของรูปแบบฯ</p> <p>1. เด็กเติบโตภายใต้บริบทของครอบครัวและชุมชน ที่มีลักษณะของระบบความสัมพันธ์ที่ซับซ้อน ซึ่งปฏิสัมพันธ์ขององค์ประกอบย่อยในระบบต่างๆ มีอิทธิพลต่อกันและส่งผลต่อการเจริญเติบโตของเด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม</p> <p>2. ความรู้เป็นตัวการและตัวกลางสำคัญที่จะลดและขจัดปัญหาของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ด้อยประสิทธิภาพได้ในทุกๆ ด้าน</p> <p>3. ชุมชนจะมีระบบของเครือข่ายทางสังคมที่ซ้อนกันอยู่ในแต่ละระดับชั้นของความสัมพันธ์ ทั้งในระดับครอบครัวที่รวมถึง พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร บุคคลในชุมชน ตลอดจนสถานบันและองค์กรต่างๆ ซึ่งต่างฝ่ายต่างจะมีศักยภาพในการส่งเสริมซึ่งกันและกันในการพัฒนาและเลี้ยงดูเด็กของชุมชนให้ไปในทิศทางที่ต้องการ</p>

ตารางที่ 4.5 สรุปสาระสำคัญของความรู้ที่ได้จากการสังเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลจากบริบทจริงที่นำไปกำหนดส่วนประกอบของรูปแบบฯ (ต่อ)

ข้อมูลจากบริบทจริง	ส่วนประกอบของรูปแบบฯ
<p>3. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคสำคัญของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย คือ ขาดการสนับสนุนอย่างเพียงพอและเหมาะสม ทั้งในด้านงบประมาณ ด้านกำลังคน เป็นต้น</p> <p>4. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลเป็นภาระที่รัฐมอบหมายให้แก่ท้องถิ่น ถือเป็นภารกิจร่วมของ ทุกคนที่อยู่ในชุมชน ไม่ใช่ภาระขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือครูผู้ดูแลเด็กแต่เพียงฝ่ายเดียว ซึ่งในทางปฏิบัติทุกฝ่ายยังไม่ได้ให้ความสำคัญตามที่ควรจะเป็น</p> <p>5. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยมีเป้าหมายสำคัญ เพื่อการพัฒนาเด็ก แต่ในสภาพจริงมีความคาดหวังของผู้ปกครองและชุมชนเป็นส่วนสำคัญ ที่ต้องนำไปพิจารณาเพื่อการจัดโปรแกรมด้วย</p> <p>6. ในบริบทของชุมชนมีเครือข่ายทางสังคม (social network) ที่สามารถผนึกกำลังร่วมกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับของครอบครัว สถานพัฒนาเด็ก สถานศึกษา องค์กรในชุมชน เช่น อนามัยตำบล การบริการ สงเคราะห์ครอบครัวต่างๆ เป็นต้น</p>	<p>4. การจัดการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลต้องอาศัยทุกภาคส่วนที่อยู่ในชุมชนเป็นแรงขับเคลื่อนเพื่อก่อให้เกิดการดูแลเด็กที่มีประสิทธิภาพ</p>

ผลการสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลแสดงได้ดังภาพที่ 4.8

ภาพที่ 4.8 กรอบแนวคิดของรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ตอนที่ 3 รูปแบบการบูรณาการเชิงผลสัมฤทธิ์ความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา (ฉบับร่าง)

จากการประมวลข้อมูลผลการสังเคราะห์องค์ความรู้ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและการสังเคราะห์ข้อมูลจากบริบทจริงในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลผู้วิจัยได้นำมากำหนดส่วนประกอบที่สำคัญของรูปแบบการบูรณาการเชิงผลสัมฤทธิ์ความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

1. หลักการ

หลักการของรูปแบบการเชิงผลสัมฤทธิ์ความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาประกอบด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการ ที่ได้มาจากการบูรณาการองค์ความรู้ตามหลักวิชา อันได้แก่

- 1) การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยต้องจัดให้มีการบริการดูแลและอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีมาตรฐาน (Standard Educare Service)
- 2) การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน (Meeting Needs of Children, Parent, Community)
- 3) การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยต้องเป็นการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงองค์ความรู้แบบบูรณาการ โดยบูรณาการหลักการแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัยและแนวคิดทางการศึกษาอื่น ๆ รวมถึงแนวนโยบายแห่งรัฐและบริบทจริงของการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กในทุกด้าน (Associate Knowledge Integration)
- 4) การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี โดยเป็นการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงการใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมทั้งทรัพยากรบุคคล การเงิน อาคาร สถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ รวมถึงสื่อและอุปกรณ์ต่างๆ (Resource Management)
- 5) การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยต้องให้การประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการสนับสนุน ส่งเสริมและรับผิดชอบต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยผ่านกระบวนการที่เหมาะสม (Team Cooperation)

2. แนวคิดพื้นฐาน

แนวคิดพื้นฐานของโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลมีที่มาจากความรู้ในระดับต่างๆ ที่ส่งผลจากระบบความสัมพันธ์ภายใต้บริบทการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ความรู้เชิงนโยบาย กฎหมาย และหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่เป็นสากลและนำไปสู่การปฏิบัติในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย โดยมีแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญ คือ

1) การให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยคำนึงถึงบริบทและโครงสร้างของความสัมพันธ์ของบริบทที่แวดล้อมเด็ก ตั้งแต่ระดับครอบครัว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน สังคมและวัฒนธรรม

2) การนำความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับบริบท ด้วยการเลือกแนวทางปฏิบัติที่องค์การบริหารส่วนตำบลศักยภาพที่จำดำเนินงานได้

3. กระบวนการของรูปแบบฯ

รูปแบบการบูรณาการเชิงผลสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้ องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา มีขั้นตอนที่สำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

1) การวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ภายใต้บริบทการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

ระบบของความสัมพันธ์ภายใต้บริบทของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ของระบบย่อย ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล 3 ฝ่าย คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีหน้าที่และบทบาทสำคัญเบื้องต้นในการดูแลเด็ก ด้วยการให้การอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษาและส่งเสริมพัฒนาการตามวัย โดยพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญที่ก่อให้เกิดการเลี้ยงดูเด็ก ความสำคัญในบทบาทและหน้าที่ที่ของแต่ละฝ่ายแตกต่างกัน ดังนี้

(1) ผู้ปกครอง

ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเลี้ยงดูเด็กเพราะอยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ภาระสำคัญของผู้ปกครอง คือ การดูแลให้เด็กได้รับการพัฒนาตามวัยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสมในครอบครัว ซึ่งถึงแม้ครูผู้ดูแลเด็กจะเป็นผู้ที่รับบทบาทในการดูแลเด็กแทนผู้ปกครองในบางช่วงเวลา แต่ก็ไม่สามารถทำหน้าที่แทนผู้ปกครองได้ทั้งหมด

(2) ครูผู้ดูแลเด็ก

ครูผู้ดูแลเด็กเป็นบุคคลที่สำคัญมากในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพราะเป็นผู้ที่ทำงานอยู่กับเด็กมีอิทธิพลในการเสริมสร้างบุคลิกภาพและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก คุณสมบัติของครูผู้ดูแลเด็กที่สำคัญไม่ใช่แค่การเป็นผู้ที่รักเด็ก แต่ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กในทุกด้าน เพราะการดูแลเด็กเป็นเรื่องที่สำคัญ มีความละเอียดอ่อน ที่ครูผู้ดูแลเด็กต้องมีความเข้าใจในศาสตร์ปฐมวัยอย่างแท้จริงจึงจะนำไปสู่การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ หรือการส่งเสริมพัฒนาการเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

(3) ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทำหน้าที่บริหารและรับผิดชอบดูแลศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรง ต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรอื่นๆ ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่รวมถึงผู้ปกครองและเด็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรเป็นผู้ที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาหรือในด้านปฐมวัยโดยตรง เพราะจะเข้าใจลักษณะการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยและสามารถอำนวยความสะดวกจัดโปรแกรมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ควรเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติทั้งในด้านคุณวุฒิและวิทยวุฒิเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือในการดำเนินงาน

ภายใต้การดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยโดยองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายจากบุคคลหลายฝ่ายที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ตั้งแต่ระดับหน่วยที่เล็กที่สุด อันได้แก่ ครอบครัวที่ประกอบด้วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และต่อมาคือ ครูผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/องค์การบริหารส่วนตำบล และนอกจากนี้ในชุมชนยังประกอบด้วยหน่วยอื่นๆ ที่สำคัญและมีความเกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรม เช่นเดียวกัน ได้แก่ สถาบันในชุมชน เช่น อนามัยตำบล สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ซึ่งทุกฝ่ายที่กล่าวมาล้วนแต่ส่งผลต่อการดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งสิ้น ซึ่งผลที่ตามมาคือ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการให้บริการและการดูแลเด็ก ทั้งนี้ทั้งนั้นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และส่งผลซึ่งกันและกันที่ส่งผ่านอยู่ภายในระบบของความสัมพันธ์ภายในชุมชน อันได้แก่ ฐานของความรู้ของแต่ละฝ่ายมีอยู่และดำเนินการไปตามบทบาทและหน้าที่ของตน

2) การศึกษาองค์ความรู้ที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้รูปแบบการบูรณาการเชิงผลฐานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาระดับหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการศึกษาในระดับนี้เป็นสหวิทยาการที่ต้องพึ่งพำนาญการ

ของนักวิชาชีพเฉพาะทางและต้องอาศัยการร่วมมือสนับสนุนจากทุกภาคส่วนจึงจะนำไปสู่การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้ ทั้งนี้โดยอาศัยความรู้เป็นตัวการและตัวกลางที่สำคัญเพื่อจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็ก องค์ความรู้ที่สำคัญได้แก่

(1) องค์ความรู้เดิม เป็นความรู้ที่สะท้อนจากบริบทจริง ที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่มีอยู่ ทั้งในส่วนของผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/องค์การบริหารส่วนตำบล ความรู้ดังกล่าวเป็นส่วนของความรู้ที่มีอยู่ในเชิงทฤษฎีที่เป็นข้อเท็จจริงและความรู้ที่เป็นความเชื่อตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม

(2) องค์ความรู้ที่เป็นหลักสากล เป็นความรู้ที่เป็นการบูรณาการหลักการและทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัยที่เป็นความรู้ของหลักในการปฏิบัติเพื่อการอบรมและเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้เกี่ยวข้องในบริบทของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบล โดยความรู้ดังกล่าวมีระดับของความรู้ที่ทุกฝ่ายสามารถเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของตน ได้แก่

ผู้ปกครอง ต้องมีความรู้ในการให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตตามวัยรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กในระยะต้นของชีวิตและความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กภายในครอบครัว รู้วิธีการปฏิบัติในการเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้องตามหลักวิชาการรู้ถึงสิทธิของเด็กที่พึงได้รับรวมถึงบทบาทและหน้าที่ของตนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก รู้ถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาเด็กร่วมกับครูผู้ดูแลเด็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและชุมชน

ครูผู้ดูแลเด็ก ต้องรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กในระยะต้นของชีวิต มีความรู้ในการอบรมและเลี้ยงดูเด็กที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็กอย่างเป็นองค์รวม ทั้งความรู้ในการจัดการเรียน การสอนที่เกี่ยวกับหลักสูตร การปฏิบัติที่เหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก สิทธิต่างๆ ที่เด็กพึงได้รับการบริการ ความสำคัญและจำเป็นในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อเด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ภายใต้บริบทของห้องเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และการเชื่อมประสานและส่งผ่านความรู้ที่ถูกต้องในการอบรมและเลี้ยงดูเด็กไปสู่ผู้ปกครองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/องค์การบริหารส่วนตำบล ต้องรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาเด็กในระยะต้นของชีวิต รู้วิธีการอบรมและเลี้ยงดูเด็กที่ต้องตามหลักวิชาการ รู้ถึงข้อกำหนดกฎหมายและนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัย การดำเนินการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน รู้ถึงวิธีการที่จะจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนับสนุนในการ

ส่งเสริมการพัฒนาเด็กได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ต้องรู้ถึงความคาดหวัง ความต้องการของทุกฝ่ายที่เป็นผู้รับบริการและได้รับผลจากการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยด้วย

3) แนวทางการปฏิบัติตามรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา การดำเนินการตามรูปแบบฯ มีแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่สำคัญใน 4 ด้าน คือ

(1) ด้านการพัฒนาเด็ก

การจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กที่มีอายุ 3 ขวบ ทั้งเด็กปกติ เด็กด้อยโอกาสและเด็กพิเศษ โดยมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพสูงสุดของตนและจะต้องให้เด็กทุกกลุ่มมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการเรียนตามศักยภาพของตนหากเด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษจากผู้เชี่ยวชาญ ศุนย์ฯ ต้องประสานและส่งต่อไปยังหน่วยต่างๆ เพื่อการดูแลที่พิเศษเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้เด็กจะต้อง ได้รับความคุ้มครองดูแลและปกป้องจากสิ่งที่เป็นอันตรายและคุกคามต่อการพัฒนาของตน เช่น การทำร้าย ทารุณเด็ก การถูกจำกัดสิทธิและโอกาสเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนาและสถานภาพทางสังคม

(2) ด้านการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพในการในการปฏิบัติงานของบุคลากร ประกอบด้วย การส่งเสริมความสามารถทางวิชาชีพ ทัศนคติและเจตคติในการปฏิบัติงาน การสร้างความมั่นคงและความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ

(3) ด้านการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนของสังคม

เด็กเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติ ดังนั้นการพัฒนาเด็กจึงเป็นเรื่องที่สำคัญไม่ใช่ภาระหน้าที่ของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะบรรลุเป้าหมายได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยศูนย์ฯ ต้องเป็นตัวกลางที่เชื่อมประสานความร่วมมือทั้งหลายเข้าด้วยกัน ด้วยวิธีการต่างๆ อย่างเหมาะสม

(4) ด้านการบริหารจัดการและการจัดองค์กรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

การจัดโครงสร้างการบริหารและการจัดองค์กรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามรูปแบบฯ ตระหนักว่าบทบาท หน้าที่ และความสำคัญของทุกฝ่ายในชุมชน เป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยสัมฤทธิ์ผล ด้วยเหตุว่าการให้บริการดูแลอบรมเลี้ยงดูเด็กจะมีมาตรฐานได้ จำต้องได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะด้านองค์ความรู้ งบประมาณด้านอื่นๆ

ตอนที่ 4 ผลการตรวจสอบรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัยภายใต้ต้องการบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบฯ ที่สร้างขึ้นนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณา โดยมีรายละเอียดและ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบฯ ของผู้ทรงคุณวุฒิมีดังนี้

ตารางที่ 4.6 สรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ประเด็นสำคัญ	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
หลักการของรูปแบบฯ	<ul style="list-style-type: none"> - มีความน่าสนใจแต่ถ้าให้รายละเอียดเพิ่มเติม ขยายความคิดจะทำให้ผู้นำไปใช้เข้าใจได้ดีขึ้น - การใช้ภาษาควรให้กระชับ - แนวการเขียนนำเสนอต้องมีความน่าสนใจ และให้เห็นความสำคัญของหลักการ - การเขียนหลักการมีลำดับความสำคัญอย่า ลืมพิจารณาประเด็นหลักของความสำคัญ - อาจใช้ภาษาอังกฤษที่เป็น key word สำคัญ เขียนนำเสนอหลักการให้น่าสนใจ
แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบฯ	<ul style="list-style-type: none"> - เขียนระบุให้เห็นฐานแนวคิดที่สำคัญ - ปรับวิธีการเขียนให้กลมกลืน
กระบวนการของรูปแบบฯ	<ul style="list-style-type: none"> - เสนอให้ใส่รายละเอียดเพิ่มเติมใน ขั้นตอน การใช้รูปแบบ - อาจมีเพิ่มประเด็นของแผนปฏิบัติการใน รูปแบบฯ เพราะหน่วยงานที่เป็น องค์กรต้องมีแผนปฏิบัติการ - ควรเพิ่มเติมกลไก การตรวจสอบ/ติดตาม - อาจมองประเด็นของสหการจัดการศึกษา คือ การบริหารในรูปแบบเครือข่ายที่ค่อนข้าง เหมาะกับหน่วยงานขนาดเล็กเช่น อบต. - ปรับขั้นตอนของการศึกษาองค์ความรู้ที่เป็น กลไกของการขับเคลื่อนการจัดโปรแกรมฯ เหมือนมี 2 ชั้นในข้อเดียวกัน

ตารางที่ 4.6 สรุปประเด็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงรูปแบบฯ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ (ต่อ)

ประเด็น	ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง
	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาการส่งเสริม/การพัฒนาบุคลากรที่ผ่านมา คือ ได้รับความรู้แล้วไม่สานต่อความรู้ รูปแบบฯ นี้จะมีแนวทางรองรับอย่างไร - อาจมีการเพิ่มเติมยุทธศาสตร์ของการใช้รูปแบบฯ ซึ่งมีหรือไม่มีก็ได้ - วิธีดำเนินการตามรูปแบบมีข้อจำกัดหรือกำหนดให้ผู้นำไปใช้ต้องมีคุณสมบัติอย่างไร - ควรเพิ่มเติมขั้นตอนที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการตรวจสอบความสมบูรณ์ของการนำรูปแบบฯ ไปใช้ - หากมีคู่มือชี้แจงในรายละเอียดต่างๆ จะทำให้นำไปใช้หรือศึกษาต่อเข้าใจรูปแบบฯ ได้ชัดเจนขึ้น

ตอนที่ 5 ผลการทดสอบภาคสนามรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา

ผู้วิจัยนำรูปแบบฯ ไปทดสอบภาคสนามกับองค์การบริหารส่วนตำบล ผลของการทดสอบภาคสนามมีดังนี้

1. ผลการนำรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปทดสอบภาคสนามกับองค์การบริหารส่วนตำบลมงคลพร โดยผู้ร่วมการทดสอบภาคสนามได้แก่ ครูผู้ดูแลเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 แห่ง ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยในท้องถิ่นที่มีประสบการณ์ด้านการสอนและมีความรู้ความชำนาญทางด้านการศึกษาปฐมวัย มีดังต่อไปนี้

1) จากการศึกษาบริบทจริง ผู้วิจัย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้เชี่ยวชาญพิจารณาสภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลมงคลพร โดยใช้รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษา

ปฐมวัยวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาเป็นกรอบการวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญสรุปได้ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.7 สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลมงคลพร

รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวม ความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษา ปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบล หลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา	สภาพและปัญหาตามบริบทจริงของการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลมงคลพร
<p>หลักการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่มีการบริการดูแลและอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีมาตรฐาน 2. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน 3. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่เชื่อมโยงความรู้แบบบูรณาการที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กในทุกด้าน 4. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ดี 5. การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย <p>แนวคิดพื้นฐาน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยคำนึงถึงบริบทและโครงสร้างของความสัมพันธ์ของบริบทที่แวดล้อมเด็ก ตั้งแต่ระดับครอบครัว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน สังคมและวัฒนธรรม 	<p>จุดอ่อน</p> <ul style="list-style-type: none"> - องค์การบริหารส่วนตำบลมงคลพรไม่มีหน่วยงานดูแลด้านการศึกษาโดยเฉพาะ ผู้มีบทบาทหลักในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยคือครูผู้ดูแลเด็ก - ปัญหาสำคัญของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยคือ ปัญหาด้านขาดองค์ความรู้ของบุคลากร - ปัญหาที่ส่งผลต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยด้านอื่นๆ ได้แก่ การขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ - การขาดการบูรณาการความรู้ทั้งหลักการทางการศึกษาและความรู้จากบริบทจริงสู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย - ผู้ปกครองและประชาชนมีการศึกษาที่ไม่สูงทำให้บางครั้งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูเด็ก - ความสัมพันธ์และความร่วมมือในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของชุมชนยังมีน้อย

ตารางที่ 4.7 สภาพและปัญหาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลมงคลพร (ต่อ)

รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวม ความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษา ปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบล หลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา	สภาพและปัญหาตามบริบทจริงของการจัดโปรแกรม การศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลมงคลพร
<p>2. การนำความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัด โปรแกรมการศึกษาปฐมวัยมาประยุกต์ใช้ อย่างเหมาะสมกับบริบท ด้วยการเลือก แนวทางปฏิบัติที่องค์การบริหารส่วนตำบลมี ศักยภาพที่จะดำเนินงานได้</p> <p>กระบวนการของรูปแบบ</p> <p>1. การวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ของ องค์ประกอบต่างๆ ภายใต้บริบทการจัด โปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหาร ส่วนตำบล</p> <p>2. การศึกษาองค์ความรู้ที่เป็นกลไกการ ขับเคลื่อนการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ภายใต้รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวม ความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการ กระจายอำนาจทางการศึกษา</p> <p>3. วิธีปฏิบัติตามแนวทางการดำเนินการตาม รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมรวมความรู้สู่ การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้ องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจาย อำนาจทางการศึกษา ในด้านต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ด้านการพัฒนาเด็ก - ด้านการพัฒนาบุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก - ด้านประสานความร่วมมือ - ด้านการบริหารจัดการและการจัดองค์กร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 	<ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนไม่ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัด โปรแกรมการศึกษาปฐมวัยเท่าที่ควร - ในบริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีการสร้าง เครือข่ายในการส่งเสริมการจัดการศึกษาปฐมวัย <p>จุดแข็ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนมีโรงเรียน อนามัยตำบล มีวัด ที่อยู่ในท้องถิ่น ที่สามารถสนับสนุน ส่งเสริมและช่วยเหลือซึ่งกัน และกันในด้านการจัดการศึกษาและด้านอื่นๆ ได้ - ประชาชนในท้องถิ่นส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกันและ ให้ความสำคัญในงานประเพณีต่างๆ ร่วมกัน ซึ่งเป็น ฐานที่ดีในการส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งและ ร่วมมือในการทำประโยชน์ด้านอื่นๆ ร่วมกันได้ เช่น ด้านการศึกษา - องค์การบริหารส่วนตำบลมีการวางแผนพัฒนาด้าน การศึกษา

2) ผลการปฏิบัติจริง

จากผลการสังเคราะห์บริบทจริงตามกรอบของรูปแบบการบูรณาการเชิงผลสัมฤทธิ์ความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา ประเด็นที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นปัญหาที่เร่งด่วนที่สุดในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลมวงคลพร คือ การขาดความรู้ของครูผู้ดูแลเด็ก จึงนำไปสู่การวางแผนจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย เนื่องด้วยเป็นศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลมวงคลพรที่สามารถดำเนินการได้ในขณะนี้ โดยในการดำเนินงานมีการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลและผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยในท้องถิ่น ในทุกระยะ มีการสำรวจความต้องการของครูผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการพัฒนาตนเองก่อนการดำเนินการ เพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของครูผู้ดูแลเด็กมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยเป็นผู้ประสานและร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลมวงคลพรในการดำเนินจัดกิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ผู้ดูแลเด็กเป็นเวลา 12 ชั่วโมง มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ครูผู้ดูแลเด็กจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3 ศูนย์ฯ จำนวน 5 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาปฐมวัยในท้องถิ่นจำนวน 3 ท่าน ผู้สังเกตการณ์ในชุมชน 2 ท่าน หลังการจบการอบรมมีการร่วมประเมินและแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม โดยได้ข้อสรุปดังนี้

ตารางที่ 4.8 สรุปผลการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก

ประเด็นหลัก	ข้อมูลที่ได้รับ
รูปแบบการอบรม	<ul style="list-style-type: none"> - การอบรมเป็นกลุ่มเล็กทำให้ได้รับความรู้เต็มที่ - กิจกรรมจัดแบบลักษณะใกล้ชิด ทำให้รู้สึกตื่นตัวอยากเรียนรู้ - คนร่วมในกิจกรรมไม่มากทำให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันดี ไม่กลัวที่จะซักถาม - รูปแบบน่าสนใจ มีคนน้อยอยากทราบอะไรก็ตามได้ทันที ได้คำตอบที่อยากรู้ นำไปใช้จริงได้ - กิจกรรมมีสาระความรู้ นำไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ตารางที่ 4.8 สรุปผลการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้แก่ครูผู้ดูแลเด็ก (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ข้อมูลที่ได้รับ
หัวข้อการอบรม	<ul style="list-style-type: none"> - น่าสนใจ โดยเฉพาะเรื่องสื่อเพราะใช้มากในการสอน - ตรงกับที่สนใจ เพราะเกี่ยวกับการสอนที่ต้องใช้ - ได้รับความรู้การจัดโปรแกรมปฐมวัย ที่มีประโยชน์ - ได้รับความรู้การจัดการเรียนการสอน - เป็นเรื่องที่ต้องการรู้จริงๆ
การได้รับความรู้และการนำไปใช้ประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - ได้วิธีการปฏิบัติสื่อการเรียนการสอนที่สามารถนำไปใช้ได้จริง - ได้รับความรู้และสามารถนำไปใช้ได้จริง - ได้รับความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติมและเข้าใจการบรรยายดีมาก - ได้รับความรู้ ได้ศึกษาประสบการณ์จริง ที่สามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่นักเรียนรับความรู้ได้เป็นอย่างดี
ความประทับใจ/ข้อคิดเห็นโดยรวมต่อการอบรม	<ul style="list-style-type: none"> - ดีมาก เป็นกันเอง ทำให้ไม่กลัวที่จะแสดงออก - ค่อนข้างใกล้ชิด รู้สึกดีกับกิจกรรมที่ได้รับ - ประทับใจมาก ได้รับความรู้ - รู้สึกดี อยากร่วมกิจกรรม - สนุกและได้รับความรู้ ทำให้อยากจะศึกษาเพิ่ม
ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในอนาคตต่อไป	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการเข้าอบรมอีก เพราะมีความสนใจ - เข้าร่วมเพราะเป็นการอบรมที่น่าสนใจและได้รับความรู้ - เข้าร่วมเพราะได้รับความรู้และทักษะต่างๆ ในการจัดการสอนได้จริง - เข้าเพราะอยากได้รับความรู้เพิ่มเติม - เข้าร่วมเพราะอยากได้ความรู้เพิ่มเติมใหม่ๆ - ยินดีและยอมสละเวลาเพราะอยากได้ความรู้

ตารางที่ 4.8 สรุปผลการแสดงความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับ
การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย (ต่อ)

ประเด็นหลัก	ข้อมูลที่ได้รับ
กิจกรรมอื่นๆ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่สนใจและต้องการได้รับการสนับสนุน	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาดูงานตามศูนย์ฯ ที่ได้มาตรฐาน - กิจกรรมในการดำเนินการจัดการเรียนการสอน - การศึกษาดูงานที่ศูนย์ฯ อื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในศูนย์ฯ ของตนเอง
ข้อคิดเห็นอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคในการปฏิบัติงานจริง	<ul style="list-style-type: none"> - บางครั้งผู้บริหารไม่เข้าใจ ทำให้ทำงานลำบาก อบรมไปก็ไม่ได้เอาไปใช้ - ต้องอยู่ร่วมกับโรงเรียนของ สพฐ. บางครั้งเกิดปัญหา ทำให้การทำงานไม่คล่องตัว - เวลาหยุดพักไม่มี คนน้อย หยุดไม่ได้ - ค่าตอบแทนไม่มาก อยากให้สนับสนุนเพิ่มเติม - ถ้าเป็นศูนย์ฯ จัดตั้งเองจะทำงานได้ดีกว่า ทำงานได้คล่องตัว

3) ผลจากการประเมินโดยผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ครูผู้ดูแลเด็กและผู้เชี่ยวชาญ ด้วยการประชุมกลุ่มมีประเด็นดังต่อไปนี้

3.1) การนำรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่การปฏิบัติ

(1) ก่อนการนำรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยไปใช้ในการดำเนินการจริง ต้องมีการศึกษาและทำความเข้าใจหลักการและแนวคิดสำคัญของรูปแบบ และเชื่อมโยงเข้ากับปัญหาของบริบทจริงให้ได้

(2) การดำเนินการตามรูปแบบต้องวางแผนและลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาที่ต้องการพัฒนาหรือแก้ไขตามความรุนแรงและความจำเป็นของปัญหา

3.2) ความเป็นไปได้ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่จะดำเนินการตามรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา

(1) องค์การบริหารส่วนตำบลต้องการพี่เลี้ยงหรือผู้เชี่ยวชาญในการให้คำแนะนำในระยะต้นของการดำเนินงานตามรูปแบบฯ

(2) การให้ข้อเสนอแนะที่เป็นรายละเอียดหรือขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบฯ จะทำให้เกิดการปฏิบัติงานที่คล่องตัวและตรวจสอบได้

3.3) ข้อจำกัดและอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามรูปแบบการบูรณาการเชิงผลานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา

- (1) การขาดการสนับสนุนจากระดับนโยบายในการดำเนินงาน
- (2) ความรู้และความชำนาญด้านการศึกษาปฐมวัยของผู้ที่นำ

รูปแบบฯ ไปใช้ไม่เพียงพอ

(3) การขาดความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการเรียนรู้และดำเนินการตามรูปแบบฯ

ผลจากการวิเคราะห์ตามประเด็นต่างๆ ในการทดสอบภาคสนามแล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์ นำไปสู่การปรับปรุงรูปแบบการบูรณาการเชิงผลานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 4.9 ผลการปรับปรุงรูปแบบฯ เพื่อนำเสนอเป็นรูปแบบฯ ฉบับที่สมบูรณ์ประกอบรายงานการวิจัย

รูปแบบฯ ก่อนปรับ	รูปแบบฯ ฉบับปรับปรุง
<p>ส่วนประกอบที่สำคัญของรูปแบบมี 3 ส่วน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการของรูปแบบฯ 2. แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบฯ 3. กระบวนการของรูปแบบฯ มี 3 ขั้นตอน ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1) การวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ภายใต้บริบทของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) การศึกษาองค์ความรู้ที่เป็นกลไกการขับเคลื่อนการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา 3) แนวทางการปฏิบัติตามรูปแบบฯ 	<p>ส่วนประกอบที่สำคัญของรูปแบบมี 6 ส่วน ได้แก่</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. บทนำ 2. วัตถุประสงค์ 3. แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบฯ 4. หลักการของรูปแบบฯ 5. กระบวนการของรูปแบบฯ มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1) การวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ภายใต้บริบทของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล 2) การกำหนดกลไกในการดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย 3) การบูรณาการองค์ความรู้สู่การปฏิบัติในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย 4) การประเมินผลการปฏิบัติงานตามรูปแบบ 6. ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของรูปแบบ

ตอนที่ 6 รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา (ฉบับสมบูรณ์)

จากการตรวจสอบรูปแบบฯ โดยผู้เชี่ยวชาญและจากการทดสอบภาคสนามรูปแบบฯ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงและนำเสนอผลดังนี้

1. รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้ องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา (ฉบับสมบูรณ์)
2. คู่มือรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติ ในการนำรูปแบบฯ ไปใช้ (รายละเอียดดังปรากฏในภาคผนวก ซ)

**รูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย
ภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา
(ฉบับสมบูรณ์)**

1. บทนำ

การสร้างองค์ความรู้ ความคิด ที่สามารถจะนำไปใช้ประโยชน์ได้นั้น ต้องมีการบูรณาการในความรู้ ความคิดของสาขาวิชาแขนงต่างๆ ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวพระราชดำริว่า " วิทยาการทั้งปวงต่างสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องถึงกันและสนับสนุนส่งเสริมกันและกันอยู่ทั้งสิ้นไม่อาจแยกออกจากกันได้เด็ดขาด ไม่ว่าจะปฏิบัติงานอย่างไรอย่างหนึ่งจำเป็นต้องรวมหลักวิชาหลากหลายสาขานำมาใช้เป็นเครื่องช่วยปฏิบัติให้ครบถ้วนเสมอ จึงจะบังเกิดผลที่สมบูรณ์ขึ้นมาได้ " (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช, 2524 อ้างถึงในสุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์, 2550)

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการศึกษาระดับหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การจัดการศึกษาในระดับนี้เป็นสหวิทยาการที่ต้องพึ่งความชำนาญการของนักวิชาชีพเฉพาะทางและต้องอาศัยการร่วมมือสนับสนุนจากทุกภาคส่วนจึงจะนำไปสู่การจัดการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพได้

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สามารถดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยได้ตามนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ที่ได้กำหนดไว้ มาตราที่เกี่ยวข้องได้แก่ มาตราที่ 43 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บท กำหนดให้รัฐจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างน้อย 12 ปี อย่างทั่วถึง มีคุณภาพและไม่เก็บค่าใช้จ่าย โดยให้รัฐคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และมาตรา 289 วรรคสอง ให้สิทธิแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดการศึกษาด้วยตนเองหรืออาจเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐก็ได้

จากผลการดำเนินการวิจัยด้วยการศึกษาวิเคราะห์บริบทจริงโดยการสำรวจสภาพและปัญหาในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่ได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์จากผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/องค์การบริหารส่วนตำบล ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าปัญหาด้านองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของบุคลากรเป็นปัจจัยหลักของปัญหาในการจัดโปรแกรม กล่าวคือ บุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่าย

ผู้บริหาร ในฐานะผู้กำหนดนโยบาย ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้ปกครอง ต่างขาดความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย สาเหตุเนื่องจากผู้บริหารองค์การส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยแต่จะจบการศึกษาสาขาวิชาอื่น วุฒิต่างการศึกษาของครูผู้ดูแลเด็ก ส่วนใหญ่จะต่ำกว่าระดับปริญญาตรี และจบการศึกษาในสาขาวิชาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และครูผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น จึงทำให้ขาดองค์ความรู้ในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการศูนย์ฯ หรือ การจัดรูปแบบการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาเด็ก ตลอดจน การจัดสรรและการใช้ทรัพยากร นอกจากนี้ยังพบปัญหาการให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือจากภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจสามารถเป็นกำลังเสริมให้การจัดการเรียนการสอนสัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น อาทิเช่น ความสัมพันธ์กับชุมชนและส่วนราชการต่างๆ ทั้งด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ด้านสาธารณสุข ด้านการเกษตร ด้านการปกครองหรือองค์กรเอกชนอื่นอยู่ในระดับต่ำ ส่วนปัจจัยปัญหาอื่น เช่น ปัญหา ด้านการกำหนดนโยบายและด้านการจัดสภาพแวดล้อม เป็นปัญหารองลงมา

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สำรวจความต้องการของประชาคมที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นพบว่า ความต้องการในองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเป็นความต้องการร่วมของประชาคม ดังนั้นการนำเสนอรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย นอกจากจะเพื่อแก้ปัญหาการขาดองค์ความรู้แล้วยังจะต้องตอบสนองความต้องการด้านต่างๆ ของประชาคมอีกด้วย

การนำเสนอรูปแบบการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา ตามรายงานการวิจัยฉบับนี้ได้ประยุกต์และสร้างขึ้นภายใต้กรอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้ที่เป็นหลักการสากลในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยกับแนวนโยบายของรัฐและรวมถึงบริบทจริงของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบฯ

เพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสิทธิภาพด้วยการบูรณาการความรู้หลักการทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัยกับความรู้ในบริบทจริงเข้าด้วยกันที่องค์การบริหารส่วนตำบลสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของตน

3. แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบฯ

แนวคิดการบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาอยู่บนฐานแนวคิดสำคัญ คือ

3.1 การให้เด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาโดยคำนึงถึงบริบทและระดับชั้นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเด็ก ตั้งแต่ระดับครอบครัว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชน สังคมและวัฒนธรรม

3.2 การดำเนินงานโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในลักษณะพึ่งตนเองแต่อาศัยการเกื้อกูลและสนับสนุนจากหน่วยงานหลักและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการนำองค์ความรู้ตามหลักวิชามาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับบริบท ด้วยการเลือกแนวทางการปฏิบัติที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีศักยภาพที่จะดำเนินการได้

4. หลักการของรูปแบบฯ

การบูรณาการเชิงผสมผสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษานั้น มีหลักการสำคัญที่เป็นการบูรณาการองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำเสนอเป็นหลักการของรูปแบบดังนี้

4.1 การให้บริการดูแลและอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีมาตรฐาน เป็นการให้บริการดูแลและให้การศึกษาแก่เด็กที่คำนึงถึงมาตรฐานในการดำเนินการ ถูกต้องตามหลักวิชาการและมีคุณภาพ (Standard Educare Service)

4.2 การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย โดยคำนึงถึงและตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาด้านต่างๆ ของเด็กอย่างเหมาะสม รวมถึงสิทธิที่เด็กพึงได้รับ และเป็นการกระจายโอกาสทางการศึกษา สนองตอบต่อความต้องการของผู้ปกครองและชุมชนเพื่อให้ได้รับการบริการอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน (Meeting Needs of Children, Parent, and Community)

4.3 การจัดการศึกษาที่บูรณาการหลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัย ด้วยการเชื่อมโยงแนวคิดทางการศึกษาอื่นๆ ตลอดจนนโยบายในการจัดการศึกษาของรัฐเข้าด้วยกัน เพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กในทุกมิติ อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น (Associate Knowledge Integration)

4.4 การจัดการศึกษาที่คำนึงถึงการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสมทั้งทรัพยากรบุคคล การเงิน อาคารสถานที่ วัสดุ ครุภัณฑ์ เทคโนโลยี รวมถึงสื่อการสอนต่างๆ (Resource Management)

4.5 การให้ทุกภาคส่วนได้แก่ ผู้ปกครอง ชุมชน ส่วนราชการ องค์กรต่างๆ เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วม (participation) ในการสนับสนุน ส่งเสริมและรับผิดชอบต่อการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยผ่านกระบวนการที่เหมาะสม (Team Cooperation)

หลักการดังกล่าวใช้คำย่อที่มาจากตัวอักษรแรกของหลักการทั้ง 5 ข้อ รวมเรียกว่า “หลักการสมาร์ท” (SMART)

โดยหลักการสมาร์ท (SMART) เป็นกรอบแนวคิดหลักเพื่อนำไปสู่การดำเนินการใช้รูปแบบการบูรณาการเชิงผลสัมฤทธิ์ความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้ต้องค้การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

5. กระบวนการของรูปแบบฯ

รูปแบบการบูรณาการเชิงผลสัมฤทธิ์ความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้ต้องค้การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษามีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ภายใต้บริบทของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล

การดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยโดยองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยกรณีปฏิสัมพันธ์ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายจากบุคคลหลายฝ่ายที่อยู่ในชุมชนนั้นๆ ประกอบไปด้วยความสัมพันธ์ของระบบย่อย 3 ระดับขั้น ได้แก่

1.1 ระบบไมโคร (micro-system) เกี่ยวข้องกับบุคคล 3 ฝ่าย คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีหน้าที่และบทบาทสำคัญเบื้องต้นในการดูแลเด็ก ด้วยการให้การอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาและส่งเสริมพัฒนาการตามวัยอย่างเหมาะสม

1.2 ระบบเมโซ (meso-system) เป็นความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในระบบไมโครระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยตรง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ปฏิสัมพันธ์ในระดับนี้จะมีผลต่อเด็กโดยตรงและโดยอ้อม ด้วยการที่ทุกฝ่ายที่อยู่รอบตัวเด็ก จะมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในด้านการประสานความร่วมมือและความรู้

ในการเลี้ยงดูเด็ก ภายใต้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจัดองค์ประกอบที่เหมาะสมในการเลี้ยงดูเด็ก อันได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาการ การเตรียมความพร้อม ด้านการศึกษา การดูแลสุขภาพอนามัย โภชนาการ คุณภาพของการดำรงชีวิต

1.3 ระบบเอ็กโซ (exo-system) เป็นการประสานความร่วมมือกับระบบอื่นๆ ที่อยู่ในชุมชน เช่น สาธารณสุข/อนามัยตำบล หน่วยงานด้านการศึกษา หน่วยงาน บริการและสงเคราะห์ เหล่านี้เป็นต้น เพื่อนำไปสู่การบริการจัดการศึกษาที่ครอบคลุม การพัฒนาทุกด้านของเด็ก

1.4 ระบบแมคโคร (macro-system) เป็นระบบที่ใหญ่ที่สุดที่ทุกระบบต้องอยู่ ภายใต้ระบบนี้ โดยความสำคัญของระบบจะนำไปสู่การขับเคลื่อนและดำเนินงานของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยให้กับเด็กในทุกทิศทาง ทั้งในรูปแบบของนโยบาย กฎหมาย แผนการศึกษาชาติ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนองค์ความรู้ที่เป็นหลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย

การดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยจะประสบผลสำเร็จได้มาก น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับทั้ง 3 ระบบ และเมื่อระบบใดระบบหนึ่งไม่สมบูรณ์ ระบบอื่นๆ ก็ จะได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน ดังนั้นในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยต้องคำนึงถึง การให้ความสำคัญกับทุกระบบและนำมาสู่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ให้สอดคล้องกัน เพื่อการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

ขั้นที่ 2 การกำหนดกลไกในการจัดการโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย

กลไกของการจัดโปรแกรมภายใต้รูปแบบของการบูรณาการเชิงผสมผสานรวม ความรู้สู่การจัดการโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยกลไกที่สำคัญ คือ

2.1 ประสานการเชื่อมโยงของทุกระบบภายใต้บริบทเดียวกัน โดยความ เชื่อมโยงนี้จะก่อเกิดจากการที่แต่ละองค์ประกอบภายในระบบเดียวกันที่มีปฏิสัมพันธ์ ต่อกันและมีเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาเด็กของชุมชน ทั้งนี้ตัวกลางสำคัญ คือ ศูนย์ พัฒนาเด็กเล็กที่จะส่งผ่าน แลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อให้เกิดการสนับสนุนซึ่งกันและกันในการ เลี้ยงดูเด็กที่อยู่บนความคาดหวังของครอบครัวและชุมชน ซึ่งหน่วยงานหลักที่จะ สนับสนุนให้เกิดความเป็นไปได้หรือเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติ ได้แก่

(1) องค์การบริหารส่วนตำบล โดยองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นหน่วยงานหลักสำคัญที่จะนำไปสู่การจัดทรัพยากรที่เหมาะสมในด้านการพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ ทั้งด้านการจัดสรรงบประมาณ การพัฒนาบุคลากร อาคารสถานที่ ตลอดจนสนับสนุนในทุกทางที่รวมถึงการประสานความร่วมมือและผนึกกำลังจากทุกภาคส่วน ให้การดำเนินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากที่สุด

(2) คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วยผู้แทนจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หน่วยงานต่างๆ ในชุมชน ผู้ปกครอง เปรียบเสมือนผู้แทนจากทุกๆ ระบบ (system) ที่อยู่ภายใต้บริบทเดียวกัน เป็นกลุ่มของบุคคลที่ค่อนข้างมีศักยภาพในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อนำมาสู่การสนับสนุนการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในทุกด้าน

2.2 การแสวงหาความรู้และนวัตกรรมใหม่เพื่อนำมาสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพการณ์ของสังคมที่แวดล้อม โดยมีความรู้ที่สำคัญ 2 ส่วน ได้แก่

(1) ความรู้เดิม เป็นความรู้ที่สะท้อนจากบริบทจริง ที่แสดงให้เห็นถึงความรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่มีอยู่ ทั้งในส่วนของ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก/องค์การบริหารส่วนตำบล ความรู้ดังกล่าวเป็นส่วนของความรู้ที่มีอยู่ในเชิงทฤษฎีที่เป็นข้อเท็จจริงและความรู้ที่เป็นความเชื่อตามวิถีชีวิตและวัฒนธรรมดั้งเดิม

(2) องค์ความรู้ที่เป็นหลักสากล เป็นความรู้ที่เป็นการบูรณาการหลักการและทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัยที่เป็นความรู้ของหลักในการปฏิบัติเพื่อการอบรมและเลี้ยงดูเด็กอย่างเหมาะสม ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในบริบทของการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบล โดยความรู้ดังกล่าวมีระดับของความรู้ที่ทุกฝ่ายสามารถเลือกนำมาใช้ให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่ของตน

ขั้นที่ 3 การบูรณาการองค์ความรู้สู่การปฏิบัติในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย

3.1 การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องให้ความสำคัญกับหลักการบูรณาการความรู้ตามหลักวิชาอันเป็นหลักการสำคัญของรูปแบบ ได้แก่

- (1) การจัดบริการดูแลและอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีมาตรฐาน
- (2) ความสอดคล้องกับความต้องการของเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน
- (3) การบูรณาการหลักการแนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาและบริบทจริงเพื่อนำไปสู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยอย่างครอบคลุมพัฒนาการเด็กทุกด้าน
- (4) การบริหารจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม
- (5) การประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย

3.2 การบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติแบ่งได้ 3 ส่วน คือ

(1) ด้านการพัฒนาเด็ก มุ่งเน้นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านผ่านกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยเพื่อให้เด็กได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพสูงสุดของตนโดยครอบคลุมเรื่องต่อไปนี้

- (1.1) มาตรฐานการจัดบริการเพื่อการดูแลอบรมและเลี้ยงดูเด็ก
- (1.2) การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้
- (1.3) การจัดสภาพแวดล้อม

(2) ด้านการพัฒนาบุคลากร มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้ดูแลเด็ก โดย

- (2.1) การส่งเสริมทักษะทางวิชาชีพ
- (2.2) การสร้างวิสัยทัศน์และเจตคติในการปฏิบัติงาน

(3) ด้านการบริหารจัดการโปรแกรม มุ่งเน้นให้เกิดรูปแบบการบริหารจัดการที่ทุกหน่วยมีโอกาสร่วมกันในการดำเนินการ ทั้งตัวบุคคล คณะบุคคล เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพให้มากที่สุด

- (3.1) การจัดให้มีคณะที่ปรึกษาในรูปแบบกรรมการศูนย์

พัฒนาเด็กเล็ก

(3.2) การจัดโครงสร้างการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ครอบคลุมการพัฒนาเด็กในทุกด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านสุขภาพอนามัยและด้านโภชนาการ

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงานตามรูปแบบฯ

การประเมินผลการปฏิบัติงานตามรูปแบบฯ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงการดำเนินการต่อไป การประเมินประกอบด้วย

4.1 การประเมินการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านต่อไปนี้

(1) การจัดบริการดูแลและอบรมเลี้ยงดูเด็กที่มีมาตรฐาน โดย

(1.1) สอดคล้องกับหลักการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย
ตามมาตรฐานของชาติ

(1.2) จัดบริการให้การดูแลและเลี้ยงดูเด็กตามหลักวิชาการ

(1.3) มีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารและระบบการบริหารอย่างเป็นระบบ ครบวงจรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็ก

(2) การตอบสนองต่อเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน โดย

(2.1) การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่คำนึงถึงพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

(2.2) การจัดให้เด็กทุกกลุ่มมีโอกาสรับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน

(2.3) การจัดหลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับผู้เรียนและเหมาะสมกับท้องถิ่น

(2.4) การจัดบริการดูแลเด็กที่ครบวงจร ทั้งในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัยและโภชนาการ

(3) การเชื่อมโยงองค์ความรู้แบบบูรณาการ โดย

(3.1) การนำความรู้ทฤษฎีทางการศึกษาปฐมวัยมาสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน

(3.2) การนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ในบริบทท้องถิ่น/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งที่เป็นตัวองค์ความรู้และผู้รู้ทั้งหลาย

(3.3) การเลือกนำความรู้ที่มีอย่างหลากหลายที่อยู่รอบตัวมาสู่การส่งเสริมการพัฒนาเด็ก ที่เป็นตัวองค์ความรู้และผู้รู้ทั้งหลายจากทุกหน่วย

(4) การบริหารจัดการทรัพยากรที่เหมาะสม โดย

(4.1) จัดให้มีทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอับภาระงาน

(4.2) จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือ เครื่องใช้ที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการในการใช้

(4.3) จัดให้มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรต่างๆอย่างเหมาะสมตามลำดับความสำคัญ

(5) การประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย โดย

(5.1) มีการร่วมมือระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครอบครัว บุคคล องค์กรและสถาบันต่างๆ ในชุมชน ในการสนับสนุนการจัดโปรแกรมการศึกษา ปฐมวัยในรูปแบบต่างๆ

(5.2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์อันดี ระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครอบครัวและชุมชนและความร่วมมือกันในการพัฒนาเด็ก

4.2 แนวทางการประเมินใช้เครื่องมือที่หลากหลาย ได้แก่

- (1) แบบสำรวจ
- (2) แบบสังเกต
- (3) แบบสัมภาษณ์
- (4) แบบสอบถามความคิดเห็น

4.3 วิธีที่ใช้ประเมิน ใช้วิธีการที่หลากหลาย ได้แก่

- (1) การสอบถามความคิดเห็นจากผู้ที่ได้รับประโยชน์/ผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (2) การให้ผู้เชี่ยวชาญ/หน่วยงานการศึกษาอื่นร่วมประเมิน
- (3) การให้ผู้ปฏิบัติงานร่วมในการประเมิน

6. ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของรูปแบบฯ

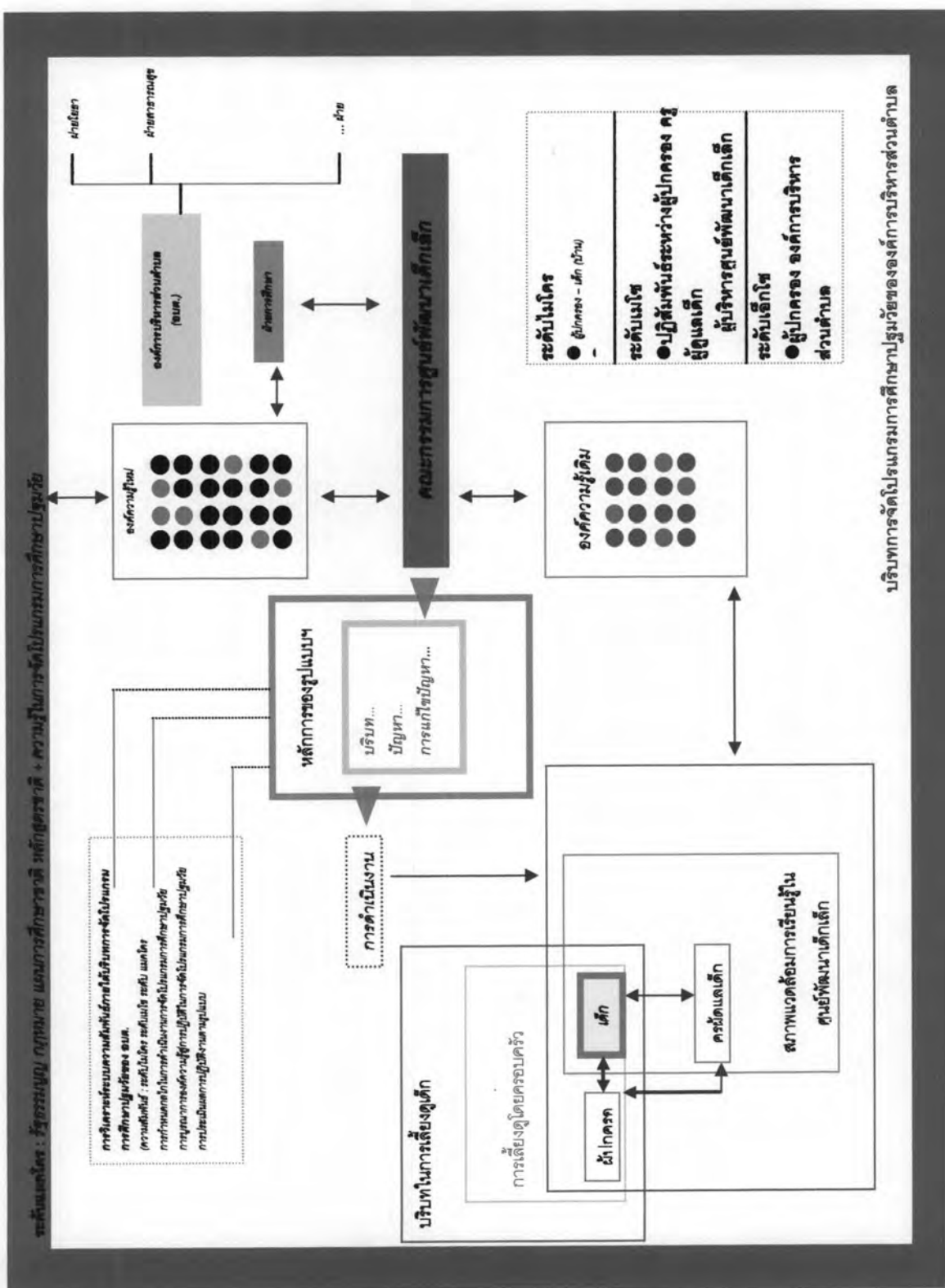
1. ทุกภาคส่วนในชุมชน ทั้งครอบครัว บุคคล องค์กรและสถาบันต่างๆ ให้ การสนับสนุนการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย โดยมีส่วนร่วมในการคิด ส่วนร่วมในการ ทำกิจกรรม ส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และเสนอแนะความคิดเห็นต่อการ ปรับปรุงและพัฒนาการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัย

2. องค์กรต่างๆ ในชุมชน ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายทางสังคมและมีความ ตระหนักร่วมกันในภารกิจของการดูแลเด็กของชุมชนร่วมกัน

3. การมีการวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มี ความรู้ความสามารถและเข้าใจในการดำเนินการตามรูปแบบฯ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำมาสู่การบูรณาการความรู้ใหม่ตลอดเวลา

รูปแบบการบูรณาการเชิงผลงานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษา ปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา สรุปดัง แผนภาพได้ดังนี้

ภาพที่ 4.9 รูปแบบการบูรณาการเชิงประสานรวมความรู้สู่การจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยภายใต้องค์การบริหารส่วนตำบลหลังการกระจายอำนาจทางการศึกษา

บริบทการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยขององค์การบริหารส่วนตำบล